

JAARSTUKKEN 2015

Terugblik op:
het jaar 2015

Inhoudsopgave Jaarstukken 2015

1. Inleiding	4
1.1 Nota van aanbieding	5
JAARSTUKKEN	18
2. JAARVERSLAG	18
2.1 Programmaverantwoording	18
2.1 Programma Krachtige kernen	18
2.1.1 Thema Wonen en Vastgoed	19
2.1.2 Thema Mobiliteit en Bestendigheid	22
2.1.3 Thema Maatschappelijke Voorzieningen	24
2.1.4 Overzicht van baten en lasten	26
2.2 Programma Economische kracht en werk	27
2.2.1 Thema Vrijtijdseconomie	29
2.2.2 Thema Ondernemen & Arbeidsmarkt	31
2.2.3 Thema Plattelandseconomie	33
2.2.4 Overzicht van baten en lasten	36
2.3 Programma Omzien naar elkaar	37
2.3.1 Thema Zelf	38
2.3.2 Thema Samen	38
2.3.3 Thema Overdragen	41
2.3.4 Overzicht van baten en lasten	47
2.4 Programma Burger en bestuur	48
2.4.2 Thema Samenwerking	48
2.4.3 Thema Dienstverlening	50
2.4.5 Overzicht van baten en lasten	53
2.5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	54
3. Paragrafen	56
3.1 Lokale heffingen	57
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	69
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	75
3.4 Financiering	78
3.5 Verbonden partijen	78
3.6 Grondbeleid	87
3.7 Demografische ontwikkelingen	89
4. JAARREKENING	90
4.1 Balans per 31 december	91
4.2 Overzicht van baten en lasten	92
4.3 Toelichtingen:	94
4.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	94
4.3.2 Toelichting op de balans per 31 december	97
4.3.3 Toelichting en analyse op de baten en lasten	111
5. Bijlagen	119
5.1 Overzicht van incidentele baten en lasten	119
5.2 Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	121
5.3 Single audit Single information (SiSa)	122
5.4 Investeren Met Gemeenten (IMG) en Externe Veiligheid	123

5.5 Specificatie majeure projecten	124
5.6 BTW nieuwe taken decentralisaties sociaal domein	125
6. Overige	
gegevens	126
6.1 Controleverklaring (afzonderlijk bijgevoegd)	126
6.2 Voorstel en besluit	127

1. Inleiding

Het jaar 2015 zit er weer op. Een jaar dat voor een groot deel in het teken heeft gestaan van de uitvoering van de nieuwe taken waarvoor de gemeenten met ingang van het jaar 2015 verantwoordelijk zijn geworden.

Deze nieuwe taken op het gebied van jeugd(zorg), WMO/AWBZ en de participatiewet betekenden niet alleen een toename van de begrotingsomvang met ruim 11 miljoen maar ook een forse toename van het aantal nieuwe klanten en nieuwe partners. Al met al een grote verandering in verantwoordelijkheden en werkwijzen voor alle betrokkenen. Continuering van zorg en ondersteuning voor onze inwoners heeft hierbij ten allen tijde centraal gestaan.

Ook heeft Dinkelland in 2015 bijgedragen aan het (tijdelijk) opvangen van vluchtelingen. Mede dankzij de flexibele en betrokken inzet van de medewerkers van Noaberkracht en zeer zeker van onze inwoners kunnen we hier zeer tevreden op terug kijken.

Voor een verdere inhoudelijke en financiële toelichting op het jaar 2015 verwijzen wij u naar de jaarstukken 2015

1.1 Nota van aanbidding

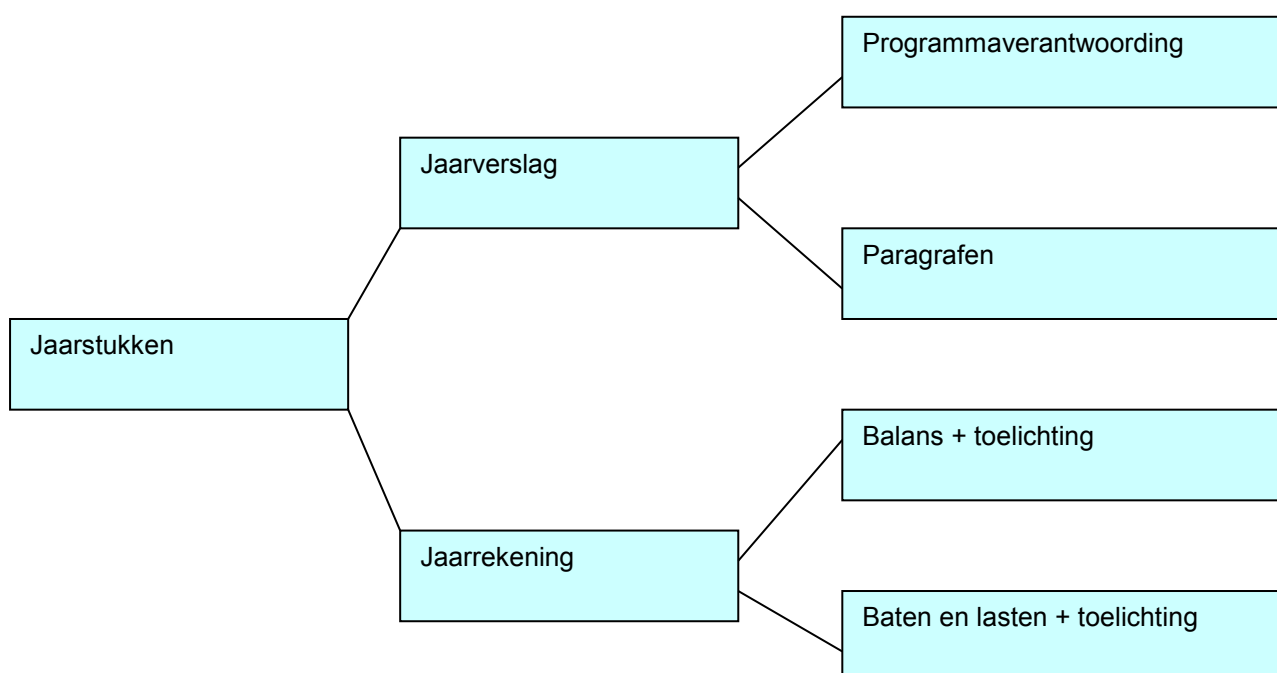
Denekamp, 7 juni 2016

Inleiding

Het college biedt hierbij de jaarstukken 2015 ter vaststelling aan de gemeenteraad aan. Met de aanbidding van de jaarstukken legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en beheer in 2015. Uitgangspunt hiervoor is het leveren van een gedegen kwaliteit waarbij het verkrijgen van een goedkeurende verklaring, ook voor de rechtmatigheid een voorwaarde is.

Indeling jaarstukken

De in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) genoemde jaarstukken bestaan uit:

De jaarstukken zijn het sluitstuk van de Planning en Control cyclus. In het eerste deel, het jaarverslag, staat het gevoerde beleid centraal. In het 2e deel, de jaarrekening, worden de cijfers gepresenteerd. In het jaarverslag wordt de indeling van de begroting gevolgd en wordt de realisatie van de doelstellingen uit de programmavelden “krachtige kernen”, “economische kracht en werk”, “omzien naar elkaar” en “burger en bestuur” nader beschouwd

Resultaat

Verloop resultaten producten Planning & Control cyclus op begrotingsbasis 2015:

Saldo primitieve begroting 2015 (tekort)	€ 460.097-
Saldo 1 ^e Programmajournaal 2015 (overschot)	€ 6.170
Saldo 2 ^e Programmajournaal 2015 (overschot)	€ <u>62.622</u>
Saldo 2015 op begrotingsbasis(tekort)/ ten laste van de algemene reserve	€ 391.305-
	=====

Verloop begroting 2015 versus rekening 2015:

Naast de specifieke verantwoording, zoals u die in het vervolg van jaarrekening zult aantreffen gaan wij in dit algemene deel in hoofdlijnen in op de financiële uitkomsten.

Onderstaand een opbouw van het uiteindelijk resultaat, zowel vóór bestemming als na bestemming.

(Bedragen x € 1.000)	Realisatie 2015	Raming 2015 na wijziging	Raming 2015 vóór wijziging
Baten	60.938	64.639	66.199
Lasten	-62.297	-74.999	-68.817
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-1.359	-10.359	-2.618
Ontrekking aan reserves	14.486	22.998	9.081
Toevoeging aan reserves	-11.734	-12.639	-6.463
Het gerealiseerde resultaat	1.393	0	0

Analyse uitkomsten op hoofdlijnen

Hierna wordt ter verklaring van het voordelig resultaat (na bestemming) een analyse op hoofdlijnen gegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

In globale lijnen luidt het overzicht als volgt:

omschrijving (Bedragen x € 1.000)	voordeel	nadeel
<u>Programma Krachtige kernen</u>		
1 Energiekosten voormalig Klooster Maria ad Fontes	40	
2 Afwikkeling subsidies	208	
3 Afwikkeling subsidie prestatieafspraken Wonen	590	
4 Gronden		108
5 Bermen en Sloten		39
6 Onvoorziene uitgaven gymzaal Tilligte		54
7 Sporthal de Schalm		41
8 Zwembad Dorper Esch		53
Kaasstolp	40 *	
<u>Programma Economische kracht en werk</u>		
9 Uitvoeringsbeleid recreatie en toerisme	81	
10 Herstructurering bedrijventerreinen	120	
<u>Programma Omzien naar elkaar</u>		
11 Top Craft	249	
12 Kaasstolp(1.728* minus 1.000 risico inschatting lagere rijksvergoeding 2015 m.b.t. Jeugd	728	
<u>Programma Burger en bestuur</u>		
13 Wethouderspensioen		252
14 Eindheffing werkkostenregeling	29	
Kaasstolp	2	
<u>Programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien</u>		
15 Algemene uitkering	338	
16 Stelpost crisismaatregelen	50	
17 Afwikkeling subsidies	40	
18 Bespaarde rente reserves & voorzieningen		201
19 Rente langlopende geldleningen		100
20 Toeristenbelasting		114
Overige mee- en tegenvallers		160
Totaal	2.515	1.122

*Analyse uitkomsten "kaasstolp" op hoofdlijnen zie pagina 10 e.v.

Verdere toelichting voorgenoemde analyse:

1 Energiekosten voormalig Klooster Maria ad Fontes (€ 40 voordeel)

In de begroting 2015 is rekening gehouden met een gasverbruik van € 17.500,--. Het werkelijke verbruik bedroeg ruim € 10.000,--. In 2015 is er sprake geweest was een restitutie van € 33.000,--. Omdat de werkelijke lasten ter zake € 7.000,-- beneden de feitelijke raming is gebleven en er een restitutie is geweest van € 33.000,--, is er op deze post een incidentele afwijking tussen raming én werkelijke verantwoording van € 40.000,-- ontstaan. Deze afwijking vormt aanleiding om het energieverbruik van de diverse gebouwen beter te gaan monitoren door periodiek de meterstanden op te nemen en te analyseren.

2 Afwikkeling subsidies (€ 208 voordeel)

Besluit locatiegebonden subsidie € 173.000 en subsidie externe veiligheid € 35.000. Deze subsidies zijn afgewikkeld, het restant van de ontvangen subsidies vallen vrij binnen het resultaat.

3 Afwikkeling subsidie prestatieafspraken Wonen (€ 590 voordeel)

Werkzaamheden voor de afwikkeling van de subsidie prestatieafspraken wonen 2010-2015 zijn afgerond. Het restant van de ontvangen subsidie valt vrij binnen het resultaat.

4 Gronden (€ 108 nadeel)

Het terrein achter Manege de Rosruiters in Rossum is geruime tijd (25 jaar) gehuurd door gemeente. Het perceel heeft eerst dienst gedaan als depot voor de NAM-locatie en daarna als parkeerterrein voor de manege, de nabij gelegen blokhut van de scouting en café het Peuleke. Het huurcontract is inmiddels beëindigd en conform het huurcontract moet het perceel teruggebracht worden in de oorspronkelijke staat. Dat betekent dat het perceel ingericht moet worden als weiland (agrarisch). Aangezien sprake is van verontreiniging, is de gemeente verantwoordelijk voor bodemsanering. De totale kosten om het perceel in oorspronkelijke staat terug te brengen waren 40.000 euro. Dit waren onvoorziene kosten.

5 Bermen en sloten (€ 39 nadeel)

Er is een overschrijding van 38.000 euro. Dit komt doordat het met name in het najaar van 2015 extreem nat is geweest. Hierdoor is veel schade aan bermen ontstaan en is extra inzet nodig geweest om de situatie veilig te houden. Op basis van klachten over stof zijn de bermen aan de Dusinksweg aangevuld met grauwacke in plaats van puinstof. Grauwacke is een natuursteenproduct en is duurder in aanschaf en verwerking.

6 Onvoorziene uitgaven gymzaal Tilligte (€ 54 nadeel)

In de bijdrage aan de nieuwe gymzaal in Tilligte zit een bedrag van € 60.000. Dit is de contante waarde van tien jaar exploitatie, zoals u heeft besloten in januari 2015.

7 Sporthal de Schalm (€ 41 nadeel)

De huurinkomsten blijven ca. 10% achter ten opzichte van voorgaande jaren. Oorzaak hiervan is dat verenigingen meer letten op de programmering van de activiteiten en minder uren reserveren. Afgelopen jaar is er uitvoering aan uw besluit gegeven om de legionella preventie aan de installaties te vervangen. Dit betrof een extra kostenpost ten behoeve van de legionellapreventie.

8 Zwembad Dorper Esch (€ 132 nadeel)

De inkomsten voor het jaar 2015 zijn lager ten opzichte van 2014. De reden hiervoor is een afname van recreatieve bezoekers en de teruggelopen wachtlijst van de zwemleskinderen. Het langer doorwerken van de ouderen heeft invloed op de overige doelgroep activiteiten. Daarentegen is de verhuur toegenomen.

De kosten van materialen, middelen en contracten ten behoeve van onderhoud aan met name werktuigbouwkundige installaties geven in 2015 een overschrijding. Het betreft noodzakelijk onderhoud als gevolg van veiligheid en wettelijke regelgeving.

9 Uitvoeringsbeleid recreatie en toerisme (€ 81 voordeel)

Het evenement "Picknick Noord-Oost Twente" is niet doorgegaan	€ 15.000
De ondersteuning van evenementen/particuliere initiatieven voor de sector recreatie en toerisme zijn scherper op bekendheid en imago beoordeeld	€ 14.000
De als nog te verevenen bijdrage 2014 aan het toeristisch fonds is door een nadere analyse niet geëffectueerd	€ 52.000

10 Herstructurering bedrijventerreinen (€ 120 voordeel)

De herstructurering van bedrijventerreinen is een majeur project geweest. De daadwerkelijke kosten vallen lager uit dan oorspronkelijk is begroot. De definitieve afrekening is opgesteld en de subsidiebeschikking vanuit de provincie volgt in 2016. Dan kan ook worden aangegeven welk deel door de gemeente als co-financiering dient te worden bijgedragen. Naar verwachting zal een deel van

het door de raad toegekende krediet van € 655.000 inzake majeure projecten vrijvallen. Zo gauw de definitieve beschikking binnen is zullen wij u daarover informeren. Op basis van de huidige inzichten gaat het om een bedrag van € 120.000.

11 Topcraft (€ 249 voordeel)

De meevaller van € 249.000 wordt met name veroorzaakt door de vrijval in de voorziening herstructurering WOT van in totaal € 963.000. Gezien het aandeel van Dinkelland (21%) in WOT betekent dit een vrijval van € 202.230. Deze vrijval is het gevolg van vertrek van personeel op basis van een vertrekregeling en het ontstaan van werkloosheidsrechten voor geplaatst personeel bij de nieuwe werkgever.

12 Risico inschatting lagere rijksvergoeding 2015 m.b.t. Jeugd (€ 1.000 nadeel)

Betreft lagere rijksvergoeding

13 Wethouderspensioen (€ 252 nadeel)

De verhoogde dotatie heeft grotendeels te maken met de daling van de rekenrente in 2015 (eerst naar 2,2%, eind oktober zelfs naar 1,6%). Hoe lager de rekenrente is, hoe hoger het te reserveren bedrag word voor de gemeente.

Daarnaast speelt de wijziging van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Wet Appa). In deze wijziging is de doorwerking van de Wet verhoging AOW-en pensioenrichtleeftijd geregeld. Met de Wet verhoging AOW-en pensioenrichtleeftijd wordt de leeftijd waarop op grond van de Algemene Ouderdomswet (AOW) recht op ouderdomspensioen ontstaat (de pensioengerechtigde leeftijd) met ingang van 1 januari 2013 stapsgewijs verhoogd naar 67 jaar in 2023. Ook wordt de pensioengerechtigde leeftijd gekoppeld aan de stijging van de levensverwachting.

14 Eindheffing werkkostenregeling (€ 29 voordeel)

Het effect van de harmonisatie rechtspositie bestuur en de gevolgen van de werkkostenregeling heeft in werkelijkheid tot lagere lasten geleid over 2015 dan in eerste instantie geraamd. De werkkostenregeling is met ingang van 1 januari 2015 van toepassing en veroorzaakt een andere fiscale afrekening van directe aan het personeel gelieerde vergoedingen en kosten. Daar 2015 het eerste jaar was hadden we nog geen ervaringscijfers over hoe deze heffing exact te ramen.

15 Algemene uitkering (€ 338 voordeel)

De oorzaak van dit voordeel is tweeledig:

1. De decembercirculaire 2015 is op begrotingsbasis niet meer verwerkt, omdat deze is verschenen nadat het laatste planningsdocument over 2015, het 2^e programmajournaal 2015, reeds was vastgesteld;
2. Er een groter bedrag over de voorgaande jaren 2013+2014 is uitgekeerd in werkelijkheid dan geraamd.

16 Stelpost crisismaatregelen (€ 50 voordeel)

De economische crisis is naar het lijkt van voorbijgaande aard en is geen beroep gedaan op deze gecreëerde ruimte in de begroting.

17 Afwikkeling subsidies (€ 40 voordeel)

De subsidieregeling ILG nationaal landschap is afgewikkeld. Het restant van de ontvangen subsidie valt vrij binnen het resultaat.

18 Bespaarde rente reserves & voorzieningen (€ 131 nadeel)

Op 20 april 2015 is de geactualiseerde nota reserves en voorzieningen vastgesteld door uw raad. In deze nota zijn de kaders opgenomen die bepalen hoe we omgaan met reserves en voorzieningen. Voortvloeiend uit deze nota is dat in 2015 alle reserves (en voorzieningen) zijn getoetst aan de kaders uit deze betreffende nota en de uitkomsten van deze toetsing zijn in 2015 betrokken bij het opstellen

van het raadspectief 2016. De structurele financiële consequenties zijn betrokken bij het herzien meerjarig saldo van het raadspectief 2016. De incidentele financiële consequenties zijn toegevoegd aan de reserve incidenteel beschikbare algemene middelen en bij de begroting 2016, welke vastgesteld is in november 2015, toegevoegd aan enerzijds het weerstandsvermogen en anderzijds vrijgemaakt voor de sanering van het Diepengoor en Dusinksweg. Normaliter wordt rente berekend over de reserves (je spaargeld) en toegevoegd aan de exploitatie. Door de vrijval van de incidentele financiële consequenties ten laste van de reserves hebben we in 2015 minder aan rente-inkomsten aan de exploitatie toe kunnen rekenen.

19 Rente langlopende geldleningen (€ 100 nadeel)

Voor de post ontvangen rente langlopende geldleningen is een bedrag begroot van € 188.000. In werkelijkheid is een bedrag aan rente van € 83.000 ontvangen. Een verklaring hiervoor is dat in december 2013 de wet Schatkistbankieren in werking is getreden. Deze wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Overtollig verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. De rente die vergoed wordt is gelijk zijn aan de rente die de Nederlandse staat betaald op leningen die ze op de markt aangaat. Deze rente is in 2015 fors gedaald en is op dit moment zelfs 0%.

20 Toeristenbelasting (€ 114 nadeel)

De (definitieve) aanslag toeristenbelasting kan pas na afloop van het jaar worden opgelegd, omdat pas aan het eind van elk jaar het definitieve aantal overnachtingen bekend is.

In de jaarrekening 2014 is daarom rekening gehouden met een 'nog te ontvangen bedrag' aan toeristenbelasting over dat jaar van € 305.000,--. Op basis van het kohier 2014, inclusief aanvullende mutaties, blijkt, dat de werkelijke opbrengst over 2014 € 259.000,-- heeft bedragen; ofwel € 46.000,-- lager, dan waarmee in de jaarrekening 2014 rekening mee is gehouden. Faillissementen van enkele bedrijven zijn daar mede debet aan. Dit lagere bedrag van € 46.000,-- komt in de jaarcijfers 2015 tot uitdrukking.

Bij de samenstelling van de begroting 2015 is nog uitgegaan van een te verwachten opbrengst van € 325.000,--; bij het 1^e programmajournaal is dit bedrag verlaagd met € 112.000,-- tot € 213.000,--. In de jaarrekening 2015 is eveneens rekening gehouden met te verwachten opbrengst toeristenbelasting over 2015 ad € 213.000,--; dat bedrag is als 'nog te ontvangen' op deze post verantwoord. Daarnaast is in de jaarrekening 2015 rekening gehouden met het faillissement van een tweetal bedrijven in de toeristische sector. Naar verwachting zullen de betreffende aanslagen toeristenbelasting over 2012, 2013 en 2014 ad € 68.000,-- niet meer kunnen worden geïnd; daarom zijn deze vorderingen als 'oninbaar' op deze post verantwoord.

De te verwachten opbrengst 2015 ad € 213.000,-- (conform raming) is dus gecorrigeerd met een lagere opbrengst over 2014 ad. € 46.000,-- en met een bedrag van € 68.000,-- aan oninbare vorderingen, reden waarom er per saldo een 'netto-opbrengst' van € 99.000,-- resteert.

Kaasstolp Sociaal Domein

*Analyse uitkomsten kaasstolp op hoofdlijnen

Nieuwe taken Jeugd, WMO en Participatiewet

Het jaar 2015 was het eerste jaar van de drie decentralisaties binnen het sociaal domein. De gemeente kreeg nieuwe taken op het gebied van WMO, jeugd en de Participatiewet. De gemeente had geen ervaring met de nieuwe taken en had op het financiële vlak veel onduidelijkheden over hoe een en ander zou uitpakken. In de verschillende rapportages aan zowel het college als de gemeenteraad hebben is de stand van zaken weergegeven met de kennis van toen. Daarin is veelvuldig melding gemaakt van de nodige onzekerheden.

Instellen van de "kaasstolp"

Als uitgangspunt heeft de gemeenteraad bij de vaststelling van de gemeentebegroting 2015 besloten dat alle oude en nieuw taken binnen het sociaal domein gedekt moeten worden binnen de bestaande budgetten vermeerderd met de extra middelen die de gemeente krijgt vanuit het Rijk voor de nieuwe zorgtaken.

Om deze budgetten goed te kunnen monitoren is er een zogenaamde kaasstolp om het sociaal domein geplaatst. Voor- en nadelen binnen het sociaal domein moeten dus binnen de kaasstolp opgevangen worden. Het saldo van de kaasstolp komt tot uiting in de opgenomen stelpost sociaal domein.

Toewijzing en declaratie van zorg voor jeugd en WMO

Nieuwe zorg voor inwoners ouder dan 18 jaar start vanaf 1 januari 2015 alleen onder regisseurschap van een consulent van het team ondersteuning en zorg. Op basis van een aanmelding of een geregisseerde keuze voor zorg neemt de gemeente een besluit en stuurt zowel de inwoner als de zorgaanbieder daarvan een beschikking. De inwoner krijgt een beschikking op papier en de zorgaanbieder krijgt een digitaal bericht toegewezen waarmee zij na een periode van zorgverlening een digitale factuur mag sturen (declareren). Voor de inwoners tot en met 18 jaar kan de zorg starten onder regie van de consulent van de gemeente, huisarts, medische specialist, jeugdarts of een gecertificeerde instelling.

Per 1 januari 2015 heeft het Rijk digitaal afrekenen van de zorgkosten voorgeschreven. De vernieuwde systematiek van digitaal afrekenen van de zorgkosten wordt declareren genoemd. Zorgaanbieders die niet via een consulent van de gemeente een opdracht krijgen om te starten met zorg moeten deze opdracht eerst bij de gemeente aanmelden (binnen 5 dagen).

Oudere inwoners hadden in 2015 veelal een overgangsrecht uit de oude AWBZ en behielden de zorg en de zorgaanbieder doordat ze beschikkingen hebben die het Centrum voor Indicatiestelling van Zorg (het CIZ) had afgegeven. Niet altijd klopten de lijsten van het zorgkantoor die de declaraties die hier bij hoorden verwerkte. De zorgaanbieders konden aan de gemeenten toch nog bestaande indicaties overleggen die niet op de lijst van het zorgkantoor stonden.

Toelichting werkelijke kosten Jeugd en WMO 2015

In het 2^e programmajournaal 2015 is er op basis van zeer beperkte inzichten nog rekening gehouden met forse tekorten op het sociaal domein voor in totaal € 992.000 voor de gemeente Dinkelland in het eerste transitiejaar van de drie decentralisaties. Uiteindelijk blijkt er een overschot te zijn gerealiseerd van € 780.000 op het totaalbudget van ruim € 20 miljoen.

Bij het raadsperspectief 2017 wordt ingegaan op de effecten van de werkelijke uitgaven 2015 op het meerjarenperspectief. Voor wat betreft de werkelijke kosten nieuwe taken WMO en nieuwe taken jeugd 2015 is de volgende toelichting van belang. Bij het 2^e programmajournaal 2015 is voor de nieuwe taken jeugd een bedrag begroot van € 4,5 miljoen door alle aangegane verplichtingen volledig (100%) op boekjaar 2015 te zetten. En voor de nieuwe taken WMO waren alle aangegane verplichtingen een bedrag van € 3,2 miljoen. Daarbij is uitgegaan van een maximaal te verwachten te betalen bedrag op basis van het feit dat er meer trajecten geïndiceerd zijn dan vooraf was voorzien. Voor de jeugd werden er 238 unieke cliënten met zo'n 323 zorgtrajecten verwacht en dat waren op 31 december in werkelijkheid 344 unieke cliënten met 606 zorgtrajecten. Bijna een verdubbeling van het verwachte aantal trajecten. Bij de Wmo geldt dat het verwachte aantal unieke cliënten (313) ongeveer gelijk was maar dat er 25% meer zorgtrajecten zijn geïndiceerd wat ook meer betalingsverplichtingen inhield.

Om deze trajecten financieel te kunnen waarderen, moet er een match gemaakt worden met de daadwerkelijk gedeclareerde kosten van de zorgaanbieders. En dit daadwerkelijk declareren van zorg heeft heel lang op zich laten wachten. Enerzijds door een impasse over het aanmelden van persoonsgegevens in relatie tot de wet bescherming persoonsgegevens. En anderzijds doordat de declaratiesystemen van zorgaanbieders onvoldoende in staat waren declaraties zodanig aan te leveren dat gemeenten daarmee rechtmatige uitkeringen konden doen. Ondanks extra aanmaan-

acties in december 2015 en januari 2016 is er uiteindelijk in de maanden april en mei 2016 een zodanig financieel inzicht verkregen in de mogelijke jaaruitgaven 2015 dat een balans opgemaakt kon worden. De meeste zorgleveranciers hebben pas in april 2016 hun jaarverantwoording volgens het Twents controleprotocol aangeleverd. En vanwege de grote declaratie-achtstanden door de zorgaanbieders hebben beide gemeenten daarbij veelal gebruik moeten maken van deze jaarpogaves via het Twents controleprotocol.

Verzilveringspercentage: mate van declaratie

Omdat we enerzijds nog niet van alle zorgleveranciers een verantwoording hebben ontvangen van de kosten en anderzijds een aantal zorgleveranciers geen sluitende accountantsverklaring konden overleggen bij de kostenverantwoording, hebben wij de kosten voor Jeugd nieuwe taken en Wmo nieuwe taken over 2015 voor een deel moeten becijferen aan de hand van de aangegane verplichtingen. Daarbij hebben wij voor Jeugd een verzilveringspercentage toegepast van 80% (met uitzondering van alle trajectfinancieringen) en voor Wmo een verzilveringspercentage van 90%. Dat wil zeggen dat wij het totaal bedrag van de aangegeven beschikkingen (met uitzondering van de trajectfinanciering) vermenigvuldigd hebben met respectievelijk met 80% en 90% en vervolgens deze bedragen opgenomen hebben in de jaarrekening.

Ter nadere toelichting: Het hanteren van het verzilveringspercentage van 80% c.q. 90% betekent dat gemiddeld 80% (Jeugd) c.q. 90% (Wmo) van de kosten van de verstrekte voorziening daadwerkelijk wordt gemaakt en in rekening wordt gebracht. Door bijvoorbeeld ziekte, vakantie, wachttijden bij zorginstellingen, uitval door schoolse verplichtingen vallen de kosten lager uit. Een verzilveringsgraad van 80% is een in Twente veel vaker voorkomend verzilveringspercentage voor het onderdeel jeugd. Voor WMO is het "niet- gebruik" minder en wordt een percentage van 90 gehanteerd.

Waarde van de opgenomen bedragen jaarrekening 2015

Op basis van deze uitgangspunten – die afgestemd zijn met de accountant- hebben wij voor jeugd nieuwe taken een bedrag van € 3,3 miljoen opgenomen in de jaarrekening 2015 en voor WMO nieuwe taken een bedrag van afgerond € 3,7 miljoen. Met betrekking tot deze bedragen merken wij nog op dat de bedragen pas definitief worden nadat we alle verantwoordingen hebben ontvangen van de zorgleveranciers en deze gecontroleerd hebben. Dan zal ook blijken of de inschatting ten aanzien van de verzilveringspercentages juist is geweest.

Zoals hiervoor is aangegeven is de feitelijke situatie een situatie waarbij de door de zorgleveranciers aangedragen verantwoordingen van kosten onvoldoende houvast bieden voor het vaststellen van de definitieve kosten. Daarom hebben wij gekozen voor een andere benadering voor het vaststellen van de kosten. De gang van zaken betekent wel dat de opgenomen bedragen niet keihard zijn. Om deze reden heeft de accountant voor deze onderdelen dan ook een opmerking gemaakt over de mate van zekerheid van kosten wat uiteindelijk heeft geleid tot een accountsverklaring met beperking. Voor de duidelijkheid; van een accountantsverklaring met beperking was ook sprake geweest indien de bedragen uit de verantwoording van kosten van de zorgleveranciers als uitgangspunt waren genomen. Dit omdat er teveel verantwoordingen ontbraken en/of verantwoordingen niet waren voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring.

Om te voorkomen dat dit een jaarlijks ritueel wordt, gaan we met de zorgleveranciers en de regio gemeenten in overleg over de nodige verbeterpunten.

Overzicht begrote en werkelijk bedragen

In onderstaand overzicht hebben wij de begrote en werkelijke bedragen van de verschillende onderdelen van het sociaal domein op rij gezet.

	2015	begroot incl 2e PJ	werkelijk	verschil
	uitgaven			
21	WMO bestaande taken	3.602	3.226	376
22	WMO nieuwe taken	3.165	3.683	-518
23	Jeugd bestaande taken	567	531	36
24	Jeugd nieuwe taken	4.454	3.252	1.202
25	participatiewet	5.935	6.139	-204
26	vrij toegankelijke voorzieningen	3.898	3.020	878
	totaal uitgaven	21.621	19.851	1.770
27	dekking uit stelpost sociaal domein	992	-	-992
	saldo uitgaven	20.629	19.851	778
	inkomsten			
	rijksvergoeding WMO nieuw taken,	3.819	3.824	5
	rijksvergoeding jeugd nieuwe taken	3.974	3.971	-3
	rijksvergoeding participatiewet	3.359	3.359	-
	totaal inkomsten	11.152	11.154	2
	saldo	9.477	8.697	780

Onderstaand wordt per onderdeel een analyse gegeven van de belangrijkste verschillen.

21. WMO bestaande taken(€ 376 voordeel)

Tot de WMO bestaande taken behoren de volgende onderdelen:

- Regiotaxi; voordeel € 30.000,--
- WMO vervoersvoorzieningen; voordeel € 109.000
- WMO woonvoorzieningen; voordeel € 170.000
- WMO rolstoelvoorzieningen; nadeel: € 25.000
- Gehandicaptenparkeerkaart; voordeel € 13.000
- WMO algemeen; voordeel € 128.000
- Huishoudelijke ondersteuning; nadeel € 49.000

22. WMO nieuw taken (3D) (€ 518 nadeel)

Tot de nieuwe taken WMO behoren met name de voorzieningen Ondersteuning Maatschappelijke Deelname (voorheen dagbesteding) en Ondersteuning Zelfstandig Leven (voorheen individuele begeleiding). Ten opzichte van het begrote budget van WMO nieuwe taken van afgerond 3,2 miljoen euro zijn de werkelijke kosten afgerond € 3,7 miljoen.

23. Jeugd bestaande taken. (€ 36 voordeel)

Tot de bestaande taken jeugd behoren:

Regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC), Logopedie, Wet kinderopvang, Wet Oke / VVE (voor- en vroegschoolse educatie) en Jeugdgezondheidszorg uniform. Ten opzichte van de begroting is er een voordeel van € 36.000 Dit bedrag heeft betrekking op een voordeel op het onderdeel jeugdgezondheidszorg uniform voor een bedrag van € 45.000 en een nadeel op de overige onderdelen van in totaal € 9.000

24. Jeugd nieuwe taken (€ 1.202 voordeel)

Bij het 2^e programmajournaal 2015 hebben wij op basis van zeer beperkte inzichten voor de nieuwe taken jeugd een bedrag begroot van afgerond € 4,5 miljoen zoals in november 2015 in de toelichting op het tweede programmajournaal besproken is. Daarbij zijn wij uitgegaan van een maximaal te verwachten bedrag. Ten opzichte van het begrote bedrag van € 4,5 miljoen betekent het bedrag van € 3,3 miljoen een meevaller van afgerond € 1,2 miljoen.

25. Participatiewet (€ 204 nadeel)

De belangrijkste kostenposten die onder de Participatiewet vallen, zijn de kosten van uitkeringen voor bijstandsccliënten, minimabeleid en sociale werkvoorzieningen. Het aantal bijstandsccliënten is in 2015 gestegen. Begin 2015 182 cliënten, eind 2015 204 cliënten. Voor de kosten van bijstandsuitkeringen ontvangt de gemeente een vergoeding van het Rijk. Deze vergoeding wordt jaarlijks aangepast aan de hand van landelijke ontwikkelingen. Op rekeningsbasis bedraagt het verschil tussen het bedrag van verstrekte uitkeringen en de rijksvergoedingen een nadelig bedrag van € 178.000. Daarnaast zijn er ook op andere onderdelen zoals bijvoorbeeld het minimabeleid tegenvallers te noteren.

26. Vrij toegankelijke voorzieningen (€ 878 voordeel)

De overige bestaande taken betreffen de volgende onderdelen: sport , kunst en cultuur (inclusief muziekonderwijs en bibliotheek), onderwijs (o.a. leerlingenvervoer) welzijn, zorg en overig. In totaal is voor deze onderdelen begroot een bedrag van afgerond 3,9 miljoen euro. Aan werkelijke uitgaven is een bedrag verantwoord van ruim 3 miljoen euro. Het voordeel van afgerond € 0,9 miljoen euro heeft betrekking op

- Kunst en cultuur € 11.000
- Sport € 66.000
- Onderwijs € 76.000
- Welzijn € 205.000
- Zorg € 261.000
- Overig € 259.000

Ter verdere toelichting. Het voordeel voor onderwijs van € 76.000 heeft voor een bedrag van € 68.000 betrekking op leerlingenvervoer. Het voordeel voor welzijn van € 205.000 heeft voor een bedrag van € 130.000 betrekking op niet uitbetaalde subsidies en voor een bedrag van € 50.000 betrekking op vrijwilligersbeleid. Op het onderdeel zorg is een voordeel van € 261.000 Dit bedrag heeft voor een bedrag van € 150.000 betrekking op het bedrag voor stimuleringsfonds sociaal domein dat bij de bestemming van het saldo wordt overgeheveld naar 2016. Daarnaast is er een voordeel van openbare gezondheidszorg van € 97.000. Op het

onderdeel overig heeft het voordeel grotendeels betrekking op het niet invullen van een stelpost van € 264.000.

27 Dekking uit stelpost sociaal domein (€ 992 voordeel)

Bij het 2^e programmajournaal 2015 is op basis van zeer beperkte inzichten in de kosten van de nieuwe taken per saldo een tekort begroot op het sociaal domein van € 992.000. Dit bedrag is tot uiting gebracht in de stelpost sociaal domein. Doordat op rekeningsbasis er een overschot is, kan de stelpost vervallen.

Voor een nadere meer gedetailleerde toelichting per programma en thema verwijzen wij naar de verschillenanalyse, zoals deze is opgenomen in de toelichting op de jaarrekening onder de programma's.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dus dat de jaarrekening 2015 met een positief saldo van € 1.393.000 is afgesloten. Dit positieve saldo is onder meer ontstaan omdat budgetten in 2015 niet volledig zijn aangewend voor een bedrag van € 156.000. We stellen voor deze budgetten over te hevelen naar 2016.

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Over te hevelen budgetten 2015		
	Totaal	t.l.v. reserves	t.l.v. alg. middelen
Stimulatiefonds Sociaal Domein	150	0	150
Afvalbeleidsplan	148	148	0
Sanering Diepengoor	122	122	0
Restant boekwaarde zwembad Dorper Esch	340	340	0
Vorbereidingskosten renovatie zwembad Dorper Esch	116	116	0
Organiseren VAB locaties plattelandsmarkt	5	5	0
Landinrichting Saasveld Gammelke	6	0	6
Twee kunstwerken op Rotonde	67	67	0
Dusinksweg	274	274	0
Constructiefout dak de Meander	1	1	0
Asbestsanering kerkewei	28	28	0
Ontwikkelingen nieuw Albert Heijn	169	169	0
MP Kloostertuin	107	107	0
MP Commanderie	347	347	0
MP Herinrichting centrum Weerselo	1.774	1.774	0
MP Vledderstraat/Brinkstraat/Ootmarsumsestraat en Grotestraat	55	55	0
MP Fietstunnel bij Ensink te Weerselo	500	500	0
MP Verbindeing Meierij te Ootmarsum	194	194	0
MP Fietstunnel Legtenbergerstrat te Weerselo	500	500	0
MP Landbouwroutte Siemersteeg-Abdijweg te Weerselo	540	540	0
MP Kulthurhus Denekamp	-710	-710	0
MP Gymzaal Lattrop	-303	-303	0
MP Revitalisering industrieterreinen	197	197	0
MP Verplaatsing w DTC"07	197	197	0
MP Zuinig op sport-kunstgrasvelden	100	100	0
MP Afkoop groot onderhoud sport	423	423	0
MP Afrekening dorpsplan Tilligte	18	18	0
MP Uitvoeringsplan plus Agelo	100	100	0
MP Uitvoering gebiedsvisie Noordoost Twente	363	363	0
MP Gymnastiekzaal Tilligte	40	40	0
MP Rondweg Weerselo	232	232	0
Te storten in reserve verplichtingen voorgaande jaren	6.099	5.942	156

Het daadwerkelijk voordelig resultaat komt hiermee op een bedrag van € 1.237.000 (€ 1.393.000 minus € 156.000).

Het positieve saldo wordt conform bestendige gedragslijn gedoteerd aan de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen. In het raadsperspectief komen wij terug op de actuele stand van de reserves en het eventueel vrij te besteden bedrag in de reserves. Dit alles rekening houdend met de benodigde weerstandscapaciteit.

Reserves en voorzieningen

In samenvattende vorm geven wij onderstaand een overzicht van de mutaties in de reserves en voorzieningen.

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Saldo 1-1-2015	Saldo 31-12-2015	Mutatie
Algemene reserve	7.406	8.310	905
Bestemmingsreserves	31.975	28.144	-3.831
Reserves grondexploitatie	0	663	663
Totaal reserves	39.381	37.118	-2.263
Voorzieningen algemeen	5.607	3.943	-1.664
Voorzieningen grondexploitatie	0	0	0
Totaal voorzieningen	5.607	3.943	-1.664
ALGEHEEL TOTAAL	44.988	41.061	-3.928

In de toelichting op de jaarrekening is de staat van reserves en voorzieningen opgenomen, met daaraan toegevoegd een overzicht van alle mutaties per reserve en voorziening. Verder verwijzen wij tevens naar de paragraaf weerstandsvermogen. Voor de volledigheid moet worden opgemerkt dat in bovenstaande opstelling van de reserves en voorzieningen (nog) geen rekening is gehouden met de voorgestelde toevoegingen op grond van de resultaatbestemming 2015.

Beoordeling financiële positie

Bij het beoordelen van de financiële positie dienen wij ook naar financiële vooruitzichten, met daarin opgenomen een weging van de risico's van de gemeente, te kijken. Verder is de reservepositie evenals de aanwendbaarheid daarvan van belang en speelt de hoogte en (onbenutte) belastingcapaciteit een belangrijke rol. De beoordeling op deze plek houden wij beperkt omdat ook in de separaat aan de orde zijnde meerjarenbegroting 2017-2020 wordt ingegaan op de vooruitzichten voor 2017 e.v.

De jaarrekening kan met een batig saldo (voor bestemming) worden afgesloten. Zoals ook uit de rechtmatigheidsverklaring van de accountant blijkt zijn de begrotingsposten niet substantieel en ontoelaatbaar overschreden.

Zoals elk jaar is het vooral de onderuitputting op rente en afschrijving van uitgestelde investeringen geweest die een belangrijk aandeel heeft gehad in dit resultaat. Onderuitputting is in feite incidenteel omdat de niet uitgevoerde investeringen in volgende jaren toch op ons afkomen.

Bestemming resultaat

Het positieve eindresultaat na besluit van de raad bedraagt € 1.237.000.

Dit positieve eindresultaat is een resultante van de in deze nota van aanbidding genoemde voorstellen. Dat wil zeggen dat de rekening in eerste instantie een batig saldo na bestemming kent van € 1.393.000. Daarnaast stellen wij uw raad voor om van dit saldo € 156.000 in te zetten voor budgetoverheveling waarnaar er een bedrag overblijft van € 1.237.000. Conform bestaand beleid wordt dit bedrag gedoteerd aan de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen.

Procedure behandeling

De jaarstukken komen aan de orde in de Auditcommissie. Daarna vindt vaststelling door de raad plaats. Hiervoor ontvangt u medio juni een separaat voorstel.

2.1 Programma Krachtige kernen

Strategisch programmadoel

Binnen dit programma draait het om het versterken van de leefbaarheid en beleving in de kernen. Wij hebben de ambitie om dorpen aantrekkelijk te houden door functies te faciliteren die deze dorpen duurzaam leefbaar kunnen houden. We hebben dit in één term samengevat: krachtige kernen.

In het streven naar het realiseren van krachtige kernen zijn wij slechts één van de spelers. De rol die we innemen hangt af van het thema en de opgave waar we voor staan. Daar waar de samenleving in staat is zaken zelf te organiseren, zullen wij ons meer opstellen als partner. We gaan geen verantwoordelijkheden van de samenleving overnemen, maar zijn binnen de mogelijkheden die we hebben graag bereid een stimulerende en faciliterende rol te vervullen.

We gaan deze rol proactief aan de voorkant van processen oppakken en onze positie en kennis in de vele netwerken aanwenden om belanghebbenden en betrokkenen aan elkaar te koppelen en zo mogelijk tot inspirerende en innovatieve producten, bedrijfsconcepten en plannen te brengen. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de mensen in het gebied zelf of in groepen uiteindelijk de verantwoordelijkheid nemen om plannen tot uitvoering te brengen.

Het programma Krachtige Kernen kent drie thema's die hierop inspelen:

- **Wonen en Vastgoed**
- **Mobiliteit en Bestendigheid**
- **Maatschappelijke Voorzieningen**

Om dit dichterbij te brengen, hebben we in de onderliggende thema's inspanningen verricht.

2.1.1 Thema Wonen en Vastgoed

Wat wilden we bereiken in 2015?

- **Huisvesten:** Afstemming woningbouwprogramma anticiperend op demografie;
- **Herontwikkelen:** (Her)invulling bestaand vastgoed of locaties waarbij fysiek en digitale bereikbaarheid leidend zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Huisvesten

Actualisatie woningbouwprogrammering

In 2014 zijn we gestart met de voorbereidingen voor een nieuwe gemeentelijke Woonvisie. Als gevolg van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking en de aflopende prestatieafspraken met de provincie is begin 2015 een pas op de plaats gemaakt met de voorbereiding van een nieuwe woonvisie. Binnen de Ladder van Duurzame Verstedelijking wordt namelijk om regionale afstemming gevraagd over het bouwprogramma.

Medio en eind 2015 is gewerkt aan de bestuursovereenkomst 'Woonafspraken Twente' en de bijhorende regionale woonprogrammering ter voorbereiding op de lokale Woonvisie in 2016.

Het Spikkert Weerselo

Nadat de Raad van State op 4 februari 2015 het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan heeft vernietigd, hebben we ons allereerst geconcentreerd op de regionale woonafspraken.

Op basis van een doorkijk naar de nieuwe woonafspraken is het totaal aantal woningen in het plangebied teruggebracht naar 75 woningen om te voldoen aan de vraag.

Ten tweede hebben we samen met de bewoners van de Eertmansweg gekeken naar de stedenbouwkundige uitgangspunten van het plan. We hebben ervoor gekozen om de eerste rij woningen aan de kant van de Eertmansweg te laten vervallen. De ruimte die hierdoor ontstaat, wordt ingericht als groenstrook. Het definitieve plan is vervolgens op de inloopavond van 14 december 2015 gepresenteerd naar tevredenheid van alle bezoekers.

Nota Grondbeleid

De vaststelling van de Nota Grondbeleid is opgeschoven naar 2016 vanwege wijzigingen in de wetgeving. Dit heeft te maken met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat regels stelt over hoe om te gaan met het weerstandvermogen en risicobeheersing in de gemeentelijke begroting. Daarnaast heeft de wetgever besloten dat gemeentelijke grondbedrijven per 1 januari 2016 onder de Vennootschapsbelasting (VPB) komen te vallen. Eind 2015 hebben wij u hierover bijgepraat.

Start kaveluitgifte plan Commanderie

Op 26 maart 2015 is ingestemd met de nieuwe planopzet van de Commanderie. Daarbij is ook ingestemd met een gefaseerde invoering van de plannen. De planopzet voor de Commanderie voorziet in:

- a. De realisatie van de Commanderie in de vorm van een sfeervol plein met rondom het plein een ambachtelijke brouwerij, brasserie, detailhandel in streekproducten en een nieuwe entree voor het Openluchtmuseum;
- b. De inrichting van een hoptuin;
- c. Het behoud van de Weemhof door het gebouw toe te voegen aan het Openluchtmuseum;
- d. De verlegging van de Molenbeek (conform de Molenbeekvisie);
- e. Uitbreiding van de Stadsweide;
- f. Woningbouw aan de Commanderiestraat en op de voormalige gemeentewerf.

De ontwikkelingen van a tot en met d (fase 1) zijn tegelijk in procedure gebracht. Voor de woningbouw onder f (fase 2) is besloten om die uit te stellen in afwachting van een nieuwe woonvisie in 2016. Voor de uitbreiding van de Stadsweide wordt een bestemmingsplan opgesteld dat apart in procedure wordt gebracht.

Wij zijn met de nieuwe planopzet voortvarend te werk gegaan. Daarbij hebben we veelvuldig en op een constructieve manier overleg gehad met verschillende partijen (omwonenden, provincie, waterschap, stichting Commanderie, Stichting Natuur en Milieu Ootmarsum, Hengelsport Vereniging Dinkelland) om te komen tot een breed gedragen bestemmingsplan.

Op 27 oktober 2015 is het Bestemmingsplan 'Ootmarsum Commanderie' vastgesteld en op 17 november 2015 het beeldkwaliteitsplan. Het plan voorziet in een ontwikkeling met een toeristisch-recreatieve meerwaarde voor heel Ootmarsum en omgeving, met respect voor het gebied en het verleden. Het bestemmingsplan is inmiddels onherroepelijk geworden.

De verlegging van de Molenbeek (onder d) draagt bij aan de doelstelling vanuit de Molenbeekvisie om deze beek meer leefbaar te maken en de waterkwaliteit ervan te verbeteren. Ook zijn we met de verlegging in staat de waterhuishouding in het gebied te verbeteren en de vijvers en omgeving een kwaliteitsimpuls te geven.

Prestatieafspraken woningbouwverenigingen

De prestatieafspraken tussen de gemeente en de plaatselijke woningbouwcorporatie zijn afhankelijk van de gemeentelijke Woonvisie. Voor zover de gemeente hierover beschikt, moeten corporaties naar redelijkheid bijdragen aan de uitvoering van het gemeentelijk beleid. Aangezien de nieuwe woonvisie is doorgezet naar 2016, zijn in 2015 geen nieuwe prestatieafspraken met de woningbouwverenigingen gemaakt.

In samenwerking met de gemeente Twenterand zijn de voorbereidingen gestart om met Mijande Wonen te komen tot afspraken. Met Woningstichting St. Joseph Almelo zijn de voorbereidingen ook gestart. Wij laten ons daarbij begeleiden door een extern bureau.

Initiatieven ontplooiën die leiden tot beweging in de woningmarkt

De provincie Overijssel heeft besloten om per 1 januari 2016 geen nieuw budget meer beschikbaar te stellen voor de startersleningen. In september is door Dinkelland en Tubbergen namens de veertien Twentse gemeenten een brief gestuurd aan de Statenfracties met een pleidooi voor continuering van de provinciale bijdrage aan het startersfonds. Dit was eerder al gebeurd door elf gemeenten uit West Overijssel.

Mede op ons verzoek is er een statenmotie tot stand gekomen. Deze motie is er ook op gericht om de provinciale bijdrage aan het startersfonds te hervatten. Gedeputeerde Staten zijn opgeroepen om met concrete voorstellen te komen in reactie op deze motie.

Daarnaast hebben we gewerkt aan de beleidsnota Inbreidingslocaties. Dit betreft het actualiseren van de gemeentelijke beleidsnota uit 2011 en gaat over aanvragen voor kleinschalige woningbouw in stedelijk gebied. Doel is om initiatiefnemers sneller te kunnen helpen en hen duidelijkheid te geven over de mogelijkheden voor inbreiding en herontwikkeling.

Herontwikkelen

Herontwikkelen één centrumgebied Weerselo

De planvorming voor het centrum van Weerselo heeft zich lang toegespitst op de verplaatsing van de supermarkt. In januari 2015 waren de gesprekken in een vergevorderd stadium. In de plannen zou de gemeente het risico van herontwikkeling van de oude locatie van de supermarkt op zich nemen.

De Raad van State heeft een aantal uitspraken gedaan omtrent enkele woningbouwprojecten in Dinkelland waaruit bleek dat er onvoldoende regionale afstemming was over woningbouwlocaties zoals bedoeld in de Ladder voor Duurzame Verstedelijking. Nieuwe regionale woonafspraken bleken nodig. Dit was aanleiding voor een heroverweging van de risico's. Daarnaast drong de provincie verder aan op concrete resultaten, vanwege de beschikbaar gestelde subsidie in het kader van

Investeren Met Gemeenten (IMG). Wij hebben daarop moeten besluiten het project in deze vorm niet voort te zetten.

Wij hebben ons besluit in juni 2015 toegelicht aan direct betrokken ondernemers en aan de klankbordgroep centrum Weerselo. Wij realiseren ons dat Weerselo dringend behoefte heeft aan een opwaardering van het centrumgebied en herontwikkeling van maatschappelijk vastgoed. Wij hebben besloten een nieuw proces te starten om tot een centrumplan te komen. Belangrijke input moet komen vanuit de samenleving. Die input moet niet alleen leiden tot draagvlak, maar ook tot zelfrealisatie waar dat kan. Dit proces zijn we in september van 2015 gestart.

De supermarkt heeft dringend behoefte aan vernieuwing van de winkel. Wij zijn daarom parallel aan het proces met de bevolking in overleg gegaan met vertegenwoordigers van de supermarkt. Doel is om snel te komen tot een alternatief plan voor deze winkel. Eveneens hebben wij de provincie verzocht de subsidietermijn voor de IMG-subsidie te verlengen.

Verkoop vastgoedlocaties

In 2015 hebben we de voormalige gymzaal 't Höske in Lattrop verkocht. Daarnaast is een overeenkomst gesloten voor de verkoop van de gemeentewerf Weerselo. In 2015 is ook de voorbereiding verricht voor het opstellen van een bestemmingsplan voor de herontwikkeling van voormalige boerderij Aveskamp in Denekamp tot drie riante woonkavels. De locatie Hopmanstraat in Denekamp is in de verkoop gebracht via de makelaar.

Invulling geven aan kloostercomplex Ootmarsum

Begin dit jaar zijn er twee commerciële ruimtes verkocht op de begane grond van het kloostercomplex in Ootmarsum. Een deel is verkocht aan een participant voor een ambachtelijke stokerij. Een tweede deel is verkocht aan een participant voor het exploiteren van een maatschappelijke keuken, waarin werkplekken zijn ingericht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Beide zijn reeds operationeel. Tevens zijn aan dezelfde participanten twee ruimtes verkocht voor het inrichten van een appartement.

Voor een deel op de begane grond zijn gesprekken geweest met meerdere belangstellenden nadat vestiging van een glasatelier geen doorgang vond. Evenals de systematiek bij grondexploitaties hebben wij ook bij het klooster voorbereidende investeringen moeten doen om tot verkoop te komen. Voor het oude rectorgedeelte is het ondernemersfonds bezig te onderzoeken of er werkplekken gerealiseerd kunnen worden voor jonge ondernemers. Voor de Radboudzalen is ook een nieuwe invulling gevonden. Vanaf het voorjaar is deze ruimte in gebruik door een glasblazer die demonstraties van glasblazen verzorgt. Conform het eerste programma jaarnaal heeft de investering van 55.000 euro plaatsgevonden.

Ook aan de buitenruimte is aandacht besteed. De muur aan de Kloosterstraat is gesloopt om het klooster een meer open karakter te geven. Het ontwerpen en herplaatsen van een nieuw jodenmonument is opgestart in goed overleg met de Ben Morshuis Stichting. Ook is gestart met de herinrichting van de parkeerplaatsen aan de Oostwal.

Deze ontwikkelingen passen, met uitzondering van het rectorgedeelte en de glasblazer, in het bestemmingsplan. Voor de laatstgenoemden is een bestemmingsplanprocedure opgestart.

2.1.2 Thema Mobiliteit en Bestendigheid

Wat wilden we bereiken in 2015?

- **Verplaatsen:** Zorgen voor een beter en veiliger verkeerssysteem;
- **Stromen:** Zorgen voor het bewuster omgaan met de afval- en waterstromen;
- **Bestendigen:** Zorgen voor bewuster omgaan met energie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Verplaatsen

Initiatieven ten behoeve van het verbeteren van de verkeersveiligheid

Ten aanzien van de Dusinksweg tweede fase heeft u in november 2015 besloten om de rijbaan te verbreden en een fietspad aan te leggen. Bij aanvang van het project krijgen onderzoeken naar de ligging van het fietspad (welke zijde van de weg) en de definitieve wegfunctie de hoogste prioriteit. De voor de uitvoering benodigde financiële middelen zijn gereserveerd in de begroting binnen de majeure projecten.

Ten behoeve van de rondweg Weerselo is door de provincie Overijssel een maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) gemaakt. De provincie heeft het rapport eind 2015 afgerond, hierover kon in 2015 geen besluit meer worden genomen. In de begroting zijn middelen gereserveerd voor de gemeentelijke aandelen in het project. Ten behoeve van de MKBA hebben wij verkeerskundig onderzoek in Weerselo uitgevoerd.

Het initiatief Vliegveldstraat Deurningen is afgerond nadat met Dorpsbelang Deurningen en de provincie Overijssel afspraken zijn gemaakt over de uitvoering van verkeersmaatregelen in een later jaar (samen met onderhoudsmaatregelen). De maatregelen worden door de provincie betaald.

Initiatieven ten behoeve van het verbeteren van de bereikbaarheid en doorstroming

Alle initiatieven zijn gestart of afgerond. Het project Dusinksweg tweede fase draagt niet alleen bij aan het verbeteren van de verkeersveiligheid, maar ook aan een betere bereikbaarheid en doorstroming, bijvoorbeeld van het bedrijventerrein van Ootmarsum. Ook de rondweg Weerselo is een infraproject dat (naast het verkeersveiligheidsaspect) een belangrijke rol speelt in de bereikbaarheid van Weerselo en de ontsluiting van de kern.

Andere projecten met een primaat bij derden zijn afgerond, zoals het spoorviaduct Vliegveldstraat en het project 'Optimalisatie kruising A1-N342-N737'. De uitvoering van deze projecten is later voorzien en met de uitvoering van de projecten zijn geen gemeentelijke financiële middelen gemoeid.

Initiatief ten behoeve van het verbeteren van een goed parkeersysteem

Het initiatief ten behoeve van een beter parkeersysteem is in 2018-2020 gepland. Hierover zijn in 2015 geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

Stromen

Initiatieven ten behoeve van reductie van hoeveelheid restafval en wijzigen inzamelsysteem

De geplande initiatieven zijn afgerond. De implementatie van het afvalbeleidsplan is op 31 december 2015 afgerond. Hiermee is het contract met de betreffende inzamelaar beëindigd. De kosten voor de implementatie van het beleidsplan zijn begroot op 200.000 euro, te dekken uit de Reserve Afval. Door toetreding als aandeelhouder van ROVA zijn de implementatiekosten beperkt gebleven tot ruim 52.000 euro. Het restant, zijnde 148.000 euro, is naar 2016 overgeheveld ten behoeve van onder meer het invoeren van een derde container voor plastic, metalen verpakkingen en drankkartons (PMD). Daarnaast zijn de Afvalstoffenverordening en de Uitvoeringsregels vastgesteld.

Het aandeelhouderschap van ROVA is geformaliseerd. ROVA is contractbeheerder c.q. contractpartij ten opzichte van een private inzamelaar. ROVA zorgt als contractbeheerder voor de monitoring van alle huishoudelijke afvalstromen en beheert de inzamelmiddelen. ROVA beheert een door KPMG

gecertificeerde en geautomatiseerde gegevensuitwisseling voor DIFTAR. Ook verricht ROVA taken als beleidsvoorbereiding, communicatie, voorlichting, treedt zij op als Klant Contact Centrum, en stelt zij managementrapportages op, inclusief rapportages aan derden zoals CBS en Nedvang (NEDerland Van Afval Naar Grondstof).

Initiatieven ten behoeve van bewustwording en dienstverlening op het gebied van water

Belangrijke ontwikkelingen zijn er in 2015 niet geweest op het gebied van water. De initiatieven voor water worden vooral in de komende jaren weer actueel (bijvoorbeeld het initiatief GRP 2018-2023).

Bestendigen

Initiatieven ten behoeve van duurzaamheid

De nulmeting is uitgevoerd in mei 2015 en het Uitvoeringsprogramma duurzaamheid is vastgesteld in november 2015. Wij zijn inmiddels begonnen met de voorbereiding en uitwerking van de speerpunten uit het programma.

Initiatieven ten behoeve van energiebesparing

Het Energieloket 2.0 is afgerond. De taken van het Energieloket zijn uitgevoerd binnen het daarvoor beschikbare budget (subsidie van 60.000 euro).

Wij hebben ingestemd met het plan van aanpak voor de Overijsselse Aanpak 2.1 (2016-2020). Ook daarvoor komt een subsidie beschikbaar van 60.000 euro (bestaande uit vier jaarbedragen van 15.000 euro).

Als aanvulling op de Overijsselse Aanpak 2.1 is het initiatief Duurzaam Thuis Twente opgepakt (overeenkomstig de VNG Ondersteuningsstructuur Twentse gemeenten). Regio Twente vervult hierin een coördinerende rol.

2.1.3 Thema Maatschappelijke Voorzieningen

Wat wilden we bereiken in 2015?

- **Verzelfstandigen:** Samenleving gaat zelfstandig(er) om met exploitatie, beheer en dienstverlening over voorzieningen;
- **Samenbrengen en Ontwikkelen:** Mensen en functies beter samenbrengen en gericht faciliteren bij ontwikkelingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Verzelfstandigen

Verzelfstandigen voetbal- en tennisaccommodaties

Met zes van de zeven voetbalverenigingen is overeenstemming bereikt over het overdragen van groot onderhoud en vervanging. Alleen voetbalvereniging RSC heeft aangegeven af te zien van overdracht van groot onderhoud en vervanging.

Met tennisverenigingen Weerselo, Ootmarsum, Rossum, Deurningen en Saasveld is overeenstemming bereikt over het overdragen van groot onderhoud en vervanging. Met een aantal verenigingen vindt afronding plaats, zoals het opstellen van notariële akten en aanwijzingen via het Kadaster. Wanneer het volledige project is afgerond, wordt u hierover geïnformeerd.

Uitvoering geven aan conclusies haalbaarheidsonderzoek Dorper Esch

Op 6 oktober 2015 besloot u het college opdracht te geven om optie 2b van het Uitvoeringsplan Dorper Esch uit te werken tot bouwplan. Optie 2b houdt in renovatie van de sporthal, behoud van het doelgroepenbad, nieuwbouw van een zesbaans wedstrijdbad en de aanleg van een recreatieve strip. Het recreatiebad komt te vervallen.

In december 2015 hebben we gesprekken gevoerd met experts op het gebied van de aanbesteding van dit project. Ook hebben we de verwachtingen van de gebruikers over het vervolgtraject opgehaald. Eind 2015 hebben we de interne projectorganisatie samengesteld.

Samenbrengen en Ontwikkelen

Basisschool Rossum

In 2015 is Konot gestart met de nieuwbouw van basisschool de Kerkewei in Rossum. Na de aanbesteding is gebleken dat we binnen het beschikbare budget zijn gebleven. Hierdoor hoeven we voorlopig nog niet de volledige garantstelling aan te spreken. U heeft deze garantie van maximaal 207.127 euro beschikbaar gesteld bovenop het al beschikbaar gestelde budget van 2.070.000 euro.

Project Maatschappelijk Vastgoed

Al het maatschappelijk vastgoed is in beeld gebracht. Deze inventarisatie is de basis voor rolbepaling: welke rol neemt de gemeente en welke rol neemt de samenleving. Het project 'Maatschappelijk vastgoed' wordt onderdeel van het proces Mijn Dinkelland 2030!

Eén Nota Monumentenbeleid

De aanvankelijke opdracht voor 2015 om te komen tot een nieuwe monumentennota is komen te vervallen, vanwege het in werking treden van de Erfgoedwet. Hierin worden monumentenbepalingen opgenomen. In 2016 passen we bestaand beleid hierop aan, mocht dat strijdig zijn met de nieuwe erfgoedwet.

Prestatieafspraken Muziekonderwijs

Muziekonderwijs nieuwe stijl (door Da Capo Dinkelland) en cultuureducatie zijn verder gestructureerd en uitgebouwd met een jaarprogrammering en prestatieafspraken.

Prestatieafspraken Bibliotheek

De concept toekomstvisie is het vierde kwartaal van 2015 aangeleverd door de bibliotheek. Aangezien de visie nog verder moet worden uitgewerkt om te komen tot een definitieve versie, zijn nog geen concrete afspraken gemaakt die op de visie zijn gebaseerd.

Initiatieven gefaciliteerd vanuit de samenleving die leiden tot een concreet plan

Met de Stichting Sportbeheer Lattrop Tilligte is overeenstemming bereikt over de renovatie en verbouw van de kleedaccommodaties van de Dinkelland Tilligte Combinatie '07 (DTC). Ook is een overeenkomst gesloten voor de privatisering van deze accommodaties. De stichting heeft in 2015 de plannen verder uitgewerkt en een omgevingsvergunning aangevraagd.

Om de leefbaarheid in Saasveld te bevorderen, is de parkeerproblematiek bij Bruins opgelost. Voetbalvereniging Saasveldia heeft hiervoor één veld ingeleverd en is daarvoor gecompenseerd met een wedstrijdveld.

2.1.4 Overzicht van baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma zijn verbonden.

Programma Krachtige kernen

Thema Wonen en vastgoed

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na
Baten	11.645	7.968	7.092	-876
Lasten	15.152	12.530	10.259	2.270
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-3.507	-4.562	-3.167	1.395
Ontrekkingen aan reserves	193	1.139	994	-145
Toevoegingen aan reserves	300	300	835	-535
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-3.614	-3.723	-3.008	715

Thema Mobiliteit en bestendigheid

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	5.355	7.567	5.558	-2.008
Lasten	12.854	19.010	12.493	6.517
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-7.499	-11.443	-6.935	4.508
Ontrekkingen aan reserves	872	4.810	333	-4.477
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-6.628	-6.633	-6.602	31

Thema Maatschappelijke voorzieningen

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	1.008	1.266	1.074	-192
Lasten	6.771	7.388	6.375	1.013
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-5.763	-6.122	-5.301	821
Ontrekkingen aan reserves	2.629	4.092	2.002	-2.090
Toevoegingen aan reserves	1.342	2.355	1.235	1.120
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-4.476	-4.386	-4.535	-149

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

2.2 Programma Economische kracht en werk

Strategisch programmadoel

Het is evident dat de uitdagingen dermate groot zijn dat traditioneel overheidsoptreden geen solide oplossing kan bieden. De teruglopende overheidsfinanciën zijn daarvoor absoluut ontoereikend. De nieuwe samenleving vraagt om creatieve ideeën en een andere overheid. De weg daar naar toe vereist bestuurlijke moed, daadkracht en vastberadenheid. Het college realiseert zich daarbij dat dit tijd vergt en maatschappelijk draagvlak vereist. De nieuwe gemeente als partner gaat op zoek naar levensvatbare en duurzame constructies. Toekomstbestendigheid is niet alleen bij de leefbaarheid een toetssteen, ook in het economisch beleid wordt het de belangrijkste voorwaarde.

Het college wil in het kader van dit 'omdenken' een aantal lijnen uitzetten. Zo zal het traditionele 'uitbreidingsdenken' in de ruimtelijke ordening plaats moeten maken voor herstructurering.

Compactere winkelcentra met in de periferie ruimte voor kleinere wooneenheden. De gezinsverdunding en vergrijzing bieden hiervoor mogelijkheden.

De sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen en economische trends raken ondernemers in de meest brede zin. Niet alleen ondernemers in de detailhandel, maar ook agrarische en toeristische ondernemers en andersoortige bedrijven. Juist daarom willen wij meer ruimte bieden voor bijzondere initiatieven van ondernemers. Ons uitgangspunt is dat bijzondere initiatieven een bijzondere behandeling vragen; de 'maatjas'-benadering. Beperkingen vanuit onze eigen regels moeten daarvoor zoveel mogelijk voorkomen worden. De inzet is telkens om uit te gaan van de kansen, in plaats van belemmeringen. Het traditioneel ingerichte planologische regiem is hier onvoldoende op voorbereid en werkt beknellend. Een nieuw perspectief op detailhandel, industrie en bijbehorende planologie is dan ook vereist.

3 O's (Ondernemers – Onderwijs – Overheden)

Resultaten die betrekking hebben op het totale programma EKW/ de drie thema's

Het is ons voornemen om de samenwerking met Ondernemers, Onderwijs en Overheden de komende jaren te versterken. We willen duurzame allianties aangaan met onderzoeks- en onderwijsinstellingen met als doel de gezamenlijke creativiteit en expertise maximaal te benutten. Het uiteindelijke maatschappelijk effect is dat we door de samenwerking en kracht van de driehoek de sociaal- economische ontwikkelingen van de drie programma's (EKW, ONE en KK) versterken. Verder willen we:

- Het onderwijs beter laten aansluiten op onze lokale arbeidsmarkt en daarmee de arbeidsparticipatie verbeteren;
- Onderdeel van een broedplaats zijn voor nieuwe ideeën, nieuwe concepten en innovaties;
- Dat jongeren onze nieuwe ambassadeurs worden.

Onze rol hierbij is aanjagen, verbinden, organiseren en faciliteren. Het onderwijs, MBO, HBO en Universiteit, hebben wij ingezet om nieuwe inzichten te krijgen en kennis te verwerven op ontwikkelingen in de samenleving. De samenwerking met Saxion heeft inmiddels een structureel karakter. De volgende concrete acties zijn opgestart:

- TalentLab Noaberkracht is ontwikkeld (voorheen Noaberkracht Academy). Het TalentLab is de paraplu waaronder we de samenwerking met de 3O's verder gaan vormgeven de komende jaren.
- Er zijn vier trainees in dienst genomen bij Noaberkracht.
- Het 13x Participatie NOT met daarin 13 verschillende projecten in samenwerking met ondernemers, maatschappelijke partners, provincie, waterschap en onderwijs is afgerond. Hiervoor is een korte film ontwikkeld waarin een samenvatting van deze samenwerking staat.
- In samenwerking met Saxion heeft in 2015 een onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden voor vrijkomende erven. Dit heeft vervolg gekregen door deelname aan de pilot Omgevingswet, waarin wordt onderzocht op welke manier vraag en aanbod van (sloop)oppervlakte bij elkaar gebracht kan worden.

Grensoverschrijdende samenwerking

In de tweede helft van 2015 hebben we gekeken naar de kansen voor een succesvolle en blijvende samenwerking met onze Duitse burens. We zijn begonnen met een inventarisatie van het hele GROS-gebied (grensoverschrijdende samenwerking in Nederland) en hebben daarna ingezoomd op ons eigen grensgebied. We hebben een aantal gesprekken gevoerd met spelers uit het veld zoals de Euregio en het ministerie van Economische Zaken. We zien telkens een aantal thema's terugkomen: arbeidsmarkt, taal & cultuur, toerisme en fysieke verbindingen.

De huidige grensoverschrijdende samenwerking gaat veel om kennis delen, netwerken en representatie, maar er worden weinig grensoverschrijdende projecten uitgevoerd. Oorzaken hiervoor zijn cultuurverschillen, taalbarrières, bureaucratische belemmeringen, verschillen in regelgeving en onvoldoende diplomaerkenning.

Eind 2015 zijn de eerste stappen gezet om aan deze barrières te werken zodat een samenwerking tussen Duitsland en Nederland makkelijk kan verlopen.

Eén van die stappen is het pact 'Arbeidsmarkt over de grens!'. Het pact heeft tot doel meer dynamiek te brengen in de grensoverschrijdende arbeidsmarkt. Tegelijkertijd zorgt het voor meer transparantie en stimuleert het de betrokkenen kansen te benutten en grensbarrières uit de weg te ruimen.

Het programma Economische Kracht en Werk kent drie thema's die hierop inspelen:

- **Vrijtijdseconomie**
- **Ondernemen en Arbeidsmarkt**
- **Plattelandseconomie**

2.2.1 Thema Vrijtijdseconomie

Wat wilden we bereiken in 2015?

- **Verblijven:** Meer gasten verblijven in Dinkelland. Het aantal overnachtingen in de gemeente Dinkelland is de afgelopen jaren gegroeid en bedraagt 320.000. De komende jaren willen we deze groei doorzetten en zorgen dat meer gasten een bezoek brengen aan de gemeente Dinkelland. We streven naar een goede afstemming tussen vraag en aanbod en ondersteunen ondernemers in de ontwikkeling van nieuwe initiatieven die leiden tot versterking en vernieuwing van het toeristisch aanbod.
- **Beleven:** Gasten beleven Dinkelland intensiever en besteden meer. De bestedingen in dagactiviteiten in Noordoost Twente zijn relatief laag. Gasten moeten meer besteden, en moeten een bezoek aan de gemeente Dinkelland intensiever beleven en ervaren. Beleving bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van een bezoek en de keuze voor een herhaalbezoek.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Verblijven

Drie vastgestelde bestemmingsplannen voor recreatieterreinen die uitbreiding mogelijk maken

Een uitbreiding van een camping is in een vergevorderd stadium en wordt naar verwachting medio 2016 afgerond.

De procedure voor recreatiepark Satersloo is afgerond.

Een lopende procedure voor uitbreiding van een recreatieterrein met een bungalowpark is op initiatief van de ondernemer gestaakt.

Aantal afgehandelde ondernemersinitiatieven in de vrijetijdssector

Er zijn zes initiatieven in behandeling genomen van ondernemers in de vrijetijdssector. Enkele van deze plannen zijn in een gevorderd stadium in het proces van afhandeling. Hierbij is het de ondernemer die vervolgacties in moet zetten om tot afhandeling te komen.

Deregulering en verbetering dienstverlening

In het proces 'verbeteren dienstverlening ondernemers' is het verbeteren van de dienstverlening vrijetijdssector meegenomen. De ondernemers uit de vrijetijdssector zijn betrokken en hebben hun wensen kenbaar gemaakt. De richting is bepaald en krijgt in 2016 uitvoering (zie onder thema ondernemen en arbeidsmarkt).

Resultaat onderzoek vraag en aanbod verblijfsrecreatie vertaald in actiepunten

Er is onderzoek gedaan naar de afstemming tussen vraag en aanbod in de verblijfsrecreatie in Noordoost Twente. Hierbij is gekeken op welke leefstijlen/doelgroepen het aanbod in Noordoost Twente de meeste aantrekkingskracht heeft. Op basis hiervan is geformuleerd wat kansrijke ontwikkelrichtingen zijn.

Adviezen uit het onderzoek zijn om in te zetten op vernieuwing en het stimuleren van ondernemerschap via kennis- en ondersteuningsprogramma's. Daarnaast is het advies om bedrijfsmatige exploitatie bij nieuwe initiatieven te verplichten en terughoudend te zijn met kleinschaligheid.

Er is een kennisprogramma opgestart waar veertien ondernemers uit de NOT-gemeenten aan deelnemen. De ambtelijke organisatie is geïnformeerd over het onderzoek en neemt de adviezen mee bij beoordeling van nieuwe initiatieven. De afspraak is gemaakt om in NOT-verband te onderzoeken of aanpassing van de Nota Verblijfsrecreatie noodzakelijk is.

Beleven

Stimuleren nieuwe recreatieve belevingsconcepten of arrangementen

Belevingsconcepten en -arrangementen zijn afhankelijk van initiatieven vanuit het veld. Het maandevenement Picknick Noordoost Twente was gepland. Hiervoor waren in 2014 door u middelen beschikbaar gesteld. Het is dit jaar definitief niet door gegaan vanwege een niet sluitende begroting. In samenwerking met Artica is de 'toeristische aantrekkingskracht van Ootmarsum' ingebracht als case tijdens de Artica Battle in december 2015.

Studenten van Saxion hebben zich gebogen over de wijze waarop de aantrekkingskracht van Ootmarsum versterkt kan worden. Dit heeft geleid tot frisse en nieuwe concepten, die waar mogelijk in 2016 nader uitgewerkt worden.

Ondersteunen projecten voortvloeiend uit Art & Spirit

De Stichting Toeristisch Ondernemersfonds heeft tien projecten voortvloeiend uit de visie 'Art & Spirit' nader uitgewerkt in businesscases. Deze projecten hebben onder meer betrekking op kwaliteitsverbetering ondernemers, storytelling, Kunst & Kunde / broedplaats jonge kunstenaars. De Stichting Toeristisch Ondernemersfonds heeft in september 2015 de visie Art & Spirit en een aantal projecten in een raadsbijeenkomst aan u toegelicht.

Stimuleren grensoverschrijdende arrangementen en evenementen

De mogelijkheden om een deel van het kanaal Almelo – Nordhorn bevaarbaar te maken voor bijvoorbeeld fluisterboten zijn opnieuw bekeken. Het gaat hierbij om het deel vanaf de Vechtesee in Nordhorn tot Denekamp. Als dit haalbaar is, willen we samen met Nordhorn toeristen naar dit gebied trekken, onder andere door grensoverschrijdende arrangementen aan te bieden rond het thema kanaal. De overleggen hierover zijn opgepakt.

Grensoverschrijdende arrangementen en evenementen zijn afhankelijk van initiatieven en de bereidheid tot onderlinge samenwerking in het grensgebied. Concrete initiatieven blijven nog achter.

Verbetering toeristische samenwerking Noordoost Twente en Twente/TBT

Vanuit ondernemers, organisaties en gemeenten kwamen diverse signalen dat men niet geheel tevreden was over de marketing en promotie van Twente en de onderlinge samenwerking. Daarom is besloten het Twents Bureau voor Toerisme vanaf 2016 niet meer te financieren.

Naar aanleiding van de ontwikkelingen is samen met toeristische ondernemers en organisaties, de provincie Overijssel en een bestuurlijke kopgroep een hernieuwde visie op de Twentse vrijetijdseconomie geschreven. De visie markeert het beginpunt van hernieuwde samenwerking, waar ondernemers en overheden samen aan het stuur staan. De visie 'Wij zijn Twente' is op 26 november 2015 door de portefeuillehouders vrijetijdseconomie in Twente vastgesteld.

In samenhang met de ontwikkelingen in Twente is in het najaar in Noordoost Twente samen met ondernemers gekeken naar de verbeteringsmogelijkheden van de structuur en samenwerking. Daarbij kwamen taken, rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken partijen (ondernemers, organisaties, VVV en gemeenten) en de financiering in beeld. De resultaten zijn eind december gepresenteerd aan de portefeuillehouders vrijetijdseconomie in Noordoost Twente. Van daaruit zijn vervolgstappen bepaald.

2.2.2 Thema Ondernemen & Arbeidsmarkt

Wat wilden we bereiken in 2015?

- **Ondernemen:** Het verbeteren van het ondernemersklimaat. Wij gaan samen met het bedrijfsleven een zo optimaal mogelijk ondernemersklimaat realiseren. Dit gaan wij doen met als speerpunten detailhandel (leegstand winkels), bedrijventerreinen en dienstverlening. Daarbij is ons uitgangspunt dat wij uitgaan van kansen en dat bijzondere initiatieven een bijzondere behandeling vragen; de 'maatjas'-benadering.
- **Arbeidsmarkt:** Het bevorderen van de arbeidsparticipatie. Wij gaan werkzoekenden en werkgevers actief met elkaar verbinden met extra aandacht voor de jongere en oudere werklozen. Samen met het bedrijfsleven bekijken we welke activiteiten hiertoe een bijdrage kunnen leveren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Ondernemen

Uitbreiding van bedrijventerreinen in Ootmarsum en Denekamp

Om ondernemers ruimte te blijven bieden is gestart met de planologische procedures voor uitbreidingen van de bedrijventerreinen in Ootmarsum en Denekamp. Deze procedures (De Mors en Sombeek) worden in 2016 afgerond.

Herstructureren van drie bestaande terreinen

De herstructurering van de bedrijventerreinen De Mors, Kloppendijk, Sombeek en Echelpoel is afgerond. De daadwerkelijke kosten vallen lager uit dan oorspronkelijk begroot. De definitieve subsidiebeschikking vanuit de provincie volgt in het tweede kwartaal van 2016.

Verbetervoorstellen dienstverlening aan bedrijven

Wij zijn in gesprek gegaan met de ondernemers in de gemeente met als doel het structureel versterken van de economische positie en het ondernemersklimaat. Samen zijn wij gekomen tot twee speerpunten. Enerzijds richtten we ons op het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers, anderzijds zijn we gestart met het opstellen van een economische visie met een actieplan voor de periode 2016-2030.

Op initiatief van de klankbordgroep Ondernem't Dinkelland is echter besloten om met het opstellen van de economische visie te stoppen. We willen ons meer richten op het verbinden van ondernemers met overheid, onderwijs en op het creëren van nieuwe netwerken en samenwerkingsverbanden. In nauwe samenwerking met Ondernem't Dinkelland werken we dit verder uit.

Vergroten van de vitaliteit van de kernen (centrumgebieden)

De detailhandelsvisie is door u vastgesteld. Onderdeel van de visie is een actieprogramma om de winkelgebieden in de verzorgingskernen te versterken. Tevens zijn gesprekken gevoerd met de ondernemersvereniging in de verzorgingskernen. Daarbij is geïnventariseerd in hoeverre winkelleegstand, nu of in de toekomst, een issue is. Daaruit komt een wisselend beeld. De conclusies uit die gesprekken sluiten aan op de acties zoals die zijn benoemd in de detailhandelsvisie. Deze acties worden meegenomen in lopende processen (Mijn Dinkelland, centrumplan Weerselo etc.) en worden samen met externe betrokkenen (zoals ondernemersverenigingen) in 2016 verder vormgegeven.

Arbeidsmarkt

Betere afstemming tussen gemeentelijke kaartenbak en bedrijfsleven

Er is geïnvesteerd in lokale netwerken (Onderneem't Dinkelland en Coöperatie Dinkelland Werkt). Voor Dinkelland is een vangnetregeling aangevraagd en is een verbeterplan uitgewerkt om het tekort op de uitkeringsgelden terug te dringen en de uitstroom naar werk te bevorderen. Vooral een toename van het aantal statushouders had effecten op het bijstandsvolume. Er is een bestandsanalyse gemaakt (profiel bijstandsklanten) en een arbeidsmarktanalyse uitgevoerd. Hiermee zijn de kansen op werk voor uitkeringsgerechtigden in beeld gebracht op sector- en functieniveau. De inzet van middelen re-integratie is aangepast om zoveel mogelijk uitstroom naar werk te realiseren. Bij de re-integratie is gebruik gemaakt van de zogenaamde sectormiddelen Asscher en Sociale Werkvoorziening om meer financiering voor re-integratie te hebben.

Jeugdwerkloosheid is beter in beeld en wordt minder door project bestrijden jeugdwerkloosheid

De doorstroom van instromende jeugd in de uitkering is groot, doordat wij hebben aangehaakt bij het regionale instrumentarium aangaande de jeugdwerkloosheidsbestrijding. Dankzij de nieuwe loonkostensubsidie (LKS) kon een aantal mensen met een beperking aan het werk worden geholpen. Dankzij het Jongerenpunt dat op het Werkplein in Almelo is ingericht, werden de jongeren snel begeleid naar werk. Op dit moment is 13% in de Participatiewet tussen de 18 en 27 jaar. Daarmee is het aantal jongeren in de Participatiewet gestegen met vijf personen. Het aantal jongeren in de WW is sterk afgenomen.

Betere afstemming vraag en aanbod arbeidskrachten door opstellen marktwerkingsplan

Onder 'Betere afstemming/verbinding tussen de gemeentelijke kaartenbak en het bedrijfsleven realiseren.

2.2.3 Thema Plattelandseconomie

Wat wilden we bereiken in 2015?

- **Ontwikkelen:** Duurzame ontwikkeling van de agrarische sector. Wij gaan ons de komende jaren inspannen om ontwikkelruimte te creëren die nodig is om de economische potenties van de landbouw te behouden en te versterken. Toekomstbestendigheid van de landbouw is afhankelijk van de mogelijkheden tot schaalvergroting. Hierbij hoort een goede landbouwstructuur.
- **Transformeren:** Meer perspectief voor plattelandsondernemers. De functie van het landelijk gebied in Nederland is sinds enkele jaren aan grote verandering onderhevig. Het grootste deel van het Nederlands landelijk gebied staat sterk onder invloed van de stad. De traditionele landbouwfunctie wordt meer en meer beïnvloed door nieuwe functies (of oude functies in een nieuw jasje) als zorg, recreatie en toerisme, educatie, cultuurhistorie en natuur.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Ontwikkelen

Verbetering landbouwstructuur door stimuleren kavelruilprojecten

Op dit moment spelen geen concrete planmatige kavelruilprojecten waar de gemeente een stimulerende rol in heeft.

Samen met sector faciliteren minimaal één project op gebied energieopwekking, ammoniakreductie en/of mestaanwending

In opdracht van de Stichting Energie Neutraal Deurningen (END) is een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar mestvergisting en zonne-energie rond Noord Deurningen. Rond de dorpen Noord-Deurningen en Denekamp ligt een aantal (melk)veehouderijen, en op het industrieterrein van Denekamp zitten enkele bedrijven met een groot, constant gasverbruik. Veel veehouders, grote gasgebruikers en korte afstanden maken dit gebied uitermate geschikt voor de productie van biogas en de aanleg van een biogasleiding.

Om het gas naar de gebruikers te transporteren, wordt gewerkt aan een biogasleiding die de vergisters met elkaar en met de gasgebruikers verbindt. Een uitstekend voorbeeld; alles op eigen kracht. De gemeente is procedureel aan zet. Meerdere monovergisters zijn in aanbouw.

Deelname aan proces Samen werkt Beter

In het kader van ontwikkelopgave EHS en Natura 2000 zijn de gebiedsprocessen opgestart. Het gaat om de eerste fase van het proces: de verkenning. Dinkelland kent zes natura 2000 gebieden:

- Dinkelland (gedeeltelijk);
- Lonnekermeer;
- Springendal & dal van de Mosbeek (gedeeltelijk);
- Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek;
- Bergvennen Brecklenkampse Veld;
- Lemselermaten.

Voor vijf gebieden zijn de verkenningen afgerond. Voor de gebieden Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek, Bergvennen Brecklenkampse Veld en Lemselermaten is de gemeente Dinkelland trekker geweest. Voor het uitvoeren van deze verkenning is subsidie ontvangen vanuit het samenwerkingsverband Samen Werkt Beter. Voor de drie verkenningen heeft de provincie een bedrag van ruim 100.000 euro beschikbaar gesteld. De drie verkenningen zijn binnen dit toegekende bedrag succesvol afgerond en afgesloten. Voor Springendal & Dal van de Mosbeek wordt de gemeente in de stuurgroep vertegenwoordigd door de gemeente Tubbergen.

Transformeren

Vijf initiatieven ondersteunen met betrekking tot nieuwe verdienlocaties

Drie van de vijf initiatieven zijn in ontwikkeling, procedures lopen of zijn in uitvoering.

Ondersteunen Leaderprogramma 2015-2020

LEADER is onderdeel van het Europese subsidieprogramma voor plattelandsontwikkeling (POP3), uitgevoerd van 2014 tot en met 2020. LEADER richt zich op de economische en sociale versterking van het platteland en stimuleert en ondersteunt inwoners bij het uitwerken van een projectidee tot een projectplan. De kosten voor het programma worden gedragen door de Europese Unie, de provincie Overijssel, de gemeenten in Noordoost-Twente en via de projecten door private partijen. De gemeente Dinkelland heeft eenmalig 250.000 euro cofinanciering gestort in een fonds dat wordt beheerd door de gemeente Losser overeenkomstig het getekende document 'Werkafspraken Dinkelland-Losser-Tubbergen-Oldenzaal'.

Spil in uitvoering van het LEADER-programma is de Lokale Aktiegroep (LAG). De LAG Noordoost-Twente bestaat in zijn geheel uit burgerleden. In het licht van de veranderende verhouding overheid – maatschappij hebben de gemeenten in Noordoost-Twente besloten geen zitting te nemen in de LAG, maar de verantwoordelijkheid in zijn geheel neer te leggen bij het gebied. Voor Noordoost Twente is door de LAG de Lokale Ontwikkelingsstrategie Noordoost Twente 2014-2020 opgesteld met als titel 'Van Stuwwal tot Dinkeldal: Samen leven in Nationaal Landschap Noordoost-Twente'. De drie speerpunten waar de komende periode op wordt ingezet zijn:

1. Aantrekkelijk leefklimaat;
2. Nieuw ondernemerschap;
3. Innovatief ontmoeten.

GS is voornemens om de eerste openstellingsperiode te laten plaatsvinden van 1 april 2016 tot 1 juni 2016.

Partner Gebiedsontwikkeling Noordoost Twente 2012-2015

Op basis van de concrete ervaringen binnen de gebiedsontwikkeling Noordoost Twente is de focus in het uitvoeringsprogramma voor de komende vier jaar verlegd. Er wordt gewerkt volgens de volgende drie lijnen:

1. Participatie;
2. Flankerende maatregelen aan de gebiedsprocessen N2000/EHS;
3. Potentiële majeure projecten.

Casco-, kapbeleid, inclusief één loket voor vergunning uitvoering bomenverordening

U hebt op 21 april 2015 de 'Kapverordening Dinkelland 2015' vastgesteld met de aanbeveling om het beleid na twee kapseizoenen te evalueren. Als vervolgactie heeft het college het kapbeleid vastgesteld. In de beleidsregels kapverordening 2015 is aangegeven waarvoor in beginsel vergunning wordt verleend, vergunning wordt geweigerd en welke voorschriften aan een omgevingsvergunning zijn verbonden.

VAB locaties en vrijkomende gebouwen en erven

Uit onderzoek is gebleken dat de komende jaren steeds meer agrarische erven leeg komen te staan. De gemeente is betrokken geweest bij een onderzoek van Saxion naar de mogelijkheden, taken en verantwoordelijkheden van de betrokkenen. Dit heeft geleid tot een aantal actiepunten, waarin communicatie over de mogelijkheden een belangrijke rol speelt.

Aan een wens vanuit de samenleving is tegemoetgekomen, door ontwikkeling van het (ontwerp) beleid 'Schuur voor schuur'. Door deze ontwikkeling is ervoor gekozen om het communicatietraject, waaronder de organisatie van een laagdrempelige markt over mogelijkheden voor vrijkomende erven, niet in 2015 plaats te laten vinden. Dit wordt georganiseerd na besluitvorming over 'Schuur voor schuur'. De beschikbare middelen zijn overgeheveld naar 2016.

Extra

Entente Florale

Ootmarsum heeft deelgenomen aan de Nationale Groencompetitie 'Entente Florale'. Dit is een competitie waarbij een gemeente haar groenbeleid en groenprestaties ter jurering aanbiedt. Op 5 juni heeft de jurering plaatsgevonden en is de jury rondgeleid door Ootmarsum. Op 23 september heeft Ootmarsum in ons bijzijn tijdens de prijsuitreiking in Bergen op Zoom goud in ontvangst mogen nemen.

Op 4 december is ons in Ootmarsum door het bestuur van de Entente Florale en de gedeputeerde van de Provincie, een geldprijs aangeboden. Deze prijs wordt gebruikt om de groenstructuur van de Kloostertuin en De Mors te verbeteren. Tijdens de prijsuitreiking zijn afspraken gemaakt over de startbijeenkomst van de Entente Florale 2016 in Ootmarsum en over deelname van Ootmarsum aan de internationale competitie in 2016.

2.2.4 Overzicht van baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma zijn verbonden.

Programma Economische kracht & werk

Thema Vrijtijdseconomie

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	51	37	42	5
Lasten	767	945	853	93
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-717	-909	-811	98
Onttrekkingen aan reserves	6	269	267	-2
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-711	-639	-544	95

Thema Ondernemen en arbeidsmarkt

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	0	1.136	683	-453
Lasten	282	2.139	1.358	782
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-282	-1.003	-675	329
Onttrekkingen aan reserves	0	655	458	-197
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-282	-348	-216	132

Thema Plattelandseconomie

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	0	826	491	-335
Lasten	258	1.662	954	708
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-258	-836	-463	373
Onttrekkingen aan reserves	0	635	266	-369
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-258	-201	-197	4

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

2.3 Programma Omzien naar elkaar

Strategisch programmadoel

Wij willen bewerkstelligen dat elke burger in staat is om zo lang en zo veel mogelijk zelfredzaam te zijn. Wij hechten veel waarde aan het welzijn van onze inwoners en willen dat alle inwoners op een zo volwaardig mogelijke manier meedoen aan de samenleving. Inwoners moeten eigen regie over hun huishouding kunnen voeren, een sociaal netwerk kunnen onderhouden en kunnen deelnemen aan de samenleving. Hierbij staat de eigen kracht van inwoners centraal en verandert de rol van de gemeente van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. We onderscheiden drie niveaus van hulp en zorg in ons programma.

Het programma Omzien naar Elkaar heeft 3 thema's ontwikkeld die hierop inspelen:

- **Zelf**
- **Samen**
- **Overdragen**

Om dit dichterbij te brengen hebben we voor de thema's inspanningen verricht. De rapportage hierover vindt u hieronder.

Transitie / transformatie 3 decentralisaties

Het eerste jaar van de drie decentralisaties in het sociaal domein hebben wij nu achter ons. Er is veel inzet geweest op de Niet Vrij Toegankelijke Voorzieningen, onder andere via de HO-herindicatie, Huishoudelijke hulp toeslag, de AWBZ herindicatie naar Wmo-plus en de jeugdzorgtransitie. Wij werden hierbij beperkt door de enorme vertraging binnen de aanlevering van gegevens vanuit de zorgaanbieders. Desalniettemin is er een flinke stap voorwaarts gemaakt. Voor de Vrij Toegankelijke Voorzieningen werd een goede start gemaakt met het project Heroriëntatie Vrij Toegankelijke Voorzieningen. Beide lijnen vormen de basis voor de transformatie in het sociaal domein.

Privacy

Privacy wordt door het college gezien als een belangrijk onderwerp en heeft dan ook veel aandacht gekregen in 2015. Het beleidsdocument privacy is goedgekeurd door het college en besproken met de raad. Alle mensen van Team Ondersteuning en Zorg hebben een privacyreglement en geheimhoudingsverklaring getekend. Gedurende 2015 werd ook in de administratieve afhandeling (de aanmelding van cliënten, declaraties en verantwoording) strak gestuurd op de borging van persoonsgegevens. Bij het verzamelen en verwerken van persoonsgegevens wordt de inwoner actief betrokken door de inwoner als bron te gebruiken en transparant te zijn over wat er met zijn of haar persoonsgegevens gebeurt. Tevens is er in het werkproces van de consulent veel aandacht voor het omgaan met persoonsgegevens. Daarnaast werden met diverse ketenpartners afspraken gemaakt over gegevensverwerking.

2.3.1 Thema Zelf

Eigen kracht

Wij zetten stevig in op eigen kracht en omzien naar elkaar. Eigen kracht betekent dat inwoners zelf de regie nemen over hun leven en zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen ontplooiing. Eigen kracht betekent niet dat iedereen op zichzelf is aangewezen, maar dat we het potentieel dat in iedereen zit, graag willen benutten. Het betekent ook dat we samen verantwoordelijk zijn en omzien naar elkaar. Wat de één niet kan, kan een ander wel en andersom. Een goed voorbeeld is burenhulp. Of zoals we in Twente zeggen: noaberschap. Iets dat in onze gemeente een groot goed is. Waar mogelijk willen wij de eigen kracht en regie van de burger en zijn sociale omgeving zoals familie, burens, mantelzorgers, vrijwilligers, scholen, verenigingen en welzijnsinstellingen benutten.

Wat wilden we bereiken in 2015?

- **Versterken en vernieuwen:** Versterken en vernieuwen van de eigen kracht / het eigen netwerk van mensen en de collectieve voorzieningen.
- **Bevorderen:** Bevorderen dat meer mensen gebruik maken van hun eigen kracht / netwerk en collectieve voorliggende voorzieningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Tegenprestatie

De tegenprestatie is geregeld in de re-integratieverordening. Van alle werkzoekenden uit de kaartenbak is bekeken wat zij aan activiteiten doen. Ook nieuwe instroom werd op deze verplichting gewezen. Afhankelijk van de situatie van de klant, bekeken we of een tegenprestatie moest worden opgelegd. Dit was steeds maatwerk. In 2015 werden enkele mensen gewezen op deze verplichting. Zij zochten vrijwilligerswerk in hun eigen netwerk. Hierdoor kreeg niemand een verplichting tot tegenprestatie opgelegd.

2.3.2 Thema Samen

Wij zetten binnen dit thema in op het bieden van (tijdelijke) ondersteuning om zo snel mogelijk en zo veel mogelijk weer zelfstandig deel te nemen aan de samenleving.

Tijdelijke ondersteuning

Op sommige momenten lukt het inwoners niet op eigen kracht. Dan is ondersteuning nodig. Wij zien die ondersteuning als een duwtje in de goede richting, zodat de eigen kracht wordt hervonden of versterkt en men weer gewoon kan meedoen in de samenleving. Maatwerk is daarbij van belang.

Wat wilden we bereiken in 2015?

- **Vernieuwen:** Vernieuwen van de eigen kracht / het eigen netwerk van mensen en de individuele voorzieningen.
- **Bevorderen:** Bevorderen dat mensen minder gebruik maken van individuele voorzieningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Vernieuwen en bevorderen

Probleemoplossing

De inwoner staat bij probleemoplossing zo lang mogelijk zelf aan het stuur. Als dat niet meer lukt, kan een consulent van Team Ondersteuning & Zorg deze inwoner ondersteunen.

Toeleiding naar zorg en coördinatie

Het team Ondersteuning en Zorg (TOZ) startte in 2015 onder het label van de gemeente met de toeleiding van de zorg. De onafhankelijke professionals (consulenten) van het TOZ werken op afspraak en brengen de vraag van de inwoner in beeld. Hierbij verwijzen zij indien nodig naar andere instanties. Deze consulent coördineert de zorg en overlegt met alle betrokkenen. Voor alle situaties geldt dat de inwoner te maken krijgt met één plan en één aanspreekpunt.

Op basis van de cijfers van 31 december 2012 is een inschatting gedaan voor het aantal verwachte aanvragen van de nieuwe doelgroepen (jeugd en oude AWBZ). Deze inschatting voor het aantal inwoners met begeleiding, persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf bleek goed overeen te komen met de realiteit.

Bij de jeugd zien we dat 25 procent meer inwoners jeugdhulp wordt verstrekt via de gemeente ten opzichte van de verwachte aantallen in 2012. Dit wordt vermoedelijk veroorzaakt door onder andere een boeggolf waarbij zorg die eerder niet werd ingezet, nu wel ingezet wordt. Ook het woonplaatsbeginsel, onvoldoende informatie over de overgangsccliënten en de laagdrempeligere toegang kunnen hierbij een rol spelen.

Heroriëntatie vrij toegankelijke voorzieningen

In 2015 is gestart met het project Heroriëntatie Vrij Toegankelijke Voorzieningen (HVTV). HVTV is een lang lopend project. Het gaat hierbij om zowel een inhoudelijke als procesmatige nieuwe manier van werken. Doel van dit project is het realiseren van een verschuiving van niet vrij toegankelijke voorzieningen naar de vrij toegankelijke voorzieningen waardoor de zorg en ondersteuning beter en goedkoper kan worden gerealiseerd.

De heroriëntatie heeft invloed op zowel de gesubsidieerde partijen als de inwoners. In 2015 zijn de eerste gesprekken met inwoners gestart. Dit traject wordt verder vormgegeven via Mijn Dinkelland 2030. Ook is een intensief traject gevolgd met de gesubsidieerde organisaties.

Binnen de heroriëntatie vallen de volgende thema's

- Cliëntondersteuning
- Algemeen maatschappelijk werk
- Jeugd en jongerenwerk
- Seniorenwerk
- Vrijwillige inzet
- Vroegsignalering
- Preventie
- Mantelzorg

Hieronder worden de belangrijkste thema's toegelicht.

Cliëntondersteuning

Onafhankelijke cliëntondersteuning is een nieuwe taak binnen de Wmo. Wijkkracht voert deze vorm van cliëntondersteuning vanaf 1 januari 2015 uit. Na een aanlooperperiode kwam de onafhankelijke cliëntondersteuning goed op gang. Binnen het project Heroriëntatie Vrij Toegankelijke Voorzieningen wordt nadere uitwerking gegeven aan de cliëntondersteuning.

Stichting Welzijn Ouderen Dinkelland (SWOD)

In 2015 zijn wij met SWOD in overleg geweest om binnen de structureel beschikbare budgetten het seniorenwerk voor Dinkelland te herorganiseren, om op deze manier het seniorenwerk voor de toekomst bereikbaar en betaalbaar te houden. Om de structurele verliezen van SWOD om te kunnen buigen naar een gezonde financiële situatie voor de toekomst moesten éénmalige kosten gemaakt worden. Hiervoor heeft u in het tweede programmajournaal een budget van 200.000 euro beschikbaar gesteld.

Vrijwilligerswerk

Eén van de uitgangspunten van de Heroriëntatie van de Vrij Toegankelijke Voorzieningen is het creëren van meer ruimte voor initiatieven en organisatievormen vanuit de samenleving. Het vrijwilligerswerk valt daarom onder deze heroriëntatie. De gemeente Dinkelland ondersteunt organisaties en inwonersinitiatieven waar nodig en werkt mee aan het leggen van een duurzame basis.

Maatschappelijke stages (onderdeel Heroriëntatie)

Samen met het onderwijs is gekozen om verder in te blijven zetten op de Maatschappelijke Stages. Voor het schooljaar 2015/2016 is een gezamenlijk plan opgesteld voor de uitvoering.

Preventie (en collectieve voorzieningen)

Op het gebied van preventie is een aantal projecten uitgevoerd:

- *Dementie vriendelijk.*
De gemeente heeft van het ministerie van VWS zogenoemde Gezond In De Stad (GIDS)-gelden ontvangen om de sociaaleconomische gezondheidsverschillen te verkleinen. In onze gemeente zijn deze gelden ingezet op het gebied van dementie. Het doel is om de kennis rondom dementie te vergroten. Die kennis is essentieel om op tijd signaleren van dementie te kunnen herkennen.
- *Lang zult u wonen*
De door de provincie Overijssel gesubsidieerde campagne Lang Zult U Wonen (LZUW) is in 2015 uitgebreid met het thema dementie. In het kader van deze campagne zijn verschillende activiteiten uitgevoerd om de bekendheid rondom veilig thuis wonen met dementie te vergroten.

Jeugd en jongeren

In samenwerking met het onderwijs is een preventiewerkgroep opgesteld. Tot deze groep behoren kindcentra, basisonderwijs, voortgezet onderwijs en de gemeente. Er is een eerste aanzet gemaakt voor het preventieplan. Onderwerpen als middelengebruik en (digitaal) pesten zijn onderdeel van dit plan.

Ook zijn afspraken gemaakt over de manier waarop de aansluiting op de arbeidsmarkt van kinderen uit het Voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en Praktijkonderwijs naadloos kan plaatsvinden, zodat er geen kinderen tussen het wal en het schip vallen op het moment dat zij op 18-jarige leeftijd uitstromen.

Mantelzorg

In het najaar van 2015 is tijdens een tweetal bijeenkomsten gesproken met mantelzorgers. Hierbij werd onder andere nagedacht over de relatie van mantelzorgers met hun omgeving, de vrij toegankelijke voorzieningen, de gemeente en met de zorgaanbieders. Ook het mantelzorgcompliment kwam aan bod. Door in gesprek te gaan met mantelzorgers wordt het beleid interactief vormgegeven. Mantelzorg maakt integraal onderdeel uit van de heroriëntatie vrij toegankelijke voorzieningen. In 2015 werd de ondersteuning van mantelzorgers uitgevoerd door het SIZT.

Innovatiefonds

In 2015 werd een opzet gemaakt voor de kaders van het innovatiefonds (stimuleringsfonds). Het doel van dit fonds is de inwoners op een laagdrempelige manier de mogelijkheid te bieden om initiatieven te ontplooiën die een bijdrage leveren aan de doelen van het project HVTV.

Het innovatiefonds maakt daarmee deel uit van het project heroriëntatie vrij toegankelijke voorzieningen.

Jeugdsportfonds en jeugd cultuurfonds

Het doel van Jeugdsportfonds en Jeugd cultuurfonds is om snel, effectief en laagdrempelig kinderen van financieel minder draagkrachtige gezinnen (in de leeftijd van 4 tot 18 jaar) een kans te bieden te sporten en/of deel te laten nemen aan culturele activiteiten.

De middelen worden beschikbaar gesteld door het Ministerie van SZW voor armoedebestrijding en de Rabobankfoundation. Beide fondsen waren bij de verenigingen niet goed bekend. Daarom is er een publiciteitscampagne ingezet. Het resultaat hiervan waren 29 aanvragen voor het Jeugdsportfonds en 3 aanvragen voor het Jeugdcultuurfonds. Aangezien we constateerden dat dit fonds nog niet aansluit bij de praktijk, wordt dit onderdeel betrokken bij de herziening van het minimabeleid.

Passend Onderwijs/Jeugdzorg

Met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs zijn afspraken gemaakt over de verbindingen tussen Jeugdzorg waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en het Passend Onderwijs waarvoor het onderwijs verantwoordelijk is. Deze afspraken staan opgenomen in een uitvoeringsagenda. Om te zorgen voor een goede verbinding tussen de gemeentelijke Jeugdzorg en het (passend) onderwijs zijn bijeenkomsten georganiseerd waarbij leerkrachten en consulenten van team Ondersteuning & Zorg elkaar leerden kennen en casuïstiek met elkaar hebben besproken. Het onderwijs neemt deel aan de gemeentelijke signaleringsoverleggen en Team Ondersteuning & Zorg schuift aan bij schoolgerelateerde zorgoverleggen. Het doel is om meer zicht te krijgen in elkaars problematieken, zodat deze in een vroeg stadium voorkomen worden.

Partners

In 2015 zijn met diverse partijen samenwerkingsafspraken gemaakt. In samenwerking met de huisartsen is een convenant gesloten. Deze afspraken garanderen een soepele en efficiënte samenwerking met de andere partijen in het Sociaal Domein.

2.3.3 Thema Overdragen

Binnen dit thema zetten we in op het bieden van (doorgaans specialistische) ondersteuning om zo goed mogelijk deel te nemen aan de samenleving

Langdurige ondersteuning

Voor inwoners of gezinnen die het echt zelf niet redden, blijft langdurige en/of specialistische ondersteuning beschikbaar. Integrale aanpak, maatwerk en ondersteunend aan 'zelf' en 'samen' zijn hierbij voor ons leidend. Door meer in te zetten op preventie, moet het beroep op de langdurige en/of specialistische ondersteuning worden verminderd.

Wat wilden we bereiken in 2015?

- **Vernieuwen:** Vernieuwen van de ondersteuningsmogelijkheden;
- **Bevorderen:** Bevorderen van de eigen kracht / netwerk van mensen;
- **Ondersteunen:** Bieden van verantwoorde, betaalbare en passende ondersteuning voor inwoners die niet in staat zijn om zonder blijvende ondersteuning (zelfstandig) te functioneren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Vernieuwen

Minimabeleid

Herziening minimabeleid

We willen ervoor zorgen dat onze minima - en dan met name de kinderen - kunnen blijven participeren in onze samenleving. Door de veranderingen met de komst van de participatiewet, ontwikkelingen in het kader van de Wmo en de wens om maatwerk te leveren op het terrein van inkomensondersteuning en armoedebeleid is het noodzakelijk ons minimabeleid te herijken.

Om een goed beeld te krijgen van de praktijk hebben we in augustus een bijeenkomst gehouden met verschillende professionals die werken met deze doelgroep. Hieruit kwam naar voren dat:

- De aanvraagprocedure vereenvoudigd moet worden;
- Er moet betere communicatie komen over de regelingen;

- Er moet specifieke aandacht komen voor de groep ZZP-ers.

Daarnaast is een onderzoek uitgevoerd gericht op de omvang en samenstelling van de minima, de achtergrondkenmerken, verwachte ontwikkelingen, de effectiviteit en overlap tussen regelingen op andere beleidsterreinen. Op basis van de uitkomsten wordt het minimabeleid herzien.

Schuldhelpverlening Dinkelland

Er heeft een daling plaatsgevonden in het aantal schuldhelpverleningstrajecten. Dit is mede te danken aan het product coaching, waarbij de klanten intensief worden gecoached om uit de schuldhelpverlening te komen.

Overzicht van de processen van de Stadsbank met betrekking tot de schuldhelpverlening.

Product	Resultaat	2014	Vershil
Aanmeldingen	18	30	-12
Intakegesprek	21	26	-5
Budgetbeheerrekeningen	54	61	-7
Beëindiging budgetbeheerrekening	18	8	-10

Aanpassing vangnet tekorten bijstandsverlening

Met de overgang uitvoering WWB naar gemeente Almelo werd een bestandsanalyse uitgevoerd.

Daarin kreeg men een beeld van de kwantiteit en kwaliteit van onze bijstandspopulatie.

Met ingang van 1 januari 2015 is een plan van aanpak opgesteld om specifieke groepen sneller aan het werk te krijgen. Hiervoor zijn een aantal projecten geformuleerd. De opdracht voor deze projecten is neergelegd bij het Werkplein Almelo. Hiervoor wordt een extra budget via het Rijk aangevraagd.

Compensatie bovenmatige ziektekosten

Als college hebben we in oktober 2014 besloten dat er een evaluatie moest plaatsvinden om te kijken of de doelgroep behoefte had aan een tweede zorgaanbieder. In februari 2015 heeft deze evaluatie plaatsgevonden. Dinkelland was een van de weinige gemeenten die een evaluatie hebben gehouden.

Uit deze evaluatie kwam het volgende naar voren:

1. Er was geen eenduidige harde aanleiding om een tweede zorgverzekeraar te contracteren;
2. Het bieden van maatwerk via aanvullend beleid, bijvoorbeeld bijzondere bijstand, kan een passend alternatief zijn;
3. Er is weinig onvrede die aanleiding zou geven om niet deel te nemen aan de gemeentepolis.

Op basis van bovenstaande evaluatie hebben we besloten om:

1. Geen tweede zorgverzekeraar te contracteren;
2. Het collectiviteitscontract met Menzis te handhaven;
3. De uitkomst van de evaluatie mee te nemen bij de herziening van het minimabeleid;
4. In regionaal verband de ontwikkelingen te bewaken inzake de keuzevrijheid.

Om meer bekendheid te geven aan het collectiviteitspakket dat de gemeente heeft afgesloten met Menzis zorgverzekeraar, hebben we vanaf oktober een extra publiciteitscampagne gevoerd. Wij hebben tevens in december 2015 inwoners gelegenheid gegeven om tijdens de avondopenstelling met een ambtenaar van Noaberkracht Dinkelland Tubbergen en/of een medewerker van Menzis in gesprek te gaan over de mogelijkheden van de diverse pakketten. Het collectiviteitspakket is bereikbaar voor inwoners met een inkomen tot 130% van de toepasselijke bijstandsnorm. In 2015 hadden zich reeds 454 personen aangemeld. De extra publiciteitscampagne leverde nog eens 400 extra aanmeldingen op. Totaal hebben nu 854 personen een collectiviteitspakket bij Menzis Zorgverzekeraar afgesloten.

Participatiewet

Doorontwikkeling Stichting Participatie Dinkelland/Coöperatie Dinkelland Werkt!

De Coöperatie Dinkelland Werkt! heeft op eigen verzoek per 1 november alle bedrijfsvoeringstaken overgedragen aan de Stichting Participatie Dinkelland. De coöperatie blijft zich vooral bezighouden met het maatschappelijk verantwoord ondernemen en vormt een platform voor Dinkellandse ondernemers die zich richten op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Uit de concept jaarrekeningen van 2014 bleek dat ten opzichte van de beschikbare gemeentelijke bijdragen een tekort was ontstaan. Daarom zijn in 2015 herstelacties ingezet om de kosten zowel inzichtelijk als beheersbaar te maken. Dit is vastgelegd in het actieplan Heroriëntatie Dinkelland Werkt!

Sociale werkvoorziening

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening. Daarvoor krijgen wij een compensatie van het Rijk. Het aantal gerealiseerde werkplekken bedroeg 129,24 arbeidsjaren of AJ's (AJ is de eenheid voor werkplekken = arbeidsjaren), terwijl we uitgegaan waren van de taakstelling 128,30. De daadwerkelijke subsidie per gerealiseerde AJ (26.241 euro), was hoger dan het bedrag dat was begroot (25.625 euro).

Nieuw Beschut

In samenwerking met het UWV is deze voorziening regionaal uitgewerkt. Om de weinige beschikbare plekken toe te wijzen aan cliënten die deze echt nodig hebben, start in 2016 een pilot van drie maanden. Hierin worden kandidaten getest/gediagnostiseerd en pas daarna ter toetsing overgedragen aan het UWV. In 2015 zijn er in de regio geen mensen op deze voorziening geplaatst. Ook landelijk zijn er nog weinig plaatsen gerealiseerd vanwege de strenge criteria hiervoor in de Aanvraag Beoordeling Arbeidsvermogen (ABA).

Beheersbare vervoersvoorzieningen

De regionale visie is in oktober goedgekeurd door de gemeenteraad en de bestuurscommissie. Dit was het startsein voor een lokaal en een regionaal vervoersproject. Het regionale project richt zich op de ontwikkeling en de aanbesteding van de nieuwe maatwerkvoorziening vervoer. Ook alternatieven die op regionale schaal als algemene voorziening interessant zijn, komen daarbij aan bod. Het lokale project richt zich op de lokale vervoersbehoefte en de overstap van de huidige vervoersvoorzieningen naar de nieuwe voorziening.

Vluchtelingenopvang Wylandrie en Denekamp

In verband met de toenemende vraag naar opvangplaatsen voor asielzoekers is voor de duur van twee jaar de Wylandrie in Ootmarsum door het COA geschikt gemaakt voor de opvang van 230 vluchtelingen. Begin mei 2015 arriveerden de eerste bewoners.

Bij de voorbereiding is door de gemeente veel aandacht besteed aan de communicatie met de omwonenden en heeft afstemming plaatsgevonden met het Comité individuele inwoners, een vertegenwoordiging van de ondernemers en de betrokken professionals als brandweer, politie en onderwijs. Daarnaast was de gemeente betrokken bij de vergunningverlening (omgevingsvergunning, vergunning voor bouw en vergunning voor brandveilig gebruik).

Om tegemoet te komen aan de wensen van de omwonenden van de Wylandrie en de ondernemers van Ootmarsum faciliteerde de gemeente een periodiek platformoverleg met de beheerders van de Wylandrie, het COA, de wijkagent, het stadsberaad en een vertegenwoordiging van de omwonenden. Op de landelijke open dag van het COA op 13 juni 2015 is de Wylandrie door een grote groep geïnteresseerden bezocht.

Bijdrage sportactiviteiten vluchtelingen

De gemeenteraad heeft het college gevraagd de mogelijkheid te onderzoeken een eenmalige bijdrage te leveren aan de (sport)verenigingen om activiteiten te organiseren voor de bewoners van de Wylandrie. Het bleek lastig om een objectieve verdeelsleutel te vinden. Daarom werd besloten om

een gemeentelijke bijdrage van 6.000 euro te verstrekken aan het COA, dat in overleg met buurtsportcoach en de verenigingen zorgdraagt voor een redelijke verdeling.

Crisisopvang vluchtelingen Denekamp

Door een tekort aan opvanglocaties voor vluchtelingen heeft de gemeente Dinkelland van donderdag 26 november tot en met donderdag 3 december een groep van 200 vluchtelingen opgevangen in sporthal De Dorper Esch in Denekamp. Gedurende de opvang zijn sanitaire voorzieningen getroffen en zijn voor de catering tenten neergezet.

De kosten bedroegen rond 180.000 euro, waar een vergoeding van het COA van rond 160.000 euro tegenover stond.

Huisvesting statushouders

De taakstelling voor 2015 was 52 personen (2015: 45, 2014: 7). Er zijn 48 personen gehuisvest. De verwachting is dat de taakstelling zal toenemen. Het is de vraag of woningstichting Meijande Wonen woningen beschikbaar kan blijven stellen voor deze doelgroep. Met dit vooruitzicht heeft u ons opdracht gegeven te onderzoeken hoe de extra toestroom van statushouders op adequate wijze aan (tijdelijke) woonruimte kan worden geholpen. In de afgelopen maanden hebben wij dit samen woningcorporatie Mijande Wonen onderzocht.

De gemiddelde wachttijd bij Mijande Wonen bedraagt zo'n anderhalf à twee jaar. Een wachttijd die met de toename van statushouders zal oplopen, als niet wordt gezorgd voor alternatieve huisvestingsmogelijkheden. Als college hebben we gekeken naar geschikte locaties in Denekamp en Weerselo. Een spreiding over deze kernen kreeg de voorkeur, omdat in Ootmarsum voor twee jaar 230 vluchtelingen in de Wyllanderie zijn gehuisvest. Van belang is ook dat in deze twee kernen meerdere voorzieningen aanwezig zijn zoals huisartsen, apotheek en vervoersvoorzieningen.

Op grond van de snelle beschikbaarheid van de locatie, de mogelijkheden om huisvesting te creëren en flexibel in te spelen op de vraag gaat de voorkeur uit naar de voormalige Julianaschool in Denekamp gevolgd door 't Hoikinck in Weerselo.

Mijande Wonen heeft zich bereid verklaard de verhuur, het beheer en het onderhoud van de huisvesting voor statushouders op zich te nemen. Meerkosten die niet teruggehaald kunnen worden met de huuropbrengst zullen gelijkmatig worden verdeeld tussen de corporatie en de gemeente. Voor de afwijking van het bestemmingsplan wordt een procedure gevolgd waarbij zienswijzen naar voren kunnen worden gebracht. Beide locaties hebben bestemming 'Maatschappelijke Doeleinden'. Voor een tijdelijke woonbestemming moet worden afgeweken van het bestemmingsplan en een voorbereidingsprocedure worden gevolgd waarbij zienswijzen naar voren kunnen worden gebracht.

Toeleiding naar zorg

Nieuwe taken Wmo, Jeugd en participatie

Het jaar 2015 was het eerste jaar van de drie decentralisaties binnen het sociaal domein. De gemeente kreeg nieuwe taken op het gebied van WMO, jeugd en de Participatiewet..

Nieuwe zorg voor inwoners ouder dan 18 jaar start vanaf 1 januari 2015 alleen onder regisseurschap van een gemeentelijk consultant. Op basis van een aanmelding of een geregisseerde keuze voor zorg neemt de gemeente een besluit en stuurt zowel de inwoner als de zorgaanbieder daarvan een officieel bericht. Voor de inwoners tot en met 18 jaar kan de zorg starten onder regie van de consultant van de gemeente, huisarts, medische specialist, jeugdarts of een gecertificeerde instelling

De gemeente had geen ervaring met de nieuwe taken en had op het financiële vlak veel onduidelijkheden over hoe een en ander zou uitpakken. In de verschillende rapportages aan zowel het college als de gemeenteraad hebben is de stand van zaken weergegeven met de kennis van toen. Daarin is veelvuldig melding gemaakt van de nodige onzekerheden.

In de onderstaande tabel een overzicht van het uiteindelijke aantal cliënten en trajecten 2015 in Dinkelland.

	Nieuwe taken Wmo 2015	Jeugd
Trajecten	697	600
Waarvan overgang	313	185
Unieke cliënten	317	344

Huishoudelijke ondersteuning

Alle cliënten met een indicatie Huishoudelijke Ondersteuning (HO) zijn omgezet van een indicatie in uren naar een indicatie op basis van resultaat. Het doel hiervan is een leefbaar huis en niet zozeer het aantal uren dat nodig is voor het bereiken van dit resultaat. Deze resultaatfinanciering heeft eraan bijgedragen dat de Rijksbezuiniging van 40% op het budget voor Huishoudelijke ondersteuning is gerealiseerd.

HHT

Inwoners met een indicatie voor HO kunnen gebruik maken van de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT). De doelstelling van de regeling is primair het behoud van werkgelegenheid. Inwoners kunnen maximaal 50 uur HHT per jaar ontvangen. Wanneer sprake is van incontinentieproblematiek of andere zwaarwegende situaties kan maximaal 50 uur extra HHT beschikbaar worden gesteld.

Van de 262.715 euro die hiervoor beschikbaar was, is 126.681 euro besteed. Het door de inwoners aangevraagde bedrag bedroeg 190.231 euro. Er is dus meer aangevraagd dan is gedeclareerd. Dat betekent dat niet alle aangevraagde uren zijn verzilverd.

Herindicatie

Alle overgangsccliënten (dus de cliënten die op basis van indicatie van een andere instantie in 2015 nog recht hadden op zorg) kregen een indicatie tot 31 december 2015. Zij maakten gebruik van zorg tegen een overgangstarief en de gemeenten waren verplicht in 2015 deze indicatie ongewijzigd door te zetten. In 2015 kreeg een groot deel van deze cliënten een nieuwe indicatie. Deze herindicaties zijn uitgevoerd door een team specifiek gericht op de herindicaties. In totaal ging het om 367 trajecten bij 228 cliënten voormalig AWBZ en 66 trajecten bij 41 cliënten jeugdzorg.

Leerlingenvervoer

In tegenstelling tot de verwachting was er een toename van het aantal kinderen in het leerlingenvervoer. Door de invoering van passend onderwijs was juist een afname verwacht. De toename van het aantal kinderen op zorgboerderijen en gezinshuizen, heeft ertoe geleid dat in totaal meer kinderen gebruik van het leerlingenvervoer. Ook het aantal kinderen van statushouders heeft aan deze toename bijgedragen.

Nabetaling

In dit jaar zijn extra kosten gemaakt die eigenlijk in voorgaande jaren gefactureerd hadden moeten worden. De hoofduitvoerder leerlingenvervoer stelde facturen op waarbij de beladen tijd werd berekend. Tijdens interne controles in maart 2015 bleek dat daarbij onjuiste instellingen werden gehanteerd, die ervoor zorgden dat de berekende beladen tijd te laag was. In de vergelijking met de oorspronkelijke facturen werd duidelijk dat een nabetaling van 43.000 euro moest plaatsvinden.

Informatievoorziening

Met het project informatievoorziening is de inrichting van de financiële administratie aangepast zodat het sociaal domein beter in beeld is. Daarnaast hebben we indicatoren aangeleverd voor de Monitor Sociaal Domein van het CBS. Deze worden gebruikt voor de landelijke benchmark en voor de Regionale Monitor van Kennispunt Twente.

De kwaliteit van de interne processen en documenten is middels een audit getoetst. De verbeterpunten uit deze audit zijn doorgevoerd om ervoor te zorgen dat de toewijzing van zorg rechtmatig is. Daarnaast zijn aanpassingen in het proces gedaan om de kwaliteit te optimaliseren.

2.3.4 Overzicht van baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma zijn verbonden.

Programma Omzien naar elkaar

Thema Zelf

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	4	323	3	-321
Lasten	945	205	465	-261
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-941	119	-463	-582
Ontrekkingen aan reserves				0
Toevoegingen aan reserves				0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-941	119	-463	-582

Thema Samen

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	5.815	2.469	3.101	632
Lasten	14.078	12.462	11.842	620
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-8.262	-9.993	-8.741	1.251
Ontrekkingen aan reserves	156	1.223	268	-954
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-8.106	-8.770	-8.473	297

Thema Overdragen

	Raming begrotingsja ar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na
Baten	799	814	759	-55
Lasten	11.757	12.884	11.631	1.252
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-10.958	-12.070	-10.872	1.198
Ontrekkingen aan reserves	7	286	286	-0
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-10.951	-11.784	-10.587	1.198

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

2.4 Programma Burger en bestuur

Wij willen op een frisse en vernieuwende manier van betekenis zijn voor de inwoners van Dinkelland. Alle plaatsen binnen de gemeente hebben veel met elkaar gemeen, maar hebben ook elk een eigen identiteit. Deze plaatsen hebben een sterke gemeenschapszin, met veerkracht en een eigen kleur. Wij zien het als een voorrecht om samen met onze inwoners, bedrijven, verenigingen, maatschappelijke organisaties en allerlei andere groeperingen, de kracht van onze gemeente en de inwoners te gebruiken om nieuwe kansen te ontdekken en te benutten, om goede antwoorden te vinden op ontwikkelingen die op ons afkomen en om inwoners die hulp en zorg nodig hebben goed te helpen. Om dit dichterbij te brengen hebben we in de onderliggende thema's inspanningen verricht.

- **Dienstverlening**

Samenwerking

2.4.2 Thema Samenwerking

Het internet heeft een nieuwe dimensie aan dienstverlening en winkelen toegevoegd: bereikbaar wanneer het je uit komt en aan de deur bezorgd. Op dit vlak kan de gemeentelijke dienstverlening nog een aantal belangrijke slagen maken. In 2014 is de dienstverlening van de toekomst geïntroduceerd. De dienstverlening van de toekomst speelt in op de trends en ontwikkelingen die onze samenleving doormaakt. Bekende trends als de toename van het aantal digitale aanvragen en thuisbezorgen van verschillende producten zijn de basis voor onze nieuwe en met name flexibele dienstverlening. In 2014 is een onderzoek gedaan naar de behoefte aan deze nieuwe vormen van dienstverlening bij burgers. Dit onderzoek wordt tevens ondersteund door pilots met verschillende producten, zoals de invoering van het vooroverleg bij meerjarige evenementenvergunningen, bouwgronduitgifte op locatie en thuisbezorgen van paspoorten.

Wat wilden we bereiken in 2015?

- **Zo kort mogelijke doorlooptijden:** Vanuit deze filosofie vinden we dat zo veel mogelijk zaken digitaal geregeld moeten worden. Waar dat niet kan, komen we zo veel mogelijk op afspraak bij mensen thuis. Zo willen we werken aan het thuis afleveren van het paspoort en willen we de Wmo-intake gesprekken zo veel mogelijk aan de keukentafel plaats laten vinden. Ook op dit vlak verwachten wij veel van het Noaberkracht-werken.
- **Dienstverlening dicht bij burger:** In 2015 worden de resultaten van het onderzoek naar trends en ontwikkelingen en de pilots uitgewerkt in concrete plannen en structurele vormen van dienstverlening.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Verbetering van de dienstverlening

Wij hebben u in 2015 een toelichting gegeven op de uitgangspunten om de dienstverlening aan inwoners, instellingen en bedrijven nog verder te verbeteren. Hieronder vindt u de resultaten voor 2015 op de verschillende onderdelen.

De gemeente komt naar u toe

Werken op afspraak

De loketten van Wonen en Leven, WABO en Zorg zijn overgegaan op het werken op afspraak. Dat betekent dat inwoners niet meer hoeven te wachten aan de balie en dat altijd een medewerker beschikbaar is die goed voorbereid is om de vraag te beantwoorden. In het voorgesprek wordt altijd bekeken welke locatie het meest geschikt is voor de afspraak en welke voorbereiding de medewerker en inwoner kunnen treffen om de afspraak zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. De afspraak kan aan

huis of in het gemeentehuis plaatsvinden, zowel tijdens als buiten de reguliere kantooruren. In het voorgesprek kan ook blijken dat de vraag telefonisch of op een later moment digitaal beantwoord kan worden, waardoor een bezoek aan het gemeentehuis niet nodig is.

Reisdocumenten en rijbewijzen thuis bezorgen

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) biedt binnen het project 'Van Regels Naar Ruimte' gemeenten de kans bieden om met minder regels dezelfde of betere service aan inwoners te bieden. Een pilot daarbij is het thuisbezorgen van reisdocumenten en rijbewijzen. De gemeente Dinkelland gaat als één van de eerste gemeenten deelnemen aan deze pilot per 1 januari 2016. De voorbereidingen zijn dit jaar afgerond.

Dienstverlening is een beleving

Belevingsonderzoeken

Het burgerpanel heeft onderzoek gedaan naar de beleving van de openbare ruimte in de gemeente. In het onderzoek werden verscheidene onderwerpen betrokken. Het ging hierbij om zowel grijs (bruggen, wegen en pleinen) als groen (openbaar groen, bermen, bomen en speelplekken). De mening van inwoners is als zeer waardevol ervaren. Uit het onderzoek zijn kansen voor verbetering naar voren gekomen, maar ook punten die vooral niet aangepast moeten worden. De opgedane ervaringen met deze aanpak zijn gebruikt voor een aanpak voor de volgende belevingsonderzoeken.

Dienstverlening met de burger

Verlengen termijn vergunningen

Vanuit meerdere evenementenorganisatoren kwam het verzoek tot verlenging van de geldigheidstermijn voor evenementenvergunningen. Dit heeft ertoe geleid dat de vergunningen voor evenementen die voldoen aan de voorwaarden (onder andere jaarlijks op dezelfde locatie met dezelfde opzet) voor een termijn van vijf jaar kunnen worden afgegeven. Ook de standplaatsvergunningen hebben een geldigheid van drie jaar in plaats van één jaar en vergunningen voor speelautomaten worden voor onbepaalde tijd afgegeven.

Dereguleren van verordeningen

De Algemene Plaatselijke Verordening is nog verder gedereguleerd door onder andere het afschaffen van de collectevergunning en de ventvergunning. Ook is de ontheffing geluidshinder bij evenementen vervallen omdat in de evenementenvergunning al geluidsvoorschriften zijn opgenomen. De kapverordening is tevens gedereguleerd, waardoor er meer mogelijkheden zijn om te kappen zonder dat hiervoor een vergunning nodig is.

Evenementenbeleid

De burgemeester heeft beleid vastgesteld om aan te geven hoe hij met zijn bevoegdheid voor het verlenen van vergunningen omgaat. Dit beleid is vastgelegd in de 'Beleidsregels Evenementen'. In de beleidsregel wordt onder andere geregeld wat de eindtijden zijn bij evenementen, welke voorschriften eraan een vergunning worden verbonden, en het maximum aantal evenementen. Bij de totstandkoming van het beleid zijn meerdere evenementenorganisatoren betrokken om een gedragen beleid te ontwikkelen.

Wijkspreekuur

In enkele dorpskernen zijn bij wijze van proef zogenaamde wijkspreekuren ('wij zoeken de burger op') gehouden. Deze vonden plaats in de middag en avond en werden samen met de wijkagent en de woningbouwvereniging gehouden. Een aantal klachten of vragen kon direct worden afgehandeld en een aantal werd in samenwerking opgepakt. De onderlinge verhoudingen zijn hierdoor versterkt, maar de opkomst was minimaal. De ervaringen worden meegenomen in een evaluatie.

Pilot Slim Werken

Het team Milieu van de afdeling Veiligheid en Handhaving is gestart met de pilot Slim Werken. Hierbij gaan bedrijfstakingen zichzelf controleren op milieuregelgeving en vinden alleen steekproefsgewijs controles plaats. In 2015 is gestart met de campings. De respons was goed en de resultaten waren zeer positief. Het project zal verder worden uitgebreid naar andere bedrijfstakingen.

Digitale dienstverlening

Sociale media

Sociale media bieden nieuwe kansen om de communicatie over werkzaamheden in de openbare ruimte en de dienstverlening te verbeteren. We kunnen eenvoudiger op de actualiteit inspelen. In 2015 is gestart met de monitoring van sociale media en het reageren op vraagstukken via sociale media. De ervaringen van dit jaar worden meegenomen voor de structurele inbedding van sociale media binnen onze gemeente.

Nieuwe website

Het afgelopen jaar zijn de voorbereidingen gestart voor de lancering van de nieuwe website begin 2016. De nieuwe website wordt een zogenaamde toptakenwebsite. Het afgelopen jaar zijn de bestaande websites en andere landelijke onderzoeken geanalyseerd om te bepalen welke vragen en taken het meest werden gezocht door onze inwoners. De nieuwe website gaat dan ook aanzienlijk minder pagina's bevatten, krijgt een vereenvoudigde zoekfunctie. Op de website worden zo veel mogelijk producten volledig digitaal aangeboden.

2.4.3 Thema Dienstverlening

Onze stijl van besturen is erop gericht om samen met onze maatschappelijke partners de kracht van de samenleving te ontdekken, deze kracht aan te spreken en ook te benutten. Het is onze ambitie om organisaties, overheden en inwoners met elkaar te verbinden via inspiratie en daadkracht, waarbij recht kan worden gedaan aan ieders belangen. Wij zien het als een grote opgave daarbij de juiste condities te scheppen.

Wat wilden we bereiken in 2015?

- **Doorontwikkeling samenwerking in de vorm van Noaberkracht:** Naast het uitvoeren van inspanningen ten behoeve van de door u gewenste maatschappelijke effecten, blijft een zo efficiënt mogelijke inrichting van en verrichting door de Noaberkracht organisatie in 2015 een belangrijk speerpunt in de samenwerking.
- **Efficiëntere en effectievere samenwerking in de regio:**
 - **Heroriëntatie samenwerking Twente:** De heroriëntatie op de samenwerking in Twente zou naar verwachting gelijke tred houden met de beëindiging van de Wgr-plus. Deze beëindiging vond plaats op 1 januari 2015. Vanaf dat moment hadden plusregio's, waaronder Regio Twente, een jaar de tijd om de gemeenschappelijke regeling te beëindigen, of de gemeenschappelijke regeling in overeenstemming te brengen met de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen. De heroriëntatie op de samenwerking in Twente zou dus voor 1 januari 2016 moeten zijn afgerond.
 - **Regionale Uitvoeringsdiensten:** De gemeenten in Overijssel hebben de noodzaak en urgentie onderschreven om met Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) een aantoonbare verbetering van de uitvoering van VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) te bewerkstelligen. Vanuit deze visie hebben alle partners in Overijssel op 1 oktober 2012 de bestuursovereenkomst ondertekend tot de vorming van de RUD Twente en de RUD IJsselland. Per 1 januari 2013 is de overeenkomst geëffectueerd voor de samenwerking op het WABO-basistakenpakket (lees: milieu).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doorontwikkeling samenwerking Noaberkracht

Voortgangsrapportage Noaberkracht

Wij hebben tweemaal gerapporteerd over ontwikkelingen binnen Noaberkracht. In de eerste rapportage is onder meer de doorontwikkeling van de organisatie van Noaberkracht toegelicht (onder andere het 'Noaberkracht Werken' om als organisatie beter aan te sluiten bij de behoefte vanuit de samenleving) en is ingegaan op het verder versterken van kwaliteitszorg binnen Noaberkracht. Ook zijn verbeteringen in de planning- en controlcyclus uitgewerkt.

In de tweede rapportage is met name stilgestaan bij de stand van zaken rond beleidsharmonisatie, ontwikkelingen binnen de dienstverlening en de invulling van de financiële taakstelling die op Noaberkracht rust. Aan deze laatste voortgangsrapportage is een evaluatie van de dienstverlening en van de financiële verdeelsystematiek van Noaberkracht toegevoegd.

Rechtsvorm Noaberkracht

Op 15 december 2015 heeft u besloten toestemming te verlenen tot het omzetten van de rechtsvorm van Noaberkracht Dinkelland Tubbergen van een openbaar lichaam naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. De omzetting is per 1 januari 2016 geëffectueerd. Met de omzetting is een vereenvoudiging van de bestuursstructuur van Noaberkracht beoogd. In plaats van een algemeen en dagelijks bestuur kent Noaberkracht met ingang van 1 januari 2016 nog slechts een enkelvoudig bestuur.

Efficiëntere en effectievere samenwerking in de regio

Samenwerken doen we zelf

In 2015 is de heroriëntatie op de samenwerking in Twente tot een afronding gekomen. Dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat u op 6 oktober 2015 kennis heeft genomen van het rapport 'Samenwerken doen we zelf' van een regionale stuurgroep onder voorzitterschap van burgemeester Robben van Wierden (commissie Robben). Tegelijkertijd heeft u ingestemd met een aantal uitgangspunten ten behoeve van de inrichting van de toekomstige regionale samenwerking op het niveau van gemeenteraden, portefeuillehouders en ambtelijke organisaties.

Regio Twente

Op basis van het rapport 'Samenwerken doen we zelf' heeft u op 3 november 2015 ingestemd met het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente. De wijzigingen betreffen het vervallen van de 'plusstatus' van Regio Twente per 1 januari 2015. Daarnaast bevat de gemeenschappelijke regeling vanaf 1 januari 2016 nog uitsluitend collegebevoegdheden. De samenstelling van het algemeen bestuur is ook gewijzigd, nu uitsluitend collegeleden zitting kunnen hebben in het algemeen bestuur. Tegelijkertijd heeft u ingestemd met de vorming van een Twenteraad, waarmee een platform wordt gecreëerd dat voorziet in informele periodieke ontmoetingen tussen Twentse raadsleden.

Twentebedrijf

Eveneens op basis van de uitgangspunten vanuit het rapport 'Samenwerken doen we zelf' heeft u op 3 november 2015 het college toestemming verleend tot het treffen van de bedrijfsvoeringsregeling Twentebedrijf. De 14 Twentse gemeenten en Regio Twente nemen deel aan het Twentebedrijf. Het Twentebedrijf gaat uit van een casco-benadering, waarbij deelnemende partijen zelf besluiten om al dan niet bedrijfsvoeringstaken onder te brengen bij het Twentebedrijf. Het kan daarbij eveneens gaan om bedrijfsvoeringstaken die reeds binnen een samenwerkingsverband worden uitgevoerd.

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)

In 2015 is de netwerk-RUD Twente voortgezet. Met uitzondering van Limburg-Noord en Overijssel kennen de overige provincies alleen fysieke RUD's. In december 2015 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) aangenomen, dat de toekomstige organisatie van milieutaken regelt. Per 1 januari 2018 mogen basistaken (milieutaken van gemeenten met een bovenlokale dimensie die op regionaal niveau uitgevoerd moeten worden) alleen nog door een fysieke RUD worden uitgevoerd. De netwerk-RUD Twente zal moeten worden omgevormd tot een fysieke RUD. Daartoe is in 2015 een besluit genomen door de deelnemende gemeenten. Dit proces wordt begeleid door een adviesbureau. Er bestaat nog onvoldoende duidelijkheid over welke taken verplicht in de fysieke RUD moeten worden ondergebracht.

2.4.5 Overzicht van baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma zijn verbonden.

Programma Burger en bestuur

Thema Samenwerking

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	0	500	500	0
Lasten	331	337	342	-5
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-331	163	158	-5
Ontrekkingen aan reserves				0
Toevoegingen aan reserves				0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-331	163	158	-5

Thema Dienstverlening

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	474	467	448	-19
Lasten	4.558	4.404	4.640	-236
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-4.084	-3.937	-4.192	-255
Ontrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves	0	500	500	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-4.084	-4.437	-4.692	-255

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

2.5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemene Uitkering Gemeentefonds

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds.

In 2015 zijn achtereenvolgens de mei-, september- en decembercirculaire 2015 verschenen. De effecten van de mei- en septembercirculaire 2015 zijn verwerkt in de ramingen 2015 zoals aangegeven in het 2^e programmajournaal 2015. De meicirculaire 2015 stond in het teken van de objectieve verdeelmodellen en de daarbij behorende herverdeeleffecten. De september- en decembercirculaire 2015 betroffen correcties op de lopende rijksuitgaven (waar je als gemeente in "meelift") en schommelingen in de maatstaven zoals bijvoorbeeld aantallen bijstandsonvangers en aantal inwoners. De decembercirculaire 2015 is op begrotingsbasis niet meer verwerkt, omdat deze na vaststelling van het 2^e programmajournaal 2015 is verschenen.

De verschillen tussen het totaal geraamde bedrag en de werkelijk ontvangen bedragen wordt nu bij deze jaarstukken 2015 inzichtelijk gemaakt.

Geraamd tot en met de septembercirculaire 2015 is	€ 29.709.000
Geraamde inkomsten uit voorgaande jaren 2013+2014 uitgekeerd in 2015 zijn	<u>€ 127.000</u>
Totale raming in 2015 bedraagt	€ 29.836.000
Werkelijk geboekt in 2015 tot en met de decembercirculaire 2015 is	€ 29.763.000
Werkelijke inkomsten uit voorgaande jaren 2013+2014 uitgekeerd in 2015 zijn	<u>€ 155.000</u>
Totaal werkelijk geboekt in 2015 is	€ 29.918.000
Verschil is € 29.918.000 -/- € 29.836.000 (voordelig)	€ 82.000

In werkelijkheid is er in 2015 dus € 82.000 meer ontvangen aan algemene uitkering dan geraamd. De oorzaak hiervan is tweeledig:

1. De decembercirculaire 2015 is op begrotingsbasis niet meer verwerkt, omdat deze is verschenen nadat het laatste planningsdocument over 2015, het 2^e programmajournaal 2015, reeds was vastgesteld (€ 54.000 voordeel) en
2. Er een groter bedrag over de voorgaande jaren 2013+2014 is uitgekeerd dan geraamd (€ 28.000 voordeel).

Overzicht van baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma zijn verbonden.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.
BATEN				
A. Lokale heffingen	6.571	6.535	6.402	-133
B. Algemene uitkeringen	29.835	29.836	30.174	338
C. Dividend	1.223	1.504	1.505	1
D. Saldo financieringsfunctie	2.416	2.416	2.184	-232
E. Overige algemene dekkingsmiddelen	1.005	975	923	-53
F. Onvoorzien	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	41.049	41.267	41.188	-79
LASTEN				
A. Onroerende zaak belasting	0	0	13	13
B. Algemene uitkeringen	0	0	0	0
C. Dividend	93	93	84	-9
D. Saldo financieringsfunctie	431	434	420	-14
E. Overige algemene dekkingsmiddelen	542	507	567	60
F. Onvoorzien	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	1.066	1.034	1.085	51
Saldo van baten en lasten	39.983	40.233	40.103	-130
Mutaties reserves	397	407	449	42
Resultaat van baten en lasten	40.380	40.640	40.552	-88

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

3. Paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft zeven paragrafen voor:

1. Lokale heffingen;
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. Onderhoud kapitaalgoederen;
4. Financiering;
5. Bedrijfsvoering;
6. Verbonden partijen;
7. Grondbeleid.

Voor Dinkelland hebben we daar aan toegevoegd:

8. Demografische ontwikkelingen.

De paragrafen handelen over belangrijke beheersmatige onderwerpen en geven een doorsnede van de programmavelden.

In de Financiële Verordening zijn afspraken gemaakt over het opstellen (bijstellen) van diverse nota's die een relatie hebben met de voorgeschreven paragrafen. Met uitzondering van de paragraaf Verbonden partijen zijn alle voorgeschreven paragrafen gekoppeld aan een nota.

De paragraaf Bedrijfsvoering is een beknopte weergave van de paragraaf bedrijfsvoering zoals deze is opgenomen in de al vastgestelde jaarrekening 2015 van 'Noaberkracht Dinkelland Tubbergen'.

De paragraaf Demografische ontwikkelingen hebben we sinds enkele jaren opgenomen om samen met de gemeente Tubbergen te kunnen anticiperen op de toekomst. Deze paragraaf, met een informatief karakter, leent zich niet voor een terugblik zodat is volstaan met een summier overzicht van de toepassing van deze cijfers.

3.1 Lokale heffingen

Inleiding

Op grond van artikel 9, tweede lid van het Besluit begroting en verantwoording, bevat de begroting en de jaarrekening ten minste een paragraaf over de lokale heffingen. Deze paragraaf moet volgens artikel 10 ten minste de volgende vijf sub-paragrafen bevatten:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
- een aanduiding van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Algemeen

De bevoegdheid tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van een gemeentelijke belasting berust bij de raad. Een dergelijk besluit wordt genomen door het vaststellen, wijzigen of intrekken van een daartoe bestemde verordening. Het belastinggebied van een gemeente is begrensd. De Gemeentewet bepaalt limitatief welke belastingen door een gemeente mogen worden geheven. Daarnaast kan bij wet aan de gemeente de bevoegdheid worden toegekend om een bepaalde belasting te heffen, een voorbeeld hiervan vormt de afvalstoffenheffing welke zijn wettelijke grondslag vindt in de Wet Milieubeheer.

Welke belastingen en rechten worden in de gemeente Dinkelland geheven ?

De gemeentelijke heffingen bestaan uit 'belastingen' en 'rechten'.

Belastingen

Een belasting is een gedwongen betaling aan de overheid als zodanig, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid tegenover staat en die krachtens algemene regels wordt geheven. De opbrengsten van de meeste belastingen gaan in principe rechtstreeks naar de algemene middelen van gemeente.

De gemeente Dinkelland heft de volgende belastingen:

- Onroerende-Zaakbelastingen (OZB) (artikel 220 t/m artikel 220i Gemeentewet);
- Afvalstoffenheffing (artikel 15:33 Wet milieubeheer);
- Rioolheffing (artikel 228a Gemeentewet);
- Hondenbelasting (artikel 226 Gemeentewet) tot 1 januari 2015;
- Toeristenbelasting (artikel 224 Gemeentewet);
- Forensenbelasting (artikel 223 Gemeentewet);
- Precariobelasting (artikel 228 Gemeentewet) en
- Bedrijveninvesteringszones (BIZ) op grond van de (Experimenten-)Wet op de bedrijveninvesteringszones).

De gemeente Dinkelland heft de volgende belastingen **niet**:

- Roerende woon- en bedrijfsruimtenbelastingen (artikel 221 Gemeentewet);
- Reclamebelasting (artikel 227 Gemeentewet);
- Parkeerbelasting (artikel 225, 234 en 235 Gemeentewet);
- Watertoeristenbelasting (artikel 224 Gemeentewet);
- Baatbelasting (artikel 222 Gemeentewet).

Rechten (retributies)

Rechten zijn- in tegenstelling tot belastingen - betalingen aan de overheid waar wel een individuele tegenprestatie van de overheid tegenover staat. Dit zijn bijvoorbeeld gemeentelijke leges en marktgelden. Gemeentelijke belastingen en rechten kunnen alleen worden geheven op basis van gemeentelijke belastingverordeningen.

De gemeente Dinkelland heft de volgende rechten:

- Reinigingsrechten (artikel 229 Gemeentewet) tot 1 januari 2016;
- Leges (artikel 229 Gemeentewet);
- Marktgelden (artikel 229 Gemeentewet).

Waardebepaling Onroerende Zaken (WOZ)

De WOZ-waarde van een onroerende zaak wordt elk jaar opnieuw vastgesteld. Door deze jaarlijkse hertaxatie sluit de WOZ-waarde van een onroerende zaak beter aan op de marktwaarde. Voor het belastingjaar 2015 is de WOZ-waarde van alle onroerende zaken vastgesteld naar het prijsniveau op de waardepeildatum 1 januari 2014.

De WOZ-waarde geldt als heffingsgrondslag voor de onroerende zaakbelastingen, voor de BIZ, voor de watersysteemheffing en voor het eigenwoningforfait van de inkomstenbelasting.

Daarnaast wordt de WOZ-waarde, maar ook de gegevens die daaraan ten grondslag liggen, steeds vaker breder ingezet: voor de bepaling van de erfbelasting (successie), planschade, de hoogte van de opstalverzekering en voor de verstrekking van (tweede) hypotheek.

Om de kwaliteit van de WOZ-taxaties met de bijbehorende objectgegevens structureel te borgen is een plan van aanpak gemaakt voor het controleren van de primaire en secundaire objectkenmerken. Bij de controle van de primaire objectkenmerken wordt vooral gekeken naar de volledigheid en de maatvoering van objectkenmerken (onder andere inhoud woning, aantal en grootte van de bijgebouwen en ligging). Bij de secundaire objectkenmerken wordt gekeken naar kwaliteit, onderhoud, uitstraling, doelmatigheid en voorzieningen (KOUDEV-factoren) van de woning. In de huidige markt staan onroerende zaken nog steeds langer te huur of te koop en hebben de secundaire objectkenmerken van een woning meer invloed op de economische waarde. De Waarderingskamer, die toezicht uitoefent op de wijze waarop gemeenten hun WOZ-taken uitvoeren, eist dat jaarlijks 20% van het objectenbestand wordt gecontroleerd. In het contract met de dienstverlener is deze eis opgenomen en in de praktijk wordt uitvoering gegeven aan deze 20%-eis.

Uit onderstaande grafiek blijkt, dat de huizenmarkt in het tijdvak tussen de vorige peildatum 1 januari 2013 en de nieuwe peildatum 1 januari 2014 landelijk aanmerkelijk minder is gedaald dan in de voorgaande tijdvakken. Vanaf halverwege 2013 is er zelfs sprake van een stabilisatie.

Bij de herwaardering voor het belastingjaar 2015 is gebleken dat de totale economische waarde van alle woningen in de gemeente Dinkelland gemiddeld met 3% is gedaald ten opzichte van de vorige waardepeildatum. De totale waarde van alle niet-woningen (zoals woon-/winkelpanden, bedrijfspanden en agrarische objecten) is ten opzichte van de vorige waardepeildatum met ruim 2,8% gedaald. Hiermede loopt de waardeontwikkeling in de gemeente Dinkelland in de pas met de landelijke waardeontwikkeling.

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De tarieven van de gemeentelijke belastingen van de gemeente Dinkelland zijn voor het belastingjaar 2015 als volgt gewijzigd:

1. De tarieven van de onroerende-zaakbelastingen zijn dusdanig aangepast dat voor 2015 de gewenste meeropbrengst van 2% (exclusief areaaluitbreiding) is gerealiseerd;
2. De tarieven van de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten zijn voor 2015 met 2% geïndexeerd;
3. De tarieven van de rioolheffingen zijn, conform het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) voor 2015 met 4% verhoogd en daarnaast geïndexeerd met 2% (in totaal 6% verhoging);
4. De tarieven van de hondenbelasting zijn voor 2015 met 2% geïndexeerd;
5. De tarieven van de toeristenbelasting zijn niet verhoogd, de nullijn voor 2015 is gehandhaafd;
6. De tarieven van de forensenbelasting zijn voor 2015 met 2% geïndexeerd;
7. De legestarieven zijn in 2015 afgestemd op de lasten ter zake en kostendekkend gemaakt.

Onroerende zaakbelastingen

Onder de naam 'onroerende-zaakbelastingen' worden van binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:

- een *gebruikersbelasting* van degene die – naar omstandigheden beoordeeld – een onroerende zaak die niet in hoofdzaak als woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt en
- een *eigenarenbelasting* van degene die van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

Voor de belastingheffing is de situatie op 1 januari van het belastingjaar bepalend. De opbrengst komt geheel ten goede van de algemene middelen en is vrij aanwendbaar.

Indexering tarieven onroerende zaakbelastingen (OZB)

Wij voeren al jaren een financieel beleid waarbij de OZB-opbrengst jaarlijks met 2% wordt verhoogd, exclusief areaaluitbreiding. U hebt dienovereenkomstig besloten door de OZB-tarieven 2015 met maximaal het trendmatige inflatiepercentage te verhogen.

Voor 2015 is opnieuw rekening gehouden met een ontwikkeling van het trendmatig inflatiepercentage waarvoor wij structureel 2% aanhouden. Tezamen met een compensatie voor de waardedaling van het WOZ-bestand betekent dit dat de OZB-tarieven in 2015 enigszins hoger zijn dan in 2014.

Het kabinet heeft bepaald dat de opbrengststijging voor de onroerende-zaakbelastingen (OZB) landelijk beperkt moet blijven. Daartoe is een macronorm ingesteld die de maximale opbrengststijging voor een bepaald jaar aangeeft. Dit betekent dat de totale opbrengst van alle gemeenten tezamen niet meer dan een jaarlijks vast te stellen percentage hoger mag zijn dan in het voorgaande jaar. De Minister van Financiën heeft de macronorm 2015 vastgesteld macronorm op 3%; Dinkelland bleef 2015 dus binnen dit toegestane maximum.

Tarieven onroerende-zaakbelastingen	% van de WOZ-waarde 2014	% van de WOZ-waarde 2015
Woning eigenaar	0,1374%	0,1450%
Niet-woning eigenaar	0,1952%	0,2046%
Niet-woning gebruiker	0,1567%	0,1643%
Opbrengsten onroerende-zaakbelastingen	2014	2015
Raming OZB woning eigenaar	€ 3.364.000	€ 3.484.000
Werkelijke opbrengst OZB woning eigenaar	<u>€ 3.361.000</u>	<u>€ 3.482.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	-/- € 3.000	-/- € 2.000
Raming OZB niet-woning eigenaar	€ 1.400.000	€ 1.481.000
Werkelijke opbrengst OZB niet-woning eigenaar	<u>€ 1.403.000</u>	<u>€ 1.481.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 3.000	€ 0
Raming OZB niet-woning gebruiker	€ 920.000	€ 921.000
Werkelijke opbrengst OZB niet-woning gebruiker	<u>€ 925.000</u>	<u>€ 921.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 5.000	€ 0
Recapitulatie:		
Raming OZB	€ 5.684.000	€ 5.886.000
Werkelijke opbrengst OZB	<u>€ 5.689.000</u>	<u>€ 5.884.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 5.000	-/- € 2.000

Afvalstoffenheffing

Deze belasting wordt geheven van degene, die gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan de gemeente een verplichting heeft tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen. Er wordt een tariefdifferentiatie naar eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens toegepast, waarbij het tarief van een eenpersoonshuishouden 60 euro lager is dan het tarief van een meerpersoonshuishouding. Het uitgangspunt is 100% kostendekkendheid. Incidentele over- en onderdekking wordt verrekend met een tariefegalisatiereserve.

Reinigingsrechten

Deze rechten worden geheven voor zowel het genot van door het gemeentebestuur verstrekte diensten, als voor het gebruik van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen, werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn.

Reinigingsrechten zijn, in tegenstelling tot de afvalstoffenheffing, van toepassing op kleine bedrijven met bedrijfsafval dat qua omvang en samenstelling vergelijkbaar is met huishoudelijk afval. Het tarief wordt vermeerderd met omzetbelasting. Het tarief voor 2015 is met 2% verhoogd ten opzichte van 2014.

Tarieven afvalstoffenheffing + reinigingsrecht	2014 *	2015
Afvalstoffenheffing:		
Eénpersoonshuishouden	€ 125,60	€ 169,20
Meerpersoonshuishouden	€ 185,60	€ 229,20
1 extra container	€ 92,80	€ 114,60
2 extra containers	€ 185,60	€ 229,20
Reinigingsrecht:		
Bedrijf (exclusief btw)	€ 235,60	€ 229,20
1 extra container (exclusief btw)	€ 117,80	€ 114,60
2 extra containers (exclusief btw)	€ 235,60	€ 229,20
Opbrengsten afvalstoffenheffing + reinigingsrecht		
Raming opbrengst afvalstoffenheffing + reinigingsrecht	€ 1.790.000	€ 2.227.000
Werkelijke opbrengst	<u>€ 1.785.000</u>	<u>€ 2.230.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	-/-€ 5.000	€ 3.000

* In de tarieven afvalstoffenheffing 2014 is rekening gehouden met de eenmalige lastenverlichting van 50 euro.

Rioolheffingen

Belastingplichtig voor de rioolheffing is de gebruiker van een perceel van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd.

Ten aanzien van de exploitatielasten van gemeentelijke rioleringsvoorzieningen wordt uitgegaan van 100% kostendekking. Incidentele over- en onderdekking wordt verrekend met een egalisatiereserve om sterke tarieffluctuaties op te vangen.

In 2014 is het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan voor de periode 2013-2018 vastgesteld. Dit plan is gebaseerd op rioolinspecties die zijn uitgevoerd in 2011 en 2012. Op basis van dit plan is het tarief van de rioolheffingen voor het belastingjaar 2015 met in totaal 6% verhoogd.

Tarieven en opbrengsten rioolheffing	2014	2015
Rioolheffing gebruiker(tot 300 m3)	€ 233,40	€ 247,40
Meerverbruik per 100 m3 of een deel daarvan	€ 18,90	€ 20,00
Agrarisch bedrijf	€ 271,20	€ 287,40
Opbrengsten rioolheffing		
Raming rioolheffing niet-woningen	€ 333.000	€ 353.000
Werkelijke opbrengst rioolheffing niet-woningen	<u>€ 333.000</u>	<u>€ 357.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 0	€ 4.000
Raming rioolheffing woningen	€ 2.257.000	€ 2.379.000
Werkelijke opbrengst rioolheffing woningen	<u>€ 2.253.000</u>	<u>€ 2.404.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengsten raming	-/- € 4.000	€ 25.000

Hondenbelasting

Deze belasting wordt geheven ter zake van het houden van een hond binnen de gemeente. Jaarlijks vinden meerdere controles op de aangifteplicht plaats. Hondenbezitters, die hun hond(en) niet tijdig hebben aangemeld, ontvangen een boete van 100 euro. De tarieven voor de hondenbelasting zijn in 2015 met 2% gestegen. Er zijn in de gemeente Dinkelland ongeveer 2.500 honden alsmede 7 kennels geregistreerd.

Tarieven hondenbelasting	2014	2015
Eerste hond	€ 55,90	€ 57,00
Tweede hond	€ 111,80	€ 114,00
Elke volgende hond	€ 141,80	€ 144,60
Kenneltarief	€ 309,50	€ 315,60

Opbrengst hondenbelasting	2014	2015
Raming opbrengst	€ 156.000	€ 157.000
Werkelijke opbrengst	<u>€ 157.000</u>	<u>€ 156.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 1.000	-/- € 1.000

U hebt besloten om deze belasting met ingang van 1 januari 2016 af te schaffen.

Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven ter zake van het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen vergoeding in welke vorm dan ook door personen, die niet in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente zijn opgenomen.

Jaarlijks vindt een controle op de aangiftes toeristenbelasting plaats. Insteek hierbij is niet alleen de aangiftes op juistheid en volledigheid te controleren, maar ook om de exploitanten, daar waar nodig, te adviseren bij een doelmatiger opzet van de administratie zodat het invullen van de aangifte toeristenbelasting eenvoudiger en sneller kan geschieden.

De tarieven zijn in 2012 geherstructureerd. In combinatie met een verwachte stijging van het aantal overnachtingen zijn voor 2014, 2015 en 2016 extra opbrengsten geraamd. De stijging van het aantal overnachtingen is gebaseerd op een versterkte promotie en verwachte uitbreidingen van het toeristisch aanbod. Mede door de economische recessie zijn de uitbreidingen nog niet gerealiseerd. De verwachte stijging blijft derhalve vooralsnog achterwege. Op de tarieven van de toeristenbelasting is voor het belastingjaar 2015 evenals vorig jaar is de nullijn van toepassing. Dit betekent dat de tarieven in 2015 niet zijn verhoogd sinds 2013.

Tarieven toeristenbelasting (prijs per persoon per nacht)	2014	2015
Hotel, pension, appartement, boerderijkamer	€ 1,60	€ 1,60
Recreatiewoningen, niet beroepsmatig verhuurde ruimten	€ 1,00	€ 1,00
Kampeermiddelen: mobile kampeeronderkomens, stacaravans	€ 0,60	€ 0,60
Groepsaccommodaties (kampeerboerderij)	€ 0,60	€ 0,60

Opbrengst toeristenbelasting	2014	2015
Raming opbrengst	€ 350.000	€ 325.000
Correctie raming wegens oninbare aanslagen vorige dienstjaren		-/- € 68.000
Werkelijke opbrengst	<u>€ 367.000</u>	<u>€ 99.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 17.000	€ 158.000

Toelichting toeristenbelasting

In de jaarrekening 2014 is rekening gehouden met een nog te ontvangen bedrag (aanslagen kunnen pas na afloop van het jaar worden opgelegd) van 350.000 euro. In het dienstjaar 2015 is in totaal een bedrag van 259.000 euro aan toeristenbelasting opgelegd over 2014 (inclusief correcties over voorgaande dienstjaren), hetgeen betekent, dat de opbrengst 2014 feitelijk 91.000 euro lager uitvalt dan waarop was gerekend.

Daarnaast is in de jaarrekening 2015 rekening gehouden met het faillissement van een tweetal bedrijven in de toeristische sector. Naar verwachting zullen de betreffende aanslagen toeristenbelasting over 2012, 2013 en 2014 ad 68.000 euro niet meer kunnen worden geïnd.

Forensenbelasting

Deze belasting wordt geheven van natuurlijke personen die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, er op meer dan negentig dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar te houden. Voor het jaar 2015 is, conform de uitgangspunten in de meerjarenbegroting, uitgegaan van een trendmatige indexering van 2%.

Tarief forensenbelasting	2014	2015
Forensenbelasting: vast bedrag per gemeubileerde woning	€ 280	€ 286
Opbrengst forensenbelasting	2014	2015
Raming opbrengst	€ 140.000	€ 143.000
Werkelijke opbrengst	<u>€ 129.000</u>	<u>€ 133.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	-/- € 11.000	-/- € 10.000

Precariobelasting

Deze directe belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De raad heeft besloten om de precariobelasting te beperken tot de horecaterrassen. De precariotarieven zijn sinds 2007 niet aangepast.

Tarieven precariobelasting	2014	2015
<i>Vaste terrassen</i>		
- Binnenstad Ootmarsum	€ 12	€ 12
- Overige delen van de gemeente	€ 9,50	€ 9,50
<i>Tijdelijke terrassen</i>		
- Binnenstad Ootmarsum	€ 4	€ 4
Opbrengst precariobelasting	2014	2015
Raming opbrengst	€ 14.000	€ 14.000
Werkelijke opbrengst	<u>€ 15.000</u>	<u>€ 15.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 1.000	€ 1.000

Bedrijveninvesteringszone (BIZ)

Onder de naam 'BIZ-bijdrage' wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van de kosten die zijn verbonden aan activiteiten die zijn gericht op het bevorderen van leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander mede publiek belang in de openbare ruimte van de BI-zone.

De BIZ-bijdrage wordt gedurende een periode van vijf jaar jaarlijks geheven ter zake van binnen de BI-zone gelegen onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen. De BIZ-bijdrage wordt geheven van degenen die op 1 januari van het betreffende kalenderjaar in de BI-zone gelegen onroerende zaken gebruiken.

Is een onroerende zaak op 1 januari van het betreffende kalenderjaar niet in gebruik, dan wordt de BIZ-belasting geheven van de eigenaar van die zaak. Als eigenaar wordt aangemerkt: degene die van die zaak het genot krachtens eigendom, bezit of beperkt recht heeft.

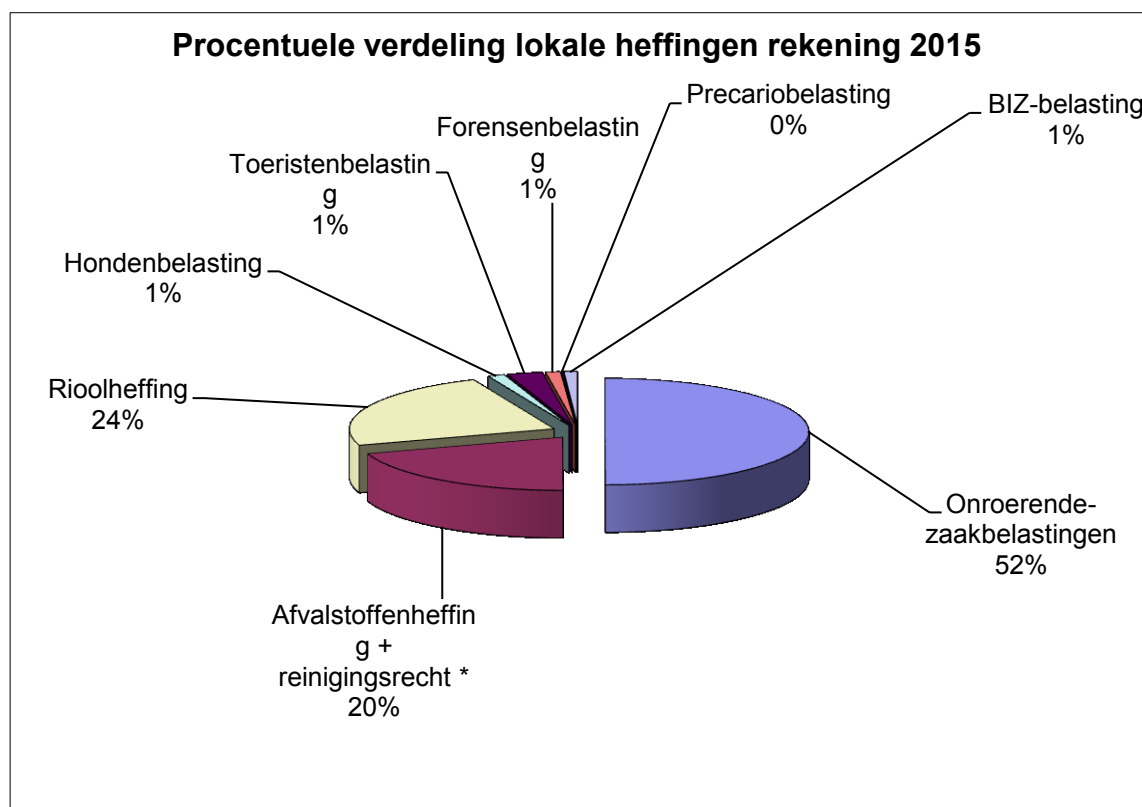
U hebt op 20 december 2011 de Verordening BI-zone Denekamp 2012 en de Verordening BI-zone Ootmarsum 2012 vastgesteld. Deze BIZ-opbrengsten worden één op één overgeheveld naar de Stichting Ondernemersfonds Dinkelland.

Tarieven BIZ-belasting Ootmarsum	2014	2015
<i>Tarieven BIZ-belasting o.b.v. de WOZ-waarde</i>		
Ootmarsum:		
€ 100.000 of minder	€ 415	€ 425
meer dan € 100.000 en minder dan € 200.001	€ 515	€ 525
meer dan € 200.000 en minder dan € 300.001	€ 615	€ 625
meer dan € 300.000 en minder dan € 750.000	€ 715	€ 725
€ 750.000 of meer	€ 1.015	€ 1.025
Opbrengst BIZ-belasting Ootmarsum	2014	2015
Raming opbrengst Ootmarsum	€ 68.000	€ 68.000
Werkelijke opbrengst	<u>€ 70.000</u>	<u>€ 74.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 2.000	€ 6.000
Tarieven BIZ-belasting Denekamp	2014	2015
€ 500.000 of minder	€ 395	€ 405
€ 500.000 of minder dan € 750.000	€ 495	€ 505
€ 750.000 of meer	€ 595	€ 605
Opbrengst BIZ-belasting Denekamp	2014	2015
Raming opbrengst Denekamp	€ 55.000	€ 55.000
Werkelijke opbrengst	<u>€ 53.000</u>	<u>€ 55.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	-/- € 2.000	€ 0

Belastingopbrengsten

Soort heffing/belasting (bedragen x € 1.000)	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Onroerende-zaakbelastingen	5.689	5.886	5.884
Afvalstoffenheffing + reinigingsrecht*	1.785	2.227	2.230
Rioolheffing	2.586	2.732	2.761
Hondenbelasting	157	157	156
Toeristenbelasting	367	213	99
Forensenbelasting	129	143	133
Precariobelasting	15	14	15
BIZ-belasting	123	123	129
Totaal	10.851	11.495	11.407

* In het bedrag van 2014 is rekening gehouden met derving van 500.000 euro als gevolg van het (raads-)besluit tot eenmalige lastenverlichting afvalstoffenheffing van 50 euro per huishouden.

Lokale lastendruk

Om een indruk te geven van de lastendrukontwikkeling op basis van aanvaard beleid worden hierna de gevolgen voor een eenpersoonshuishouding en een meerpersoonshuishouding met of zonder eigen woning weergegeven. In deze vergelijking zijn meegenomen de onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Bij de berekening van de lokale woonlasten is uitgegaan van een gemiddelde woningwaarde van 260.000 euro.

Soort huishouden	OZB gemiddelde woning € 260.000	Afval- stoffen- heffing	Riool- heffing basis- tarief	Totaal 2015	Ontwikkeling t.o.v. 2014*
<i>Huurder van een woning</i>					
éénpersoonshuishouding	n.v.t.	€ 169,20	€ 247,40	€ 416,60	+ € 57,60 (16,0%)
meerpersoonshuishouding	n.v.t.	€ 229,20	€ 247,40	€ 476,60	+ € 57,60 (13,7%)
<i>Eigenaar van een woning</i>					
éénpersoonshuishouding	€ 377,00	€ 169,20	€ 247,40	€ 793,60	+ € 77,60 (10,8%)
meerpersoonshuishouding	€ 377,00	€ 229,20	€ 247,40	€ 853,60	+ € 77,60 (10,0%)

*In dit overzicht is rekening gehouden met de eenmalige lastenverlichting van 50 euro in 2014.

Leges

Leges worden geheven voor het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten, genoemd in de verordening en in de daarbij behorende tarieventabel.

Bij de leges geldt de wettelijke norm dat de tarieven in de legesverordening niet zodanig mogen worden vastgesteld dat de baten de lasten overtreffen, waardoor er dus feitelijk winst op deze producten wordt gemaakt. Uit jurisprudentie mag geconcludeerd worden dat het niet noodzakelijk is dat elk tarief niet meer dan kostendekkend is. Echter, de belastingrechter wil in bepaalde situaties toch een specifiek inzicht met betrekking tot de lasten en baten per soort leges. In verband hiermee is het gewenst om in elk geval per categorie dienst (bijvoorbeeld omgevingsvergunningen) een analyse te hebben van de kosten en de opbrengsten, zodat de tarieven ook transparant worden.

De trend van de laatste jaren laat zien dat de legesopbrengsten dalende zijn. Dit is het gevolg van een tweetal ontwikkelingen. Enerzijds zijn als gevolg van de recessie, de aard en de omvang van de aanvragen omgevingsvergunningen veranderd. Anderzijds heeft de invoering van de WABO tot gevolg gehad dat er meer vergunningsvrije mogelijkheden zijn en dat er in meer gevallen ook volstaan kan worden met een melding, waar geen leges tegenover staan.

In 2014 heeft er een onderzoek plaatsgevonden op basis waarvan de Legesverordening van de gemeente Dinkelland en de gemeente Tubbergen voor 2015 zo veel mogelijk zijn geharmoniseerd en waarbij ook opnieuw nadrukkelijk aandacht is geschonken aan de kostendekkendheid van de tarieven.

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding is één van de wijzen waarop een schuld tenietgaat. Kenmerk van kwijtschelding is dat het gaat om belastingschuldigen die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar de belasting te betalen.

Op grond van artikel 255 van de Gemeentewet bestaat de mogelijkheid om belastingplichtigen, die een inkomen en een vermogen beneden bepaalde minimum normen hebben, kwijtschelding te verlenen van hun belastingschuld. De gemeenten beschikken hierin over een zekere mate van beleidsvrijheid. Dinkelland hanteert, evenals de meeste gemeenten, 100% (maximaal) van de bijstandsnorm als inkomensnorm. Belastingplichtigen, die over geen (of over een zeer beperkt) vermogen beschikken en die een inkomen hebben beneden de bijstandsnorm komen voor kwijtschelding in aanmerking.

Bij de beoordeling van het kwijtscheldingsverzoek vindt eerst een vermogenstoets plaats. Onder vermogen wordt verstaan: 'de waarde in het economisch verkeer van de bezittingen verminderd met de schulden die hoger bevoorrecht zijn dan de belastingen'. Sommige vermogensbestanddelen van beperkte omvang blijven buiten de vermogenstoets. Dit betreft onder andere:

- Inboedel blijft bij de bepaling van het vermogen buitenbeschouwing voor zover de executiewaarde hiervan niet meer bedraagt dan 2.269 euro;
- Een auto blijft bij de bepaling van het vermogen buiten beschouwing voor zover de executiewaardewaarde hiervan niet meer bedraagt dan 2.269 euro;
- Vermogen in de vorm van financiële middelen tot een bedrag van 2.269 euro voor degene, die op 31 december 1999 65 jaar of ouder was;
- Bank- en giroaldi: die blijven bij de bepaling van het vermogen buiten beschouwing voor zover die saldi niet meer bedragen dan het totaalbedrag van het voor de verzoeker geldend normbedrag van de kosten van bestaan, de te betalen woonlasten tot een bepaald bedrag, de niet door de werkgever ingehouden premies ziektekostenverzekering, de premie voor een zorgverzekering als bedoeld in de Zorgverzekeringswet en de premie, bedoeld in artikel 17 van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, verminderd met de normpremie, bedoeld in artikel 2 van de Wet op de zorgtoeslag, voor zover reeds begrepen in de bijstandsnorm zoals die voor de belastingschuldige geldt.

Is het vermogen ontoereikend om de aanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, dan wordt overgegaan tot de bepaling van de belastingcapaciteit (netto-bestedbaar inkomen). Het netto-bestedbaar inkomen bestaat uit alle inkomsten (loon e.d) verminderd met bepaalde uitgaven, zoals huur, hypotheekrente en zorgpremie. Als het netto-bestedbaar inkomen per maand lager is dan het normbedrag (100% bijstandsnorm) wordt in principe volledige kwijtschelding verleend.

Gemeenten mogen zelf bepalen welke belastingsoorten in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Dinkelland past kwijtschelding toe voor alleen de volgende heffingen:

- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing;
- Onroerende-zaakbelastingen.

Geen kwijtschelding wordt dus verleend voor:

- Hondenbelasting;
- Reinigingsrechten;
- Leges;
- Toeristenbelasting;
- Forensenbelasting;
- Precariobelasting;
- BIZ.

Overzicht kwijtscheldingsverzoeken en -bedragen

Overzicht kwijtscheldingsverzoeken	2014	2015
Aanvragen die afgewezen zijn	20	20
Aanvragen die gedeeltelijk toegewezen zijn	1	0
Aanvragen die volledig zijn toegewezen	<u>205</u>	<u>229</u>
Totaal	226	249

Kwijtscheldingsbedragen	2014	2015
Raming kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen	€ 80.000	€ 94.000
Werkelijke kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen	<u>€ 72.000</u>	<u>€ 98.000</u>
Verschil tussen raming en werkelijke kwijtschelding	€ 8.000	-/- € 4.000

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicomangement

Risicomangement is het proces waarbij de organisatie continu en systematisch doorlopen wordt op risico's. Doel is om de gevolgen ervan te voorkomen of te bestrijden en de positieve gevolgen ervan te benutten of te versterken. Risicomangement is gericht op het voorkomen, vermijden of verkleinen van risico's.

De twee meest gebruikte toepassingen van risicomangement zijn:

- sturen op risico's;
- beheersen van risico's.

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft een indicatie in welke mate het vermogen van de gemeente Dinkelland toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast. Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop af te stemmen, dient te worden voorkomen dat elke nieuwe financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen kunnen we bepalen door onderstaande stappen te lopen:

1. Een inventarisatie van de risico's (risicoprofiel)
2. Benodigde weerstandscapaciteit
3. Beschikbare weerstandscapaciteit
4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

1. Risicoprofiel

Bij de inventarisatie zijn in totaal 79 risico's in beeld gebracht (inclusief grondexploitatie). In onderstaande tabel worden de 10 risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risic onum mer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R132	Het niet (kunnen) verkopen van gemeentelijk vastgoed tegen taxatiewaarde	Financieel - Lagere inkomsten en eventueel renteverlies	40%	max.€ 3.800.000	24.35%
R66	Slechte staat van wegen als gevolg van o.a. onvoorziene weersomstandigheden	Financieel - Schadeclaims en onvoorziene werkzaamheden aan het wegdek	30%	max.€ 4.000.000	19.80%
R296	Tegenvallers bouw- en woonrijp maken	Financieel - Hogere kosten	40%	max.€ 1.050.000	6.78%
R93	Overschrijden van termijnen door o.a. het verliezen van bezwaaren beroepsprocedures inzake ruimtelijke (bestemmings)plannen.	Financieel - Budgetoverschrijding of uitstel project.	20%	max.€ 2.000.000	6.42%
R4	Leningen waarvoor de gemeente rechtstreeks garant staat zonder tussenkomst van de WSW	Financieel - garantstellingen of borgstellingen waarvoor de gemeente rechtstreeks garant staat	10%	max.€ 2.603.137	4.22%
R231	Algemene uitkering valt lager uit dan begroot	Financieel - bezuinigingen	90%	max.€ 250.000	3.66%

R43	Verhoogde vraag naar voorzieningen (WWB)	Financieel - Verhoging van het budget	90%	max.€ 150.000	2.19%
R227	slechte exploitatie van verbonden partijen	Financieel - het niet kunnen terugbetalen van een geldlening	30%	max.€ 450.000	2.17%
R40	Tegenvallende jaarcijfers (nadelig exploitatiesaldo)	Financieel - Hogere bijdrage van gemeenten	50%	max.€ 250.000	2.02%
R5	Tekort aan liquide middelen bij het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)	Financieel - Het verstrekken van een renteloze lening	10%	max.€ 1.100.000	1.82%

2. Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Hieruit volgt dat 90% zeker is dat alle risico's (€ 24.719.156) kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 5.675.246 (benodigde weerstandscapaciteit).

Benodigde weerstandscapaciteit	€ 5.675.246
Voorlopige risico inschatting 3 decentralisaties	<u>€ 800.000</u>
Benodigde weerstandscapaciteit 2015	€ 6.475.246

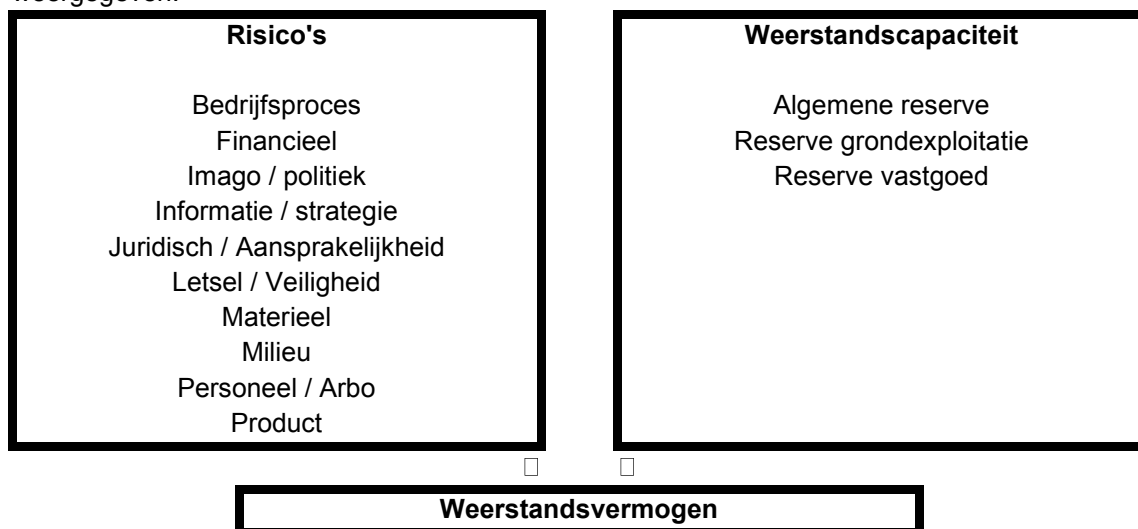
3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 1: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	Capaciteit
Algemene reserve	8.310.000
Reserve grondexploitatie	663.000
Reserve vastgoed	304.000
Totale weerstandscapaciteit	9.277.000

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ } 9.277.000}{\text{€ } 6.475.246} = 1,4$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 3: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio valt dan in klasse B.. Dit duidt op ruim voldoende weerstandsvermogen.

5. Ontwikkelingen 2015

Stappenplan risicomanagement

Als vervolg op het beleidskader risicomanagement is in 2015 het stappenplan risicomanagement vastgesteld. In het beleidskader wordt geschreven over de strategie van bewustzijn creëren en hoe belangrijk we dat vinden. Om dit te onderstrepen en een nadere invulling aan die bewustwording te geven, hebben we in 2015 een stappenplan opgesteld. Met dit stappenplan willen we realiseren dat risicomanagement geen 'veranmijnbed-show' wordt, maar juist iets van 'leef hebben'.

Het stappenplan bestaat uit een vijftal stappen:

1. Intervisie
2. Risicodialoog
3. Update risicoprofiel
4. Visualisatie risicoprofiel
5. Terugkoppeling directie

In 2016 zal dit stappenplan verder worden uitgewerkt en ingevoerd.

Kengetallen

Om de financiële positie van de gemeente in beeld te brengen, stelt de gemeente Dinkelland jaarlijks een balans en een overzicht van de exploitatie in baten en lasten op. Maar voor een goed oordeel over deze financiële positie zijn aanvullende kengetallen nodig. Deze kengetallen bieden u ondersteuning bij uw kaderstellende en controlerende rol. Bovendien kan met deze kengetallen de gemeente Dinkelland goed worden vergeleken met andere gemeenten. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles en moet altijd in relatie worden gezien met andere kengetallen.

We onderscheiden 5 kengetallen:

1. 1a. netto schuldquote
1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
2. solvabiliteitsratio
3. grondexploitatie
4. structurele exploitatieruimte
5. belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

1a. Netto schuldquote

Dit kengetal zegt het meest over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Hoe hoger de schuld, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie.

	(in € 1.000)	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Jaarrekening 2015
A	Vaste schulden	37.699	28.855	40.579
B	Netto vlottende schuld	8.675	16.641	4.321
C	Overlopende passiva	5.053	0	5.761
D	Financiële activa	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar	8.488	0	6.827
F	Liquide middelen	1.050	0	4.853
G	Overlopende activa	1.373	0	2.176
H	Totale baten	54.993	66.198	60.938
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	73,7	68,7	60,4

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Zie netto schuldquote, maar dan gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden.

	(in € 1.000)	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Jaarrekening 2015
A	Vaste schulden	37.699	28.855	40.579
B	Netto vlottende schuld	8.675	16.641	4.321
C	Overlopende passiva	5.053	0	5.761
D	Financiële activa	10.667	10.668	9.551
E	Uitzettingen < 1 jaar	8.488	0	6.827
F	Liquide middelen	1.050	0	4.853
G	Overlopende activa	1.373	0	2.176
H	Totale baten	54.993	66.198	60.938
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	64,9	52,6	44,7

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hieronder wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Hoe hoger het aandeel, hoe gezonder de gemeente.

	(in € 1.000)	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Jaarrekening 2015
A	Eigen vermogen	39.870	36.293	38.510
B	Balanstotaal	96.904	84.559	93.115
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	41,1	42,9	41,4

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Deze boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

	(in € 1.000)	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Jaarrekening 2015
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	1.267	943	0
B	Bouwgronden in exploitatie	14.898	16.421	13.406
C	Totale baten	54.993	66.198	60.938
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	29,4	26,2	22,0

4. Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de (structurele) vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft het ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

	(in € 1.000)	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Jaarrekening 2015
A	Totale structurele lasten	48.097	57.152	53.935
B	Totale structurele baten	48.071	54.925	50.180
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	10.657	5.624	6.082
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	11.244	7.891	5.848
E	Totale Baten	54.993	66.198	60.938

	Structurele exploitatieruimte (B-A)+(D-C)/E x 100%	1,0	0	-6,5
--	---	------------	----------	-------------

5. Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft de ruimte weer die de gemeente Dinkelland heeft om zijn belastingen te verhogen. De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. Een hoog tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan in hoeverre de gemeente al gebruikt heeft moeten maken van deze optie.

	(In €)	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Jaarrekening 2015
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	357	364	364
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	233	247	247
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	185	229	229
D	Eventuele heffingskorting	50	n.v.t.	n.v.t.
E	Totale woonlasten (A+B+C+D)	776	840	840
F	Woonlasten landelijk gemiddelde	704	715	715
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde (E/F) x 100%	110	117	117

Totaal tabel kengetal en uitkomst

Kengetal	Uitkomst (%)
Netto schuldquote	60,4
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	44,7
Solvabiliteit	41,4
Grondexploitatie	22,0
Structurele exploitatieruimte	-6,5
Belastingcapaciteit	117

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Introductie en doelstelling

De paragraaf Kapitaalgoederen gaat in op de manier waarop het op duurzame wijze in stand houden van kapitaalgoederen (de fysieke gemeentelijke infrastructuur) is geborgd. Onder kapitaalgoederen verstaan we: wegen (inclusief kunstwerken), riolering, water, groen en gebouwen.

Voor het geformuleerd doel zijn en worden onderhoudsplannen opgesteld, waarin we aangeven op welk kwaliteitsniveau kapitaalgoederen worden onderhouden. Als introductie op deze paragraaf staat hieronder het overzicht van de beheerplannen voor de kapitaalgoederen.

Beheerplannen	Jaar van vaststelling plan door de gemeenteraad	Looptijd t/m	Financieel in de begroting vertaald?	Uitgesteld onderhoud?
Wegen ¹	2014	n.v.t.	nee	nee
Riolering	2013	2018	ja	nee
Water ²	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Groen	2014	n.v.t.	ja	nee
Gebouwen	2010	n.v.t.	ja	nee
Openbare verlichting	2015	n.v.t.	ja	nee

1: Kunstwerken (duikers en bruggen) vallen onder het aspect 'wegen'.

2: Voor 'water' is in de gemeente Dinkelland geen sprake van kapitaalgoederen. In deze paragraaf Kapitaalgoederen komt 'water' daarom niet meer terug.

Beleid en beheer

Algemeen

Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte is vastgesteld in het beleidsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Dit plan gaat uit van de systematiek om te werken volgens zogeheten beeldkwaliteit. Het is in 2014 door u vastgesteld.

Voor het beheer van de wegen en het groen gebruiken we de (beeld)Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van CROW. In de catalogus is met foto's aangegeven wat de relatie is tussen beeldkwaliteit (foto) en het onderhoudsniveau. U heeft het gewenste basis onderhoudsniveau vastgesteld op kwaliteit C. Voor het gebiedstype 'hotspot' is een hoger onderhoudsniveau vastgelegd. Uit inspecties en schouwen blijkt dat de afgesproken kwaliteit is behaald..

De gemeente Dinkelland is in veel gevallen slechts verantwoordelijk voor het groot onderhoud. De verantwoordelijkheden voor het dagelijks (klein) en groot onderhoud zijn vastgelegd in huurcontracten of gebruiksovereenkomsten. Daar waar sprake is van leegstand, draagt de gemeente als eigenaar weer de verantwoordelijkheid voor ook het klein onderhoud. Voor de schoolgebouwen heeft de KONOT (stichting Katholiek Onderwijs Noordoost-Twente), en in een enkel geval stichting Consent, de verantwoordelijkheid over het dagelijks, klein en groot onderhoud. Het dagelijks en klein onderhoud van de gebouwen voor de eigen bedrijfsvoering valt onder de verantwoordelijkheid van Noaberkracht (gemeenschappelijke regeling).

Wegen

Voor het beheer van de wegen gebruiken we de (beeld)Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van CROW. Het kwaliteitsniveau wordt aangeduid tussen niveau A (goed) en D (slecht). U heeft vastgesteld dat het kwaliteitsniveau C in principe het minimum niveau is voor het onderhoud van wegen in Dinkelland. Bij 'hotspots' geldt een hoger kwaliteitsniveau A of B. Deze afgesproken kwaliteit is grotendeels behaald.

Voor onderhoudsplanung wordt naast beeldkwaliteit de systematiek van rationeel wegbeheer gehanteerd. Uit de weginspecties blijkt dat voor asfaltverhardingen het aandeel wegvakken met ernstige schade 7,8% is (in 2014 8,4%) Voor elementenverharding is dit aandeel 7,8% (in 2014 7,3%).

Openbare verlichting

Het onderhoud van de openbare verlichting is geregeld via een meerjaren onderhoudsbestek met in totaal zes gemeenten. In totaal worden circa 5.900 lichtpunten onderhouden. In 2015 is in Dinkelland gestart met oude armaturen vervangen door LED-verlichting. Het aantal storingen en klachten is mede hierdoor in 2015 afgenomen. Grootschalig onderhoud en vervanging pakken we bij voorkeur planmatig aan als onderdeel van een groter renovatieproject. In 2015 is het beleidsplan 'Verlichten openbare ruimte' vastgesteld, met daarin uitgangspunten en keuzes voor het beleid. Planmatige vervanging naar energiezuinige verlichting is daarin geborgd.

Riolering

In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2013-2018) zijn de kaders en het beleid vastgelegd voor het onderhoud en vervanging van de riolering, maar ook voor verbeteringsmaatregelen. In 2015 zijn aanvullende inspecties uitgevoerd van riolen, met daarbij een accent op de kern Weerselo. De resultaten daarvan worden nader geanalyseerd. Voor het reinigen van kolken is een meerjarig onderhoudscontract afgesloten.

De maatregelen voor de riolering die in 2015 zijn uitgevoerd, volgen uit het maatregelenprogramma GRP 2013-2018. De focus ligt de komende jaren op vervanging en relining van de hoofdriolen. In dat kader zijn er in 2015 de volgende rioleringsprojecten uitgevoerd:

- Riolvervanging Oldenzaalsvoetpad-Ootmarsum (100.000 euro);
- Riolvervanging Nordhornsestraat-Denekamp (150.000 euro);
- Riolvervanging Keupinkpad Ootmarsum (100.000 euro);
- In de kernen Denekamp, Weerselo en Deurningen is voor ca. 900 m aan riolering gerelined (135.000 euro).

Groen

De kwaliteit van groenvoorzieningen wordt primair bepaald op basis van beeldkwaliteit. Afhankelijk van de locatie zijn minimale beeldkwaliteitsniveaus vastgesteld door uw gemeenteraad. In het algemeen is kwaliteitsniveau C het gewenste niveau. Bij 'hotspots' geldt het hogere kwaliteitsniveau A. Maandelijks monitoren we steekproefsgewijs de kwaliteit van het groenareaal. Uit de schouwen blijkt dat het gewenste onderhoudsniveau wordt behaald.

Voor bomen voeren we naast beeldkwaliteit ook een wettelijke veiligheidsinspectie uit (Visual Tree Assessment). Daarbij bepalen we op grond van het risicoprofiel welke inspectiefrequente nodig is en welke eventuele onderhoudsmaatregelen nodig zijn.

Gebouwen

Het groot onderhoud op de gemeentelijke gebouwen in 2015 heeft plaats gehad vanuit het oogpunt op het bestaande als mogelijk nieuwe beleid. Dit houdt in dat voor de af te stoten gebouwen (Vastgoednota, raadsbesluit 11 december 2012, doc.nr: I16.015564) het onderhoudsplan niet meer gevolgd wordt. Het onderhoud op deze groep gebouwen is gedaan uit het oogpunt van herstel van schades die gevolgen hebben voor de wind- en waterdichtheid of op de veiligheid van het gebouw. Voor gebouwen met een functionele inzet is op het onderhoudsplan een toets op nut en noodzaak gehouden. Bij de toets op nut een noodzaak zijn ook de actuele ontwikkelingen op de gebouwen meegenomen in de overweging om de geplande onderhoudswerkzaamheden uit te voeren.

Externe beleidsontwikkelingen die impact hebben op onderhoud

Er komt een nieuwe landelijke richtlijn voor lokale bruggen die met de huidige systematiek voor inspectie vaak (onterecht) het stempel 'einde levensduur' of 'afgekeurd' krijgen. Dat komt omdat lokale bruggen nu vaak beoordeeld worden op grond van normen die voor bruggen op rijkswegen gelden. Deze zijn te zwaar voor de lokale omstandigheden. Het initiatief hiertoe is in 2015 gestart. Inhoudelijke voorstellen volgen in 2016. De uitkomsten hiervan zijn ook van belang voor de pilot met assetmanagement op bruggen.

3.4 Financiering

Algemeen

De wet Financiering Decentrale Overheden (fido) bevordert een solide financieringswijze bij openbare lichamen. Het doel hiervan is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte financiering (kasgeldlimiet) en regels voor lange financiering (renterisiconorm). Het onderscheid is gelegd bij 1 jaar.

Kasgeldlimiet en korte financiering

De kasgeldlimiet heeft als doel de financiële gevolgen van schommelingen in de rente op korte leningen (< 1 jaar) te beheersen. De limiet is bepaald op 8,5% van de totale begroting.

Een kasgeldlimiet van € 7,4 miljoen betekent dat Dinkelland in 2015 tot een bedrag van € 7,4 miljoen met kort geld (looptijd < 1 jaar) mocht financieren.

Kasgeldlimiet	€ (x 1 miljoen)
Begrotingstotaal 2015	87,6
Vastgesteld percentage	8,50%
Kasgeldlimiet	7,4

Renterisiconorm en lange financiering

De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het risico van een rentewijziging.

Jaarlijks mogen de renterisico's uit hoofde van renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Er mag dus maar 1/5^e deel van de totale begroting aan rentegevoeligheid onderhevig zijn.

Renterisiconorm	€ (x 1 miljoen)
Begrotingstotaal 2015	87,6
Vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm	17,5
Renterisico: herfinanciering + renteherziening	6,6
Ruimte	10,9

In 2015 is voor € 6,6 miljoen renterisico gelopen. Dit blijft binnen de norm.

Leningen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de opgenomen geldleningen:

Leningen (opgenomen)	€ (x 1 miljoen)
Beginstand per 1 januari 2015	37,7
Bij: nieuwe leningen t.b.v. investeringen	5,0
Af: reguliere aflossingen vervroegde aflossingen	2,1
Eindstand per 31 december 2015	40,6

EMU Saldo

Het EMU saldo geeft weer wat het saldo aan inkomsten en uitgaven van de gehele sector overheid in een bepaalde periode is. In grote lijnen is dit het exploitatiesaldo voor bestemming plus de afschrijvingen min de investeringen over een bepaald jaar. In 2015 was dit voor Dinkelland € 87.000.

Algemene ontwikkelingen

Liquiditeit, rentevisie en schatkistbankieren

De gemeente Dinkelland heeft ook in 2015 gekozen voor spreiding in de financieringsmogelijkheden. Door een actuele liquiditeitsplanning kan worden ingespeeld op eventuele tekorten of overschotten in de toekomst. Zo wordt door het aantrekken van langlopende geldleningen ingespeeld op eventuele liquiditeitstekorten voor de lange termijn.

Eventuele voorziene tekorten op de korte termijn worden opgevangen door het aantrekken van 1-maands geldleningen. Het 1-maands rentetarief is op dit moment negatief. Dat betekent dat de gemeente bij het aantrekken van een kasgeldlening met een looptijd van 1 maand rente ontvangt. Omdat de gemeente ervoor gekozen heeft om een gedeelte van eventuele liquiditeitstekorten met kort geld te financieren, pakt de rentevisie goed uit en levert dit de gemeente geld op.

Eventuele liquiditeitsoverschotten worden als gevolg van schatkistbankieren automatisch afgeroomd naar onze bankrekening bij het Ministerie. Dit levert echter niets op, het rentepercentage is op dit moment 0.

Geldleningen

In maart 2015 is een langlopende geldlening van 5 miljoen euro afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) met een looptijd van 15 jaar tegen een rentepercentage van 0,684%. Daarnaast hebben van twee geldleningen renteherzieningen plaatsgevonden. Van één geldlening is het rentepercentage gewijzigd van 4,33 % in 0,99% en één geldlening is gewijzigd van 4,38 % in 1,51%.

Kasgeldleningen

Om tijdelijke liquiditeitstekorten zo efficiënt mogelijk te overbruggen, zijn in 2015 meerdere kasgeldleningen afgesloten. Telkens met een looptijd van één maand. Het rentepercentage varieerde van -0,15% tot 0%.

Rente: 1-maands euribor

Het 1-maands euribor rentetarief is in 2015 laag gebleven en zelfs gedaald tot negatieve rente. Per 1 januari 2015 bedroeg het percentage 0,016%. Eind december was dit percentage – 0,21%.

Op basis van informatie van twee financiële instellingen is de verwachting dat deze rente voorlopig nog laag zal blijven. Dinkelland hoeft haar rentevisie en rentebeleid derhalve niet aan te passen.

Schatkistbankieren

In december 2013 is de wet Schatkistbankieren in werking getreden. Deze wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. 'Overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. De rente die vergoed wordt, is gelijk aan de rente die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat en is op dit moment 0. In 2015 is een bedrag van 656 euro aan rente ontvangen.

3.5 Verbonden partijen

Algemeen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, of waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Het aangaan van banden met verbonden derde partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Het is een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Deze paragraaf is om twee redenen voor u van belang. Op de eerste plaats voeren verbonden partijen vaak beleid uit dat de gemeente in principe zelf ook kan doen. De gemeente blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Er blijft dus voor u nog steeds een kader stellende en controlerende taak over bij die programma's. De tweede reden betreft de kosten – het budgettaire beslag- en de financiële risico's die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. De verbonden partijen, waarbij de gemeente Dinkelland betrokken is, worden hieronder beschreven.

Naam Verbonden partij	Activiteiten	Bestuurlijk belang	Financieel belang
<p>Noaberkracht Dinkelland Tubbergen</p> <p>Het openbaar lichaam Noaberkracht Dinkelland Tubbergen is een samenwerkingsverband van de gemeenten Tubbergen en Dinkelland in de vorm van een gemeenschappelijke regeling (gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie Tubbergen-Dinkelland). De vestigingsplaats is Denekamp.</p> <p>De raad van Dinkelland heeft op 15 december 2015 toestemming verleend om Noaberkracht Dinkelland Tubbergen met ingang van 1 januari 2016 om te zetten van een openbaar lichaam naar een bedrijfsvoeringsorganisatie.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. In naam van de deelnemende bestuursorganen is de bedrijfsvoeringsorganisatie in ieder geval belast met: <ol style="list-style-type: none"> a. Beleidsontwikkeling en beleidsvoorbereiding; b. Uitvoering van het door de gemeentelijke bestuursorganen vastgestelde beleid; c. Inkoop en aanbesteding van opdrachten, behoudens voor zover het de bedrijfsvoering betreft; d. Uitvoering van door de rijksoverheid opgedragen medebewindstaken; e. Toezicht op en handhaving van de hiervoor genoemde uitvoering. 2. In eigen naam is de bedrijfsvoeringsorganisatie in ieder geval belast met: <ol style="list-style-type: none"> a. De bedrijfsvoering; b. Inkoop en aanbesteding van opdrachten ten behoeve van de bedrijfsvoering. <p>De bedrijfsvoeringsorganisatie</p>	<p>Door de omzetting van een openbaar lichaam naar een bedrijfsvoeringsorganisatie kent Noaberkracht Dinkelland Tubbergen met ingang van 1 januari 2016 nog slechts een bestuur, in plaats van een algemeen en dagelijks bestuur. De samenstelling van het bestuur blijft gelijk ten opzichte van dat van het algemeen en dagelijks bestuur. Ook het bestuurlijk belang blijft ongewijzigd.</p>	<p>De gemeente Dinkelland draagt voor 56,35% bij aan de begroting van de gemeenschappelijke regeling. EV: € 2.960.000 Resultaat: € 1.910.000</p>

Naam Verbonden partij	Activiteiten	Bestuurlijk belang	Financieel belang
	voert uitsluitend taken uit voor bestuursorganen van Dinkelland en Tubbergen.		
Regio Twente Het regionaal openbaar lichaam Regio Twente is een samenwerkingsverband van alle 14 Twentse gemeenten in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Regio Twente is gevestigd in Enschede. De raad van Dinkelland heeft op 3 november 2015 ingestemd met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente per 1 januari 2016. De wijziging hangt samen met het vervallen van de plusstatus van Regio Twente en is in lijn met de heroriëntatie op de samenwerking in Twente. Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeenschappelijke regeling Regio Twente een collegeregeling.	Regio Twente behartigt de (Twentse) belangen op de volgende terreinen: * basispakket a. Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente; b. Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning; c. Sociaaleconomische structuurversterking; d. Recreatieve voorzieningen; e. Bovengemeentelijke belangenbehartiging; * vrijwillige samenwerking f. Faciliteren, coördineren en afstemmen gemeentelijke aangelegenheden; g. Bedrijfsvoering.	Als gevolg van de wijziging van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente benoemt het college uit zijn midden een (plaatsvervangend) lid van het algemeen bestuur. Een lid van het algemeen bestuur beschikt over één stem. Indien het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening alsmede om besluiten over investeringen op basis van een gemeentelijke bijdrage beschikt een lid van het algemeen bestuur, behoudens de voorzitter, over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt. De voorzitter beschikt in dat geval over één stem.	De deelnemende gemeenten betalen een jaarlijkse bijdrage, naar rato van het inwonertal. De bijdrage van Dinkelland over 2015 bedroeg 1.007.056 euro. EV: € 5.332.000 VV: € 14.035.000 Resultaat: € 1.247.000
Veiligheidsregio Twente Het openbaar lichaam Veiligheidsregio Twente is een verplicht samenwerkingsverband van alle 14 Twentse gemeenten in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. De gemeenschappelijke regeling is op 1 januari 2011 in werking getreden. Veiligheidsregio Twente is gevestigd in Enschede.	Veiligheidsregio Twente heeft tot doel de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. De verplichting tot instelling van en deelname aan een veiligheidsregio vloeit rechtstreeks voort uit de Wet veiligheidsregio's die op 1 oktober 2010 in werking is getreden. Met ingang van 2013 is de gemeentelijke brandweer overgeheveld naar de Veiligheidsregio.	Op grond van artikel 11 van de Wet veiligheidsregio's vormen de burgemeesters van de deelnemende gemeenten het algemeen bestuur. Elk lid van het algemeen bestuur beschikt in de vergadering over één stem. Indien het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening, beschikt een lid van het algemeen bestuur over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt (analoog aan de stemverhouding binnen Regio Twente).	De bijdrage van Dinkelland over 2015 bedroeg € 1.535.812. EV: € 603.000 VV: € 52.926.000 Resultaat: € 603.000
EUREGIO EUREGIO is een grensoverschrijdend	EUREGIO heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en	De EUREGIO-raad is het politieke orgaan van	De jaarlijkse bijdrage bedraagt 0,29 euro per inwoner. De

Naam Verbonden partij	Activiteiten	Bestuurlijk belang	Financieel belang
samenwerkingsverband van 131 Nederlandse en Duitse overheden. EUREGIO is een ingetragener Verein (e.V.) naar Duits recht. Via Regio Twente is Dinkelland indirect lid van EUREGIO. EUREGIO is gevestigd in Gronau (D). De gemeenteraad heeft in 2015 ingestemd met een wijziging van de rechtsvorm van EUREGIO in een grensoverschrijdend openbaar lichaam. Deze wijziging zal naar verwachting pas in de loop van 2016 worden geëffectueerd. Om die reden is deze wijziging nu nog niet in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting 2016 verwerkt	coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking.	EUREGIO. De samenstelling is gebaseerd op een partijpolitieke en regionale sleutel. De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen bepaalt welke partijen in de EUREGIO-raad vertegenwoordigd zijn. Het inwonertal bepaalt het aantal zetels per deelnemende gemeente. Dinkelland bezet 2 van de 41 Nederlandse zetels; twee raadsleden.	afdracht maakt onderdeel uit van de jaarlijkse bijdrage aan Regio Twente.
WOT Het openbaar lichaam Werkvoorzieningsschap Oost Twente (WOT) is een samenwerkingsverband van Dinkelland, Losser en Oldenzaal in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. WOT is gevestigd in Oldenzaal.	Het WOT voerde voor de deelnemende gemeenten de Wet sociale werkvoorziening uit. Het WOT is 100% aandeelhouder van Top Craft BV, het uitvoeringsbedrijf van het WOT. Top Craft BV is in liquidatie en de voorbereidingen tot opheffing van het WOT zijn getroffen.	Het college wijst uit haar midden twee (plaatsvervangende) leden ten behoeve van het algemeen bestuur aan. In het algemeen bestuur heeft Dinkelland 2 van de 6 stemmen. Eén collegelid is daarnaast lid van de Raad van Commissarissen van TopCraft BV.	De bijdrage van Dinkelland over 2015 bedroeg € 152.040.
Crematoria Twente Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) is een samenwerkingsverband van 13 Twentse en Achterhoekse gemeenten door middel van een gemeenschappelijke regeling. OLCT is gevestigd in Enschede. De raad van Dinkelland heeft op 3 november 2015 ingestemd met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling OLCT per 1 januari 2016. Vanaf die datum is de gemeenschappelijke regeling OLCT een collegeregeling. Met ingang van 1 januari 2016 neemt Winterswijk geen deel meer aan de gemeenschappelijke regeling OLCT.	Het OLCT is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet op de lijkbezorging. Per 1 januari 2000 zijn deze taken ondergebracht in Crematoria Twente / Oost- Nederland B.V.	Als gevolg van de wijziging van de gemeenschappelijke regeling OLCT benoemt het college uit zijn midden een (plaatsvervangend) lid van het algemeen bestuur. Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem per 20.000 inwoners (of een gedeelte daarvan) van de gemeente die hij vertegenwoordigt, met dien verstande dat geen der individuele gemeentes zo veel stemmen kan hebben, dat zij zelfstandig een meerderheid kan vormen.	Crematoria Twente / Oost-Nederland B.V. keert jaarlijks dividend uit aan OLCT, die het dividend aan de deelnemende gemeenten uitkeert naar rato van het aantal crematies per deelnemende gemeenten. In 2015 is nog geen uitkering ontvangen. EV: € 1.597.000 VV: € 0 Resultaat: € n.n.b.
Stadsbank Oost Nederland Het openbaar lichaam Stadsbank Oost Nederland is	De Stadsbank Oost Nederland is een intergemeentelijke	Als gevolg van de wijziging van de gemeenschappelijke	Er is sprake van twee vormen van financiering:

Naam Verbonden partij	Activiteiten	Bestuurlijk belang	Financieel belang
<p>een samenwerkingsverband van 22 Twentse en Achterhoekse gemeenten door middel van een gemeenschappelijke regeling. Stadsbank Oost Nederland is gevestigd in Enschede.</p> <p>De raad van Dinkelland heeft op 3 november 2015 ingestemd met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland per 1 januari 2016. Vanaf die datum is de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland een collegeregeling.</p>	<p>kredietbank die zich ten behoeve van ingezetenen van de deelnemende gemeenten op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze bezighoudt met kredietverstrekking, budgetbeheer, schuldhulpverlening, preventie en voorlichting.</p>	<p>regeling Stadsbank Oost Nederland benoemt het college uit zijn midden een (plaatsvervangend) lid van het algemeen bestuur.</p> <p>Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering één stem.</p>	<p>1. De financiering van de bestaanskosten is gebaseerd op 50% het aantal huishoudens in een gemeente en 50% op basis van de gedeclareerde omzet.</p> <p>2. De financiering van de dienstverlening wordt gefactureerd aan de hand van de geleverde diensten conform het productenboek. De bijdrage over 2015 bedroeg 99.000 euro. EV: € 1.891.000 VV: € 17.901.000 Resultaat: € 19.000</p>
<p>Twentebedrijf De gemeenteraad van Dinkelland heeft op 3 november 2015 aan het college toestemming verleend tot het treffen van de gemeenschappelijke regeling Twentebedrijf, per 1 januari 2016. Het Twentebedrijf is een bedrijfsvoeringsorganisatie en is een samenwerkingsverband van 14 Twentse gemeenten en het openbaar lichaam Regio Twente en is gevestigd in Enschede.</p>	<p>Het doel van het Twentebedrijf is om, met inachtneming van de autonomie van de deelnemers, door middel van samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering en uitvoering, kwaliteits-, schaal- en efficiëntievoordelen te behalen waardoor de deelnemers beter in staat zijn zich te focussen op hun kerntaken.</p>	<p>Het college benoemt uit zijn midden een (plaatsvervangend) lid.</p> <p>Een lid van het bestuur beschikt over één stem.</p>	
<p>Stichting Participatie Dinkelland De stichting voert voor de gemeente Dinkelland de Wet sociale werkvoorziening en de Wet werk en bijstand uit.</p> <p>De stichting is gevestigd in de gemeente Dinkelland.</p>	<p>De stichting heeft ten doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het exclusief ten behoeve van de gemeente Dinkelland (doen) uitvoeren van de Wsw en de Wwb; - het ter beschikking stellen van arbeidskrachten: Wsw-medewerkers en Wwb-medewerkers. 	<p>De stichting heeft een raad van toezicht die bestaat uit de leden van het college.</p>	<p>Het inkomen/vermogen van de stichting wordt gevormd door de uitvoeringsvergoedingen Wsw/Wwb, te ontvangen van de gemeente Dinkelland.</p>
<p>Cogas De aandelen van de Naamloze Vennootschap Cogas Holding zijn in handen van negen Overijsselse gemeenten. Cogas is gevestigd in Almelo</p>	<p>Cogas voorziet onder meer in de behoefte aan openbare nutsvoorzieningen in de gemeenten die in de vennootschap deelnemen en in haar concessie- en machtigingsgebieden. Dinkelland valt onder het verzorgingsgebied van Cogas.</p>	<p>Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door een collegelid.</p>	<p>Dinkelland bezit 463 aandelen (9,1%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De dividend uitkering in 2015 bedroeg € 926.000.</p>
<p>Enexis Holding N.V. In 2009 is besloten om het belang in de commerciële</p>	<p>Enexis beheert het energienetwerk in zeven</p>	<p>Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van</p>	<p>Dinkelland bezit 96.993 aandelen (0,06%), waarop</p>

Naam Verbonden partij	Activiteiten	Bestuurlijk belang	Financieel belang
activiteiten van Essent NV te verkopen aan RWE en om aandelen te gaan houden in Enexis Holding N.V. (voormalige Essent Netwerk BV). De aandelen van de naamloze vennootschap Enexis Holding zijn in handen van zes provincies en 130 gemeenten. Enexis is gevestigd in 's-Hertogenbosch.	provincies in Noord-, Oost-, en Zuid-Nederland, waaronder Overijssel. Dinkelland valt onder het verzorgingsgebied van Enexis.	Aandeelhouders. vertegenwoordigd door een wethouder.	jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De dividenduitkering in 2015 bedroeg 86.053 euro. EV: € 3.616.000.000 VV: € 3.471.000.000 Resultaat: € 223 miljoen
Vordering op Enexis B.V. Viertal leningen van Essent aan Enexis inzake de verkoop van economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten. Deze lening (vordering) is niet verkocht aan RWE, maar overgedragen aan de aandeelhouders.	N.v.t.	N.v.t.	De vordering (geldleningen) van Dinkelland op Enexis bedraagt 550.795 euro. (2 geldleningen). In 2012 is Tranche A (1 geldlening) volledig afgelost. In 2013 is Tranche B (1 geldlening) van 323.996 euro volledig afgelost. Tranche C zal uiterlijk 30 september 2016 worden afgelost. Over Tranche C en D is in 2015 31.394 euro aan rente ontvangen. EV: 54.000 euro; VV: 862 miljoen euro; Resultaat: 16.700 euro.
Verkoop Vennootschap B.V. De verkopende aandeelhouders hebben een aantal garanties gegeven aan RWE. Het overgrote merendeel van deze garanties is overgedragen aan deze deelneming.	N.v.t.	N.v.t.	De vordering (escrow) van Dinkelland op Verkoop Vennootschap B.V. bedroeg 518.000 euro. Door een schikking is in 2011 een bedrag van 232.000 euro ontvangen. In 2015 ontvingen we 211.831 euro. Naar verwachting wordt de vennootschap in de eerste helft van 2016 geliquideerd en valt een positief liquiditeitssaldo vrij aan de aandeelhouders. EV: 76,5 miljoen euro; VV: 38,3 miljoen euro; Resultaat: 41 miljoen euro.
CBL Vennootschap B.V. Deze vennootschap vertegenwoordigt de verkopende aandeelhouders als medebeheerder van het Cross Border Lease (CBL) Fonds. Dit fonds is een bankrekening (escrow) waarop een adequaat bedrag aan voorziening wordt aangehouden.	N.v.t.	N.v.t.	Er is geen dividend ontvangen. Deze vennootschap zal naar verwachting in de eerste helft van 2016 worden geliquideerd. EV: 9,8 miljoen euro; VV: 117.000 euro; Resultaat: 30.000 euro.

Naam Verbonden partij	Activiteiten	Bestuurlijk belang	Financieel belang
CSV Amsterdam B.V. Eventuele schadevergoedingsvordering van Essent N.V. en Essent Nederland B.V. op de Staat der Nederlanden die zou kunnen voortvloeien uit de procedure waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de splitsingswetgeving onverbindend zijn. Als gevolg hiervan lijden de aandeelhouders schade.	N.v.t.	N.v.t.	Er is geen dividend ontvangen. De looptijd van deze vennootschap is zeker tot mei 2019. EV: 25.000 euro; VV: 33.000 euro; Resultaat: 42.000 euro.
Twence B.V. Op 11 mei 2011 heeft het algemeen bestuur van de Regio Twente (Regioraad) besloten om de aandelen Twence over te dragen aan de aan Regio Twente deelnemende gemeenten. Door de aandelenoverdracht wordt onder meer Dinkelland individueel aandeelhouder in Twence B.V. Op 28 juni 2011 heeft het college van Dinkelland, gehoord de gemeenteraad, besloten tot deelname aan Twence B.V.	Twence B.V. is het afvalverwerkingsbedrijf dat al het huishoudelijke afval en veel van het bedrijfsafval binnen de regio Twente verwerkt. De oorspronkelijke overweging voor Regio Twente om in Twence B.V. deel te nemen was om in regionaal verband bedrijfs- en huisafval te verwerken waarbij de schaalgrootte zou resulteren in voor inwoners (en bedrijven) acceptabele tarieven.	Overeenkomstig het collegebesluit van 28 juni 2011 wordt Dinkelland in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Twence B.V. vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Afval.	Dinkelland bezit 34.056 aandelen (4,2%). Twence keert jaarlijks 2,5 miljoen euro + 40% van de netto winst na belasting als dividend uit. Het extra dividend boven de basisuitkering van 2,5 miljoen euro is tot 2018 bestemd voor de Agenda van Twente. In 2015 is 99.711 euro aan winstuitkering ontvangen. EV: € 123.000.000 VV: € 175.000.000 Resultaat: € 10 miljoen
Vitens De aandelen van de Naamloze Vennootschap Vitens zijn in handen van vijf provincies en 109 gemeenten. Vitens is gevestigd in Utrecht.	Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland en verzorgt de drinkwatervoorziening voor 5,4 miljoen mensen in de provincies Flevoland, Friesland, Gelderland, Utrecht, Overijssel en een aantal gemeenten in Drenthe en Noord-Holland. Dinkelland valt onder het verzorgingsgebied van Vitens.	Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door een wethouder.	Dinkelland bezit 43.085 aandelen (0,858%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De uitkering in 2015 bedroeg 125.377 euro. Daarnaast is er aan Vitens een geldlening verstrekt met een restant-bedrag van 1.321.408 euro. In 2015 is 50.930 euro aan rente ontvangen. EV: € 472.000.000 VV: € 1.243.000.000 Resultaat: € 55 miljoen
Wadinko De aandelen van de Naamloze Vennootschap Wadinko zijn in handen van de provincie Overijssel en 24 gemeenten. Wadinko is gevestigd in Zwolle.	Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid - en daarmee de werkgelegenheid - wil bevorderen in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe. Wadinko is opgericht vanuit de Waterleiding Maatschappij Overijssel, waar ook Dinkelland in deelnam.	Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door een wethouder.	Dinkelland bezit 93 aandelen (3,893%), waarop onregelmatig dividend wordt uitgekeerd. In 2015 is 46.500 euro aan dividend ontvangen.
BNG De aandelen van de Naamloze Vennootschap Bank Nederlandse Gemeenten zijn voor de helft in handen van de	De BNG heeft ten doel de uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. De BNG is	Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door de	Dinkelland bezit 16.934 aandelen (0,03%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De

Naam Verbonden partij	Activiteiten	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Staat en voor de andere helft in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. BNG is gevestigd in Den Haag.	huisbankier van Dinkelland.	burgemeester.	dividenduitkering in 2015 bedroeg 9.652 euro. EV: € 4.163.000.000 VV: € 145.317.000.000 Resultaat: € 226 miljoen
<p>NV ROVA Holding</p> <p>De aandelen van de Naamloze Venootschap NV ROVA Holding zijn in handen van 23 gemeenten met 340.000 aandelen.</p> <p>De aankoop van de aandelen is op dit moment nog niet helemaal afgerond.</p> <p>De gemeenteraad van Dinkelland heeft op 30 juni 2015 besloten om met ingang van 1 januari 2016 deel te nemen aan NV ROVA HOLDING.</p>	ROVA verzorgt voor gemeenten alle publieke taken die voortkomen uit de gemeentelijke zorgplicht voor huishoudelijk afval (afvalinzameling en verwerking, beheer inzamelmiddelen).	Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door een wethouder.	Dinkelland bezit 260 aandelen (7,67%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. In 2015 is nog geen dividend ontvangen.

EV: Eigen Vermogen 2015

VV: Vreemd Vermogen 2015

Resultaat: Resultaat 2015

3.6 Grondbeleid

We hebben in 2015 in Dinkelland 42 bouwkavels verkocht en 21.000 m2 bedrijfsgrond (de Mors IV en Echelpoel III) verkocht. Door de verkoop van deze kavels en bedrijfsgronden is de boekwaarde gedaald van 14,9 miljoen euro naar 13,4 miljoen euro. We hebben een winst genomen van 365.000 euro op het Pierik, 125.000 euro op Diezelkamp en 175.000 euro op De Kafmolen. De totale winstneming bedraagt 665.000 euro. Er zijn drie plannen in verkoop gegaan. Dit zijn Deurninger Es en de deelplannen De Duus en Dusinksweg in 't Brookhuis. Met betrekking tot de risicoanalyse van het grondbedrijf wordt met een noodzakelijke reserve volstaan van 650.000 euro. De actuele stand eind 2015 van de reserve is voldoende.

GRONDEXPLOITATIES 2015

Bedragen x € 1.000

Complex	boekwaarde	verwervingen	bouwwrijp maken	woonrijp maken	plankosten	beheerskosten	reserves	rente	opbrengsten	boekwaarde	verkochte bouwkavels	m ²
	1-1-2015									31-12-2015		
Woningbouw												
Pienik oud	-4				4	2		-3	118	-119	2	562
Pienik nieuw	-363				40	2	365	-33	741	-609	11	3.526
Broekhuis	3.043				280	21		136	993	2.526	16	4.754
Reestman	9				5	-2		1	0	13		
Deuningeres	2.067	88	346		20	16		109	241	2.405		
De Schil	404				12	4		21		441	2	957
Diezeikamp	-77				1	15	125	-6	107	-50	1	580
Rossum Noord	408				20	5		21		454		
Kraakenhof	213				5	0		7	150	75	2	935
Spikkert	2.284				40	52		110	396	2.231	4	2.209
Commandeije	1.789		162		93			96		2.140		
Noord Deuningeren	50				10	10		3		63		
Tilligte West	180				10			9		199		
De Katmolen	0				1		175		197	-21	4	1.012
Totalen	10.004	88	649	413	307	96	665	470	2.945	9.747	42	14.535
Complex	boekwaarde	verwervingen	bouwwrijp maken	woonrijp maken	plankosten	beheerskosten	reserves	rente	opbrengsten	boekwaarde	verkochte bouwkavels	m²
Bedrijventerrein	1-1-2015									31-12-2015		
De Mors IV	1.808		3		30	6		58	1.345	560	1	19.215
Echelpoel III	2.110		4		15	2		102	176	2.057	1	1.950
Sombek IV	977				15	0		49		1.042		
Totalen	4.895	0	7	0	60	9	0	209	1.521	3.659	2	21.165
Complex	boekwaarde	verwervingen	bouwwrijp maken	woonrijp maken	plankosten	beheerskosten	reserves	rente	opbrengsten	boekwaarde	verkochte bouwkavels	m²
Totatloverzicht	1-1-2015									31-12-2015		
Totaal woningbouw	10.004	88	649	413	307	96	665	470	2.945	9.747	42	14.535
Totaal bedrijventerrein	4.895	0	7	0	60	9	0	209	1.521	3.659	2	21.165
Totaal grondexploitaties	14.899	88	656	413	367	105	665	679	4.465	13.406	44	35.700

3.7 Demografische ontwikkelingen

In de begroting van Dinkelland nemen we jaarlijks de paragraaf Demografische Ontwikkelingen op. Dit is een zogenaamde ondersteunende paragraaf met feitelijke informatie die we vooral gebruiken als input en basisinformatie voor de vele beleidsontwikkelingen, beleidsprocessen, participatieprojecten etc.

Daarnaast maken de Demografische Ontwikkelingen deel uit van het document Trends en Cijfers dat in het vierde kwartaal van 2015 is samengesteld. Dit document wordt digitaal ontsloten via de begrotingsapp van gemeente Dinkelland. Dit nieuwe P&C document kan op meerdere vlakken worden ingezet, maar is vooral bedoeld om richtinggevend te zijn voor het raadsperspectief 2017. De begrotingsapp is te benaderen via <http://dinkelland.begroting.pepperflow.nl/>.

Behalve de demografische ontwikkelingen gebruiken we uiteraard nog vele andere bronnen (waar onder de indicatoren) om tot juiste strategische ontwikkelingen en besluitvorming te komen.

Er zijn diverse presentaties over het onderwerp demografische ontwikkelingen gegeven gedurende het jaar 2015. Vanuit verschillende invalshoeken hebben wij een bijdrage geleverd aan de bewustwording van de waarde van kwalitatieve beleidsinformatie.

Bij welke projecten en processen hebben we gebruik gemaakt van demografische ontwikkelingen?

Een aantal voorbeelden:

- Opstellen leegstandsmonitor;
- Detailhandelsvisie;
- Woonvisie;
- Onderwijshuisvesting;
- Beleidsnota verblijfsrecreatie;
- Uitwerken woonserviceconcept;
- Mijn Dinkelland 2030;
- Bouw en gebruik maatschappelijke voorzieningen.

1. JAARREKENING

4.1 Balans per 31 december

Balans per 31 december (bedragen x € 1.000,--)		2015	2014		2015	2014
ACTIVA			PASSIVA			
Vaste activa			Vaste passiva			
Materiële vaste activa			Eigen vermogen			
Investerings met een economisch nut			Reserves			
a. gronden uitgegeven in erfpacht	1.080	165	Algemene reserve	8.310	7.406	
b. overige investeringen met economisch nut	48.005	51.166	Bestemmingsreserves	28.807	31.975	
c. Investerings met maatschappelijk nut	2.075	2.982	Gerealiseerd resultaat	1.393	489	
d. strategische gronden	1.262	0		38.510	39.870	
	52.422	54.313	Voorzieningen			
Financiële vaste activa			Verplichtingen, verliezen en risico's			
Kapitaalverstrekking aan:			Door derden bekleemde middelen			
a. deelnemingen	1.992	1.992	onderhoudsegalisatievoorziening	866	2.126	
b. gemeenschappelijke regelingen	41	41		3.943	5.607	
Voorziening uitzetting	0	231	rentetypische looptijd van 1 jaar of langer			
	2.033	2.264	a. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	771	994	
Leningen aan:			b. binnenlandse banken en overige financiële instellingen			
a. woningbouwcorporaties	713	790		39.808	36.706	
b. Leningen aan deelnemingen	682	682		40.579	37.699	
	1.395	1.472				
overige langlopende leningen u/g	8.156	9.195				
bijdr. aan activa in eigendom van derden	175	182				
	8.330	9.377				
Totaal vaste activa	64.181	67.426	Totaal vaste passiva	83.032	83.177	
Vlottende activa			Vlottende passiva			
Voorraden			Nettoschulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar			
a. gronden niet in exploitatie	0	1.267	a. kasgeldleningen	0	0	
b. gronden in exploitatie	13.406	14.898	b. bank- en girosaldi	0	5.416	
c. overige voorraden	1.287	2.003	c. overige schulden	4.321	3.259	
	14.693	18.168		4.321	8.675	
Uitzettingen looptijd korter dan 1 jaar						
a. vorderingen op openbare lichamen	4.928	5.942				
b. belastingvorderingen	459	560				
c. overige vorderingen	1.441	1.986				
d. uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	384	399				
	7.211	8.887				
Liquide middelen						
a. kas	6	7				
b. bank- en girosaldi	4.848	1.043				
	4.853	1.050				
Overlopende activa	2.176	1.373	Overlopende passiva	5.761	5.053	
Totaal vlottende activa	28.934	29.478	Totaal vlottende passiva	10.082	13.728	
Totaal activa	93.115	96.904	Totaal passiva	93.115	96.904	
			Waarborgsommen en garanties	83.579	89.849	

4.2 Overzicht van baten en lasten

Programmarekening 2015 (Bedragen x € 1.000)	Ontwerp baten	Ontwerp lasten	Ontwerp Saldo	Begroting baten	Begroting lasten	Begroting saldo	Rekening baten	Rekening lasten	Rekening saldo
a. Omschrijving programma									
Krachtige kernen	18.007	34.776	-16.769	16.800	38.927	-22.127	13.724	29.127	-15.403
Programma Economische kracht & werk	51	1.307	-1.256	1.999	4.747	-2.748	1.216	3.165	-1.949
Programma Omzien naar elkaar	6.618	26.780	-20.161	3.606	25.550	-21.944	3.863	23.939	-20.077
Programma Burger en bestuur	474	4.889	-4.414	967	4.741	-3.774	948	4.982	-4.034
Sub-totaal	25.150	67.752	-42.601	23.372	73.965	-50.593	19.750	61.212	-41.462
b. Alg. dekkingsmiddelen									
1. Lokale heffingen	6.571	0	6.571	6.535	0	6.535	6.402	13	6.389
2. Algemene uitkeringen	29.835	0	29.835	29.836	0	29.836	30.174	0	30.174
3. Dividend	1.223	93	1.130	1.504	93	1.411	1.505	84	1.421
4. Saldo financieringsfunctie	2.416	431	1.985	2.416	434	1.982	2.184	420	1.764
5. Overige alg. dekkingsmiddelen	1.005	542	463	975	507	469	923	567	355
Sub-totaal	41.049	1.066	39.983	41.267	1.034	40.233	41.188	1.085	40.103
6. Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sub-totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	66.199	68.817	-2.618	64.639	74.999	-10.359	60.938	62.297	-1.359
c. Mutaties reserves									
1. Mutaties reserves	9.081	6.463	2.618	22.998	12.639	10.359	14.486	11.734	2.752
Sub-totaal	9.081	6.463	2.618	22.998	12.639	10.359	14.486	11.734	2.752
Het gerealiseerde resultaat	75.281	75.281	-0	87.637	87.637	0	75.425	74.032	1.393

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2013 van de Commissie BBV zijn er echter situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uiteengezette beleid zijn gebeven, zoals compensatie van hogere kosten door direct gerelateerde hogere opbrengsten en kostenoverschrijdingen bij open-einde regelingen.

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen wordt verwezen naar de toelichting op de baten en lasten. De raad autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

Programma	Begrotingsafwijking lasten			verklaring overschrijding	conclusie
	begroot	werkelijk	verschil		
Burger en Bestuur	4.741	4.982	(241)	Hogere dotatie pensioenvoorziening wethouders	Past binnen het beleid

4.3 Toelichtingen:

4.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De in deze jaarrekening verantwoorde bedragen zijn vermeld in euro's (€).

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen in het boekjaar waarin het dividend betaalbaar gesteld wordt (besluit tot toekenning van het dividend door de AvA).

Balans

Immateriële vaste activa

Leningen en disagio

Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs.

Overige investeringen met economisch nut.

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden in het eerste jaar na ingebruikname lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Jaarlijks wordt de boekwaarde met een vast percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd. Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken en geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

Voor 2011 en volgende jaren zijn de kosten van onderwijshuisvesting doorgerekend volgens het rapport "Samen Scholen". Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat er afschrijving op de gebouwen zal plaatsvinden tot een restwaarde, de kostprijsdekkende grondwaarde op basis van € 90 per m².

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Investerings met economisch nut	Afschrijvingstermijn
Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Vervoermiddelen	5-10
Machines, apparaten en installaties	15
Overige vaste activa waaronder:	
Inventarissen	5
Automatisering	3-5

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Met betrekking tot investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden de volgende termijnen toegepast:

Investerings openbare ruimte (uitsluitend maatschappelijk nut)	Afschrijvingstermijn
Wegen	20-25
Bruggen	25
Tunnels	40

Jaarlijks wordt de boekwaarde met een vast percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering tot marktwaarde plaatsvinden. Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Viottende activa: voorraden

De voorraden goederen zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Op de boekwaarde van deze bouwgronden wordt rente bijgeschreven. De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde. De als "onderhanden werk" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, worden voorraden tegen lagere marktwaarde gewaardeerd. Het treffen van een voorziening gebeurt bij een geprognoseerd verlies direct ter grootte van dit volledige verlies.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is

worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Gereede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenen ten behoeve van de wethouders zijn echter op de actuariële waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vorderingen en overlopende passiva

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

4.3.2 Toelichting op de balans per 31 december

ACTIVA

Vaste Activa

Materiële vaste activa

De post materiële vaste activa word onderscheiden in:

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2014
In erfpacht uitgegeven gronden	1.080	165
Investerings met een economisch nut uitsluitend maatschappelijk nut	48.005	51.166
Strategische gronden	2.075	2.982
	1.262	0
Totaal	52.422	54.313

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de materiele activa weer:

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2015	Investe- ringen	Desin- vesterings	Wijziging balansindeling	Bijdragen van derden	afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2015
In erfpacht uitgegeven gronden	165			915			1.080
Gebouwen	26.333	368	0			971	25.730
Gronden en terreinen M.N.*	199						199
Gronden en terreinen E.N.**	6.887		131	-915			5.841
Grond,weg en waterw.M.N	1.975	2				148	1.829
Grond,weg en waterw.E.N	14.826	691	348	570	1.045	794	13.900
Overige mat.vaste activa E.N.	431					46	385
Overige mat.vaste activa M.N.	808		184	-570		7	47
Vervoermiddelen	353					132	221
Duurzame bedrijfsmiddelen E.N	2.337					409	1.928
Strategische gronden	0		4	1.266			1.262
*M.N. maatschappelijk nut **E.N. economisch nut							
Totaal	54.313	1.061	667	1.266	1.045	2.507	52.422

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen opgenomen, die direct gerelateerd zijn aan de investering. Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen.

De strategische gronden bestaat uit de volgende onderdelen:

Strategische gronden (Bedragen x € 1.000)	Boek- waarde 1-1-2015	mutaties 2015	Wijziging balansindeling	Boek- waarde 31-12-2015
Ruilgronden zonder directe bestemming		-5	986	981
Euro Eiland			315	315
Rossum Noord Overig			-138	-138
Drosteweg Saasveld			104	104
Totaal	0	-5	1.267	1.262

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen in materiële vaste activa met economisch nut staan in onderstaand overzicht vermeld:

Materiële vaste activa met economisch nut (bedragen x € 1.000)	beschikbaar gesteld krediet	besteed voorgaande dienstjaren	besteed in dienstjaar	restant krediet
Nieuwbouw basisschool Rossum	311		311	0
Riolering: vervangingsmaatr vrijverval riolering	488	394	94	0
Riolering: verbeteringsmaatr vrijverval riolering	129	7	122	0
Riolering: verbeteringsmaatr vrijverval riolering	109		109	0
Riolering: vervangingsmaatr vrijverval riolering	176		176	0
Totaal	1.213	401	812	0

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium.

Kredietoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2014 van de Commissie BBV zijn er situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uitgezette beleid en binnen het doel blijven waarvoor het krediet beschikbaar is gesteld.

Kredietoverschrijdingen groter dan € 10.000 worden gemeld. De redenen van overschrijding worden hierna dan toegelicht.

Begrotingsrechtmatigheid (bedragen x € 1.000)	beschikbaar gesteld krediet	besteed voorgaande dienstjaren	besteed in dienstjaar	restant krediet
Riolering: Plan van aanpak grondwaternet	13		28	-15
Totaal	13	0	28	-15

Gesteld kan worden dat de uitgaven passen binnen het beleid en binnen het doel waarvoor het krediet beschikbaar is gesteld.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Financiële vaste activa (Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2015	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijving/aflossing	Boekwaarde 31-12-2015
Kapitaalverstrekkingen:					
Deelnemingen	1.992				1.992
Gemeenschappelijke regelingen	41				41
Fin.vaste activa Uitzettingen	260			260	0
Voorziening Uitzettingen	-29			-29	0
	2.264	0	0	231	2.033
Leningen aan :					
Woningbouwcorporaties	790			77	713
Leningen aan deelnemingen	682				682
	1.472	0	0	77	1.395
Overige langlopende leningen	9.194	98		1.136	8.156
Bijdr. aan activa in eigendom van derden	182			8	174
	9.376	98	0	1.144	8.330
Totaal	13.112	98	0	1.452	11.758

Flottende activa

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar in exploitatie genomen bouwgronden en overige voorraden. De niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn ondergebracht onder de materiele activa onderdeel strategische gronden.

Van de in exploitatie genomen bouwgronden kan het volgende overzicht worden gegeven:

Gronden in exploitatie	Boekwaarde	Mutaties in het jaar 2015			Boekwaarde	Nog uit te
	per 1 jan.2015	Uitgaven	Inkomsten	Winstneming	per 31 dec.2015	geven grond
	(*1.000)	(*1.000)	(*1.000)	(*1.000)	(*1.000)	m2
Pierik oud	-4	3	118		-119	1.029
Pierik nieuw	-363	131	741	365	-609	14.321
Brookhuis	3.043	476	993		2.526	24.496
Reestman	9	4	0		13	1.956
Deurninger es	2.067	579	241		2.405	17.697
De Schil	404	36	0		441	3.904
Diezelkamp	-77	9	107	125	-50	2.811
Rossum Noord	408	46	0		454	7.721
Kraakenhof	213	12	150		75	1.567
Spikkert	2.284	343	396		2.231	36.817
Commanderie	1.789	350	0		2.140	19.435
Noord Deurningen	50	13	0		63	9.104
Tilligte West	180	19	0		199	4.848
De Kafmolen	0	1	197	175	-21	1.045
De Mors IV	1.808	97	1.345		560	42.085
Echelpoel III	2.110	123	176		2.057	33.821
Sombeek IV	977	65	0		1.042	30.895
Totaal	14.899	2.307	4.465	665	13.406	319.244

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Vorderingen <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2014
Vorderingen op openbare lichamen	4.928	5.942
Belastingvorderingen	459	560
Overige vorderingen	1.441	1.986
uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	384	399
Totaal	7.211	8.887

Specificatie uitzettingen in 's Rijks schatkist:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	657			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	372	453	400	439
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	285	204	257	218
(3b) = (2) > (1)	Overschrijving van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	87.600			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	87.600			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	657			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	33.485	41.222	36.772	40.358
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	372	453	400	439

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen (Bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2014
Kas	6	7
Bank	4.848	1.043
Totaal	4.853	1.050

Alle liquide middelen staan ter onmiddellijke beschikking van de gemeente.

Overlopende activa

Overlopende activa (Bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2014
Vooruitbetaalde bedragen	832	12
Nog te ontvangen bedragen	1.345	1.361
Totaal	2.176	1.373

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Reserves <i>bedragen x € 1.000</i>	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2014
Algemene reserve	8.310	7.406
Bestemmingsreserves	28.807	31.975
Resultaat na bestemming	1.393	489
Totaal	38.510	39.870

Het verloop van de reserves wordt hieronder toegelicht:

Algemene reserve

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Buffer om in uiterste noodzaak incidentele onverwachte/ onvoorziene uitgaven maar ook rekeningterkorten te dekken.				
Reserve gemeentehuis		51.000,00		
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen		1.501.000,00		
Resultaat 2014		488.912,00		
Resultaat 1e programmajournaal		6.170,00		
Resultaat 2e programmajournaal		62.081,00		
Egalisatiereserve algemene uitkering		45.023,00		
Bijdrage Noaberkracht		500.000,00		
Vorbereidingskosten Dorper Esch			43.815,51	
Welstandsnota/Kigo			15.063,00	
Reserve dekking kapitaallasten archiefstellingen			1.158,00	
Bijdrage Noaberkracht voor instrumenten strategische personeelsplanning			395.000,00	
Hogere bijdrage Top Craft			152.040,00	
Resultaat begroting 2015			460.097,00	
Budgetoverheveling, Landinrichting Saasveld-Gammelke			282.000,00	
Budgetoverheveling, Uitvoeringsplan Dorper Esch			9.500,00	
Budgetoverheveling, Afrekening dorpsplan Tilligte			27.500,00	
Budgetoverheveling, Investeringsbijdragen en vergoedingen CER			80.000,00	
Budgetoverheveling, Reintegratievoorzieningen			115.508,00	
Budgetoverheveling, Project Gezond in de Stad (Gids gelden)			20.000,00	
Budgetoverheveling, Herindiceren cliënten sociaal domein			143.000,00	
Budgetoverheveling, Makelaarscourtage ivm vertrek Carint			5.000,00	
Algemene reserve - Totaal	€ 7.405.826,50	2.654.186,00	1.749.681,51	€ 8.310.330,99

Reserve nog te bestemmen resultaat vorig boekjaar

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Het te verdelen resultaat van de exploitatie toe te voegen aan het eigen vermogen				
Resultaatbestemming 2014			488.912,00	
Reserve saldo van de rekening - Totaal	€ 488.912,00	0,00	488.912,00	€ 0,00

Reserve dekking kapitaallasten accommodaties

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Dekking kapitaallasten uitvoering accommodatieplan 1992 en verstrekte investeringsbijdragen 1994-1999.				
Renteberekening		160.981,32		
Inkomensmaatregel		45.378,00		
Kapitaallasten diverse investeringen			197.941,73	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			472.342,00	
Vrijval tgv van incidenteel beschikbaar algemene middelen			500.000,00	
Reserve dekking kapitaallasten accommodaties - Totaal	€ 3.219.626,66	206.359,32	1.170.283,73	€ 2.255.702,25

Reserve grondexploitatie

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Buffer voor activiteiten verband houdend met de exploitatie van gronden voor woningbouw en bedrijfstreinen.				
Complex Kafmolen Denekamp		175.000,00		
Complex Diezelkamp Saasveld		125.000,00		
Complex 't Pierik fase 2 Denekamp		365.000,00		
Afwaardering complexen grondexploitatie			2.059,12	
Reserve grondexploitatie - Totaal	€ 0,00	665.000,00	2.059,12	€ 662.940,88

Reserve verbeteren toeristische entrees kernen/rotondes

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Incidenteel realisering kunstwerken.				
Reserve kunst - Totaal	€ 67.000,00	0,00	0,00	€ 67.000,00

Reserve rente egalisatie

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Om rentefluctuaties te kunnen beheersen binnen de begroting.				
Renteberekening		49.752,00		
Vrijval ivm plafond			36.312,00	
Reserve rente egalisatie - Totaal	€ 1.243.800,32	49.752,00	36.312,00	€ 1.257.240,32

Reserve digitalisering archief en bestemmingsplannen

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Dekking inhuur derden om inhaalslag in het archivering van bouwvergunningen te realiseren.				
Renteberekening		5.830,20		
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			297.337,76	
Reserve digitalisering archief en bestemmingsplannen - Totaal	€ 291.507,56	5.830,20	297.337,76	€ 0,00

Reserve ICT-plan/dienstverleningsconcept

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Implementatie informatieplan en dienstverleningsconcept (organisatieontwikkeling).				
Renteberekening		10.404,00		
Aanpassen stelpost		140.000,00		
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			670.602,61	
Reserve ICT-plan/ dienstverleningsconcept - Totaal	€ 520.198,61	150.404,00	670.602,61	€ 0,00

Reserve gemeentehuis

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Het saldo van deze reserve is noodzakelijk om de eerste jaren de hogere lasten van realisatie in eigen beheer ten opzicht van huren te dekken				
Aanwending verkoop gemeentehuis			51.000,00	
Algemene reserve			51.000,00	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			5.348,40	
Reserve gemeentehuis - Totaal	€ 107.348,40	0,00	107.348,40	€ 0,00

Reserve onderhoud gebouwen

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Spreiden van de lasten welke voortvloeien uit het groot onderhoud van diverse gemeentelijke gebouwen (met uitzondering van onderwijsgebouwen).				
Dotatie reserve		175.000,00		
Aanpassen dotatie ivm sluitend maken van de begroting		-90.000,00		
Groot onderhoud			194.130,05	
Reserve onderhoud gebouwen - Totaal	€ 1.259.133,58	85.000,00	194.130,05	€ 1.150.003,53

Reserve huisvesting onderwijs

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Gelijkmatige verdeling van lasten betreffende onderwijshuisvesting.				
Dotatie onderwijshuisvesting		1.094.325,00		
Onttrekkingen onderwijshuisvesting			1.130.787,00	
Reserve huisvesting onderwijs - Totaal	€ 1.457.617,61	1.094.325,00	1.130.787,00	€ 1.421.155,61

Reserve dividend WMO Beheer

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Afgezonderd houden van algemene reserve en (deels) inzetten om verlies structureel dividend als gevolg van verkoop te compenseren.				
Renteberekening		320.000,04		
Compensatie verlies Dividend WMO			125.000,00	
Dekkingsmiddelen WMO			195.000,04	
Reserve dividend WMO Beheer - Totaal	€ 8.000.000,00	320.000,04	320.000,04	€ 8.000.000,00

Reserve dekk.kap.lst. kinderopv.br.school meander

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Dekking kapitaallasten conform voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording.				
Kapitaallasten investeringen			7.143,84	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			212.514,48	
Reserve dekk.kap.lst. kinderopv.br.school meander - Totaal	€ 219.658,32	0,00	219.658,32	€ 0,00

Reserve majeure projecten

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Realiseren viertal majeure projecten uit het collegeprogramma "Bouwen aan de toekomst".				
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen		769.000,00		
Stadsbeek Ootmarsum ILG Nationaal Landschap			143.477,66	
Kuiperberg plan + uitvoering			12.990,00	
Herinrichting Binnenes Ootmarsum			12.068,00	
Klooster Ootmarsum			10.637,93	
Centrumplein			8.086,59	
Herinrichting Vledderstraat-Brinkstraat Denekamp 2e fase			119.793,81	
Verbinding Meijerij			14.651,05	
Leader			10.912,64	
Revitalisering industrieterreinen			458.293,78	
Afkoop groot onderhoud sport			248.159,79	
Uitvoering dorpsplan plus Tilligte			2.138,00	
Participatie			97.500,00	
Co-financiering Leader			250.000,00	
Rondweg Weerselo			17.663,29	
Gymzaal Tilligte			69.900,00	
Vrijval tgv van incidenteel beschikbaar algemene middelen			1.738.000,00	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			976.446,27	
Reserve majeure projecten - Totaal	€ 8.099.132,72	769.000,00	4.190.718,81	€ 4.677.413,91

Reserve FPU

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: De FPU-regeling is door het bereikte CAO akkoord per 1 juli 2006 gewijzigd. Meerdere personeelsleden hebben op het laatste moment nog besloten gebruik te maken van de oude regeling. Hierdoor ontstaan meerkosten. In totaliteit maken er 19 (oud) medewerkers gebruik van de FPU-regeling (oude stijl). Daarnaast is er een groep van 25 medewerkers die, gezien de leeftijd, mogelijk de komende jaren gebruik gaan maken van de FPU-regeling (nieuwe stijl). De reserve wordt ingezet om te voorkomen dat de exploitatie de komende jaren belast wordt met pieken in de lasten.				
Renteberekening		282,96		
Arbeidsvoorwaarden FPU			5.000,00	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			9.433,72	
Reserve FPU - Totaal	€ 14.150,76	282,96	14.433,72	€ 0,00

Reserve dekk.kap.lst.werf O/brdw.kaz.O+W

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Dekking van de investeringen in de centrale gemeentewerf en kazernes. Activa met een meerjarig economisch nut moeten geactiveerd worden en er dient op consistente wijze op te worden afgeschreven. Reserves mogen hier niet ineens op in mindering gebracht te worden. Investeringen met een meerjarig maatschappelijk nut mogen, mits gedaan in de openbare ruimte, geactiveerd worden. Het is wel wenselijk ze in een zo kort mogelijke termijn af te schrijven en derhalve is het ook toegestaan reserves hierop in mindering te brengen.				
Kapitaallasten investeringen			103.123,44	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			73.371,00	
Reserve dekk.kap.lst.werf O/brdw.kaz.O+W - Totaal	€ 2.173.871,59	0,00	176.494,44	€ 1.997.377,15

Reserve invoering Wmo en zorgloket

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Realisatie zorgloket (WMO) en afdekken risico's WMO.				
Renteberekening		817,08		
Salariskosten			34.263,00	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			7.406,01	
Reserve invoering Wmo en zorgloket - Totaal	€ 40.851,93	817,08	41.669,01	€ 0,00

Reserve conversie aandelen Vitens

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Reserveren opbrengst aandelen ter aflossing lening.				
Aflossing lening Vitens			188.773,00	
Reserve conversie aandelen Vitens - Totaal	€ 1.320.279,44	0,00	188.773,00	€ 1.131.506,44

Reserve Basispakketten bibliotheek 2011-2015

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: In het kader van de voor- en vroegschoolse educatie heeft de ST. Bibliotheek Dinkelland het initiatief genomen tot het verzorgen van Basispakketten op scholen in dorpen waar geen bibliotheekvoorziening meer is. Het doel is taalachterstanden bij kinderen voorkomen/bestrijden.				
Vrijval tgv van incidenteel beschikbaar algemene middelen			32.000,00	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			14.200,48	
Reserve Basispakketten bibliotheek 2011-2015 - Totaal	€ 46.200,48	0,00	46.200,48	€ 0,00

Reserve dekk.kap.lst. arch.stell/dig. infob.

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Reserveren gelden t.b.v. dekking van de kapitaallasten van archiefstellingen en digitale informatieborden.				
Algemene reserve		1.158,00		
Kapitaallasten investeringen			8.415,72	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			16.222,53	
Reserve dekk.kap.lst. arch.stell/dig. infob. - Totaal	€ 23.480,25	1.158,00	24.638,25	€ 0,00

Reserve dekking afschrijving sportcomplex de Es Saasveld

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Dekken van de kapitaallasten van de investering in sportcomplex De Es in Saasveld.				
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			250.018,00	
Reserve dekking afschrijving sportcomplex de Es Saasveld - Totaal	€ 250.018,00	0,00	250.018,00	€ 0,00

Reserve Dusinksweg Oms

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Reserveren gelden t.b.v. dekking van de afschrijving van de Dusinksweg Ootmarsum.				
Dussinksweg			2.640,00	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			11.058,54	
Reserve Dusinksweg Oms - Totaal	€ 287.616,54	0,00	13.698,54	€ 273.918,00

Reserve afval

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Egalisatierekening die dient om ongewenste schommelingen (sterke fluctuatie) van door de gemeente aan burgers in rekening te brengen tarieven voor afvalstoffenheffing en reinigingsrecht op te vangen. Uitgangspunt hierbij is kostendekkende tarief.				
Exploitatie tekort			51.704,16	
Sanering Diepengoor			77.982,21	
Afvalbeleidsplan			19.393,60	
Reserve afval - Totaal	€ 1.218.000,48	0,00	149.079,97	€ 1.068.920,51

Egalisatiereserve algemene uitkering

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Reserveren extra middelen in het gemeentefonds				
Overtollige middelen vanuit de Algemene uitkering		789.646,00		
Vrijval ten gunste van de exploitatie			578.023,00	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			1.474.906,00	
Egalisatiereserve algemene uitkering - Totaal	€ 1.263.283,00	789.646,00	2.052.929,00	€ 0,00

Reserve dekking afschrijving gymzaal Lattrop

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Dekken van de kapitaallasten van de investering in gymzaal Lattrop				
Vrijval tgv van incidenteel beschikbaar algemene middelen			131.334,00	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			49.020,00	
Reserve dekking afschrijving gymzaal Lattrop - Totaal	€ 180.354,00	0,00	180.354,00	€ 0,00

Reserve vastgoed

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Inzicht verschaffen in de financiële claims die rusten op de verschillende vastgoedlocaties en de financiële gevolgen daarvan voor de gemeente te beperken				
Verkoop gymzaal Lattrop		95.765,00		
Verkoop grond voormalige gemeentewerf Weerselo		35.990,00		
Vrijval boekwaarde voormalig Klooster Maria ad Fontes		54.012,78		
Bijdrage Lidl werkzaamheden parkeerplaats		79.500,00		
Verlaging boekwaarde voormalig Klooster Maria ad Fontes			613.000,00	
Verkoopkosten met betrekking tot de verkoop van vastgoed			20.358,58	
Reserve vastgoed - Totaal	€ 672.017,90	265.267,78	633.358,58	€ 303.927,10

Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/ motief: Vrij beschikbare algemene middelen				
Vrijval kapitaallasten Meander		212.514,48		
Reserve Dussinksweg		11.058,54		
Reserve Majeure projecten		976.446,27		
Reserve digitalisering archief en bestemmingsplannen		297.337,76		
Reserve dekking kapitaallasten werf Ootmarsum/brandweer kazerne Ootmarsum + Weerselo		73.371,00		
Reserve WMO		7.406,01		
Reserve archiefstellingen en digitale infoborden		16.222,53		
Reserve baispakketten bibliotheek		14.200,48		
Egalisatiereserve algemene uitkering		1.474.906,00		
Reserve dekking afschrijving gymzaal Lattrop		49.020,00		
Reserve ICT-plan/dienstverleningsconcept		670.602,61		
Reserve FPU		9.433,72		
Reserve dekking afschrijving sportcomplex de Es Saasveld		250.018,00		
Reserve dekking kapitaallasten accommodaties		472.342,00		
Reserve gemeentehuis		5.348,40		
Reserve vastgoed - Totaal	€ 0,00	4.540.227,80	0,00	€ 4.540.227,80
Reserves - Totaal	€ 39.869.886,65	€ 11.597.256,18	€ 14.349.478,34	€ 37.117.664,49

Voorzieningen

De in de balans opgenomen voorzieningen bestaan uit de volgende posten:

Voorzieningen <i>bedragen x € 1.000</i>	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2014
Verplichtingen, verliezen en risico's	2.347	1.507
Door derden beklemde middelen	730	1.974
onderhoudsegalisatievoorziening	866	2.126
Totaal	3.943	5.607

Het verloop van de voorzieningen wordt hieronder toegelicht:

Voorziening pensioenaanspraken wethouders

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: (Oud-)wethouders kunnen op basis van hun rechtspositie aanspraak maken op een pensioenuitkering. Om deze toekomstige verplichting te kunnen voldoen, is deze voorziening in het leven geroepen.				
Renteberekening		59.807,28		
Storting pensioen aanspraken wethouders		292.068,28		
Pensioen uitkeringen			150.455,37	
Voorziening pensioenaanspraken wethouders - Totaal	€ 2.145.999,61	351.875,56	150.455,37	€ 2.347.419,80

Voorziening hoogrenovatieregeling (RGSVH 1987)

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Reserveren van de van het ministerie ontvangen afkoopsommen hoogrenovatieregeling t.b.v. de te betalen bijdragen.				
Renteberekening		978,12		
Vrijval voorziening			25.430,27	
Voorziening hoogrenovatieregeling (RGSVH 1987) - Totaal	€ 24.452,15	978,12	25.430,27	€ 0,00

Voorziening liquidatie Top Craft

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Dekking van toekomstige kosten verband houdend met de herstructurering/ontmanteling van de Gemeenschappelijke Regeling WOT en Top-Craft.				
Afbouw voorziening			597.156,00	
Voorziening liquidatie Top Craft - Totaal	€ 1.463.196,00	0,00	597.156,00	€ 866.040,00

Voorziening riolering

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Egalisatierekening die dient om ongewenste schommelingen (sterke fluctuatie) van door de gemeente aan burgers in rekening te brengen tarieven voor rioolrecht op te vangen. Uitgangspunt hierbij is kostendekkende tarieven voor rioolrecht.				
Dekking exploitatietekort			199.646,45	
Extra afschrijvingen 2013/2014			894.481,83	
Extra afschrijvingen 2015			150.000,00	
Voorziening riolering - Totaal	€ 1.973.723,17	0,00	1.244.128,28	€ 729.594,89
Voorzieningen - Totaal	€ 5.607.370,93	€ 352.853,68	€ 2.017.169,92	€ 3.943.054,69

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Vaste schulden (bedragen x € 1.000) Rentetypische looptijd 1 jaar of langer	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2014
Onderhandse leningen:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	771	994
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	39.808	36.706
Totaal	40.579	37.699

Er is een nieuwe lening aangetrokken van € 5 miljoen. Daarnaast is er € 2,11 miljoen afgelost waardoor het totaal aan leningen komt op € 40,58 miljoen. De totale rentelast voor het jaar met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 1,07 miljoen.

Flottende passiva

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Netto-vlottende schulden (bedragen x € 1.000)	Saldo	Saldo
<i>Rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>	31-12-2015	31-12-2014
Bank- en girosaldi	0	5.416
Overige schulden:		
Crediteuren	2.634	2.562
Waarborgsommen	62	65
Verplichtingen	1.365	349
Transitorische rente	260	283
Totaal	4.321	8.675

Overlopende activa

Overlopende passiva	Saldo	Saldo
<i>bedragen x € 1.000</i>	31-12-2015	31-12-2014
Van EU en NL overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen op specifieke uitkeringen	1.547	2.905
Nog te betalen bedragen	4.214	2.148
Totaal	5.761	5.053

Specificatie van derden ontvangen bedragen voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel

Overlopende passiva van derden ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2014	Stortingen	Ont- trekkingen	Saldo 31-12-2015
Regeling:				
ILG Nationaal Landschap	50.094	56.398	106.492	-
Kulturhusen	62.451		62.451	-
RMC gelden (reg.meld-en coördinatiefunctie)	136.134	10.535	12.371	134.298
ISV gelden herinrichting centrum Denekamp	452		452	0
Besluit Locatiegebonden Subsidie (BLS)	341.852		341.852	-
Herstructurering ind.terrein Kloppendijk/Sombeek D	266.710	21.250	287.960	-
Herstructurering ind.terrein De Mors Ootmarsum	790.485		347.985	442.500
Herstructurering ind.terrein Echelpoel Weerselo	75.900		45.900	30.000
Externe Veiligheid (MEVO)	62.477		35.033	27.444
Volkshuisvesting/Wonen, zorg en welzijn	311.225		89.965	221.260
Volkshuisvesting/Woningbouwprogramma	518.348	127.000	645.348	-
Investeren met gemeenten: project Masterplan O'sum	0	10.638	10.638	-
Opstellen van 8 bedrijfsnatuurplannen	2.715			2.715
IMG: project Weerselo	31.757		8.087	23.670
IMG: Centrum Weerselo	99.000			99.000
Kunstwerken buitenruimte Natura Docet	0			-
Subsidie sportaccommodaties Ti-Volly Tilligte	119.720		119.720	-
Investering kwaliteitsimpuls groene omgeving	39.561			39.561
Planvorming Vliegveldstraat	40.250		8.280	31.970
Agenda van Twente/Fonds Recreatie en Toerisme 2012	60.544			60.544
Subsidie Camping De Haer	2.948			2.948
Stadsbbeek Ootmarsum	27.504	55.875	83.379	-
Gemeentelijk energieloket 2.0	20.503		16.723	3.780
Kwaliteit stedelijke leefomgeving De Timp	93.749			93.749
Herinrichting populierenpark Molenbeek Ootmarsum	90.000			90.000
Herontwikkeling Maddog Grotestraat D'kamp		200.000		200.000
Restauratie Het Molenhuisje O'sum		44.636		44.636
Totaal	3.244.379	526.332	2.222.636	1.548.075

Waarborgen en garanties

Gegarandeerde leningen

In onderstaande tabel zijn leningen opgenomen, waarvoor de gemeente een achtervangpositie inneemt. In geval van achtervang houdt het risico in dat de gemeente kan worden aangesproken, mits in eerste instantie de instelling zelf en het WSW in tweede instantie niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

Geldnemer	Aard / omschrijving	Oorspronkelijk bedrag x € 1.000	Percentage dekking	Restant per 31-12-2015 x € 1.000
Stichting Mijande Wonen	garantie	1.374	100%	1.340
St. Bibliotheek Dinkelland	garantie	330	100%	304
St. Zorggroep Sint Maarten	garantie	913	100%	818
		2.617		2.462

Geborgde leningen

Het risico voor de gewaarborgde geldleningen doet zich voor als de instelling niet langer aan zijn financiële verplichting kan voldoen.

geldnemer	Aard / Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag x € 1.000	Restantschuld per 31-12-2015 x € 1.000
Stichting Mijande Wonen	borg WSW	89.715	87.245
		89.715	81.117

Daarnaast staat de gemeente Dinkelland borg voor een tweetal geldleningen van Twence Holding B.V.. De borgstelling is naar ratio van het aantal aandelen en bedraagt € 941.786.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet in uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

Leerlingenvervoer

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
DVG	Schooljaar 2013/2014 t/m schooljaar 2015/2016. Optionele verlenging van 2x1 jaar.	€ 660.000 voor Dinkelland en Tubbergen samen.

Omdat dit een gezamenlijke aanbesteding is en er ritten gepland worden waar kinderen van beide gemeenten in zitten kan dit bedrag niet gesplitst worden tussen Dinkelland en Tubbergen.

Levering elektra en gas

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Greenchoice (electra) Eneco (gas)	1 januari 2016 tot en met 31 december 2018	€ 475.000

In samenwerking met het inkoopcollectief van Twentse gemeenten zijn contracten afgesloten.

Huisvuilinzameling

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Van Gansewinkel	Van 1 januari 2016 t/m 31 december 2020 met een optionele verlenging van 3 x 1 jaar. Contractbeheer gaat via ROVA vanaf 1 januari 2016.	€ 380.000
ROVA	Vanaf 1 januari 2016 beheer en organisatie kosten en kosten DIFTAR	€ 160.560

Wmo Huishoudelijke hulp

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Verschillende leveranciers	1 januari 2015 t/m 31-12-2015. Contracten zijn verlengd tot 31-12-2016.	€ 2.700.000

De gemeente heeft voor de duur van 1 jaar raamovereenkomsten afgesloten. Klanten die zorg in natura wensen kunnen kiezen uit verschillende gecontracteerde aanbieders.

Wmo hulpmiddelen

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Harting-Bank	1 januari 2013 t/m 31 december 2016. Optionele verlenging van tweemaal 1 jaar.	Verschilt erg per jaar, afhankelijk van afname.

Wmo maatwerkvoorzieningen

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
diversen	1 januari 2015 t/m 31 december 2015. Optionele verlenging van driemaal 1 jaar. Verlengd tot 31 december 2016	De klant heeft keuzevrijheid bij welke zorgaanbieder wordt ingekocht. Uiterlijk 1april 2016 hebben de zorgaanbieders hun jaarrekeningen ingediend. Dan is er enige duidelijkheid over de financiële verplichtingen

Jeugdzorg

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
diversen	1 januari 2015 t/m 31 december 2015. Optionele verlenging van driemaal 1 jaar. Verlengd tot 31 december 2016	De klant heeft keuzevrijheid bij welke zorgaanbieder wordt ingekocht. Uiterlijk 1 april 2016 hebben de zorgaanbieders hun jaarrekeningen ingediend. Dan is er enige duidelijkheid over de financiële verplichtingen

Regio Taxi

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Brookhuis	1 oktober 2011 t/m 30 juni 2016.	€ 500.000

Trapliften

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Otto Ooms BV	2011 t/m 2014. Verlengd tot 31 december 2016.	Verschildt erg per jaar, afhankelijk van afname.

Inzake levering, onderhoud en reparatie van trapliften.

Vakantiegeld en verlof

	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Dinkelland	1 juni t/m 31 december 2015	Vakantiegeld € 37.900 Verlof € 14.600

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt. Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

4.3.3 Toelichting en analyse op de baten en lasten

Onderstaand zijn de belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging toegelicht voor ieder afzonderlijk programma en thema. De belangrijkste verschillen tussen de begroting na wijziging en de gerealiseerde baten en lasten zijn ook reeds benoemd in de nota van aanbidding en de programmaverantwoording 2015 in het Jaarverslag 2015, dat een onlosmakelijk deel vormt van deze Jaarstukken 2015.

Programma Krachtige kernen

Thema Wonen en vastgoed

	Raming begrotingsja ar voor w i j z i g i n g	Raming begrotingsjaar na w i j z i g i n g	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na
Baten	11.645	7.968	7.092	-876
Lasten	15.152	12.530	10.259	2.270
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-3.507	-4.562	-3.167	1.395
Onttrekkingen aan reserves	193	1.139	994	-145
Toevoegingen aan reserves	300	300	835	-535
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-3.614	-3.723	-3.008	715

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn: € €

Voordelen

* Afwikkeling besluit loscatiegebonden subsidies (BLS)	173	
* Subsidie prestatieafspraken wonen 2010-2015	590	
* Terugave voorschotten gas voormalig Klooster Maria ad Fontes	40	
		803

Nadelen

* Gronden	-108	
		-108
* Per saldo overige voor- en nadelen		20
Totaal nadeel per saldo		715

Thema Mobiliteit en bestendigheid

	Raming begrotingsja ar voor w i j z i g i n g	Raming begrotingsjaar na w i j z i g i n g	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na
Baten	5.355	7.567	5.558	-2.008
Lasten	12.854	19.010	12.493	6.517
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-7.499	-11.443	-6.935	4.508
Onttrekkingen aan reserves	872	4.810	333	-4.477
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-6.628	-6.633	-6.602	31

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn: € €

Voordelen

* Afwikkeling subsidie externe veiligheid	35	
* Kaasstolp*	29	
		64

Nadelen

* Hogere kosten bermen en sloten	-39	
		-39
* Per saldo overige voor- en nadelen		6
Totaal nadeel per saldo		31

Thema Maatschappelijke voorzieningen

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	1.008	1.266	1.074	-192
Lasten	6.771	7.388	6.375	1.013
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-5.763	-6.122	-5.301	821
Ontrekkingen aan reserves	2.629	4.092	2.002	-2.090
Toevoegingen aan reserves	1.342	2.355	1.235	1.120
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-4.476	-4.386	-4.535	-149

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

€ €

Voordelen

* Kaasstolp*	11	11
--------------	----	----

Nadelen

* Onvoorziene uitgaven Gymzaal Tilligte	-54	
* Hogere kosten sporthal de Schalm	-41	
* Hogere kosten zwembad Dorper Esch	-53	
	-148	
* Per saldo overige voor- en nadelen	-12	
Totaal nadeel per saldo	-149	

Programma Economische kracht & werk

Thema Vrijtijdseconomie

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	51	37	42	5
Lasten	767	945	853	93
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-717	-909	-811	98
Ontrekkingen aan reserves	6	269	267	-2
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-711	-639	-544	95

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

€ €

Voordelen

* Lagere bijdragen uitvoeringsbeleid recreatie en toerisme	81	81
--	----	----

Nadelen

*	0	
	0	
* Per saldo overige voor- en nadelen	14	
Totaal voordeel per saldo	95	

Thema Ondernemen en arbeidsmarkt

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	0	1.136	683	-453
Lasten	282	2.139	1.358	782
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-282	-1.003	-675	329
Ontrekkingen aan reserves	0	655	458	-197
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-282	-348	-216	132

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn: € €

Voordelen

* Herstructurering bedrijventerreinen (budget wordt overgeheveld naar het volgend dienstjaar)	120	120
---	-----	-----

Nadelen

* Per saldo overige voor- en nadelen	0	0
Totaal voordeel per saldo	<u>120</u>	<u>132</u>

Thema Plattelandseconomie

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	0	826	491	-335
Lasten	258	1.662	954	708
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-258	-836	-463	373
Ontrekkingen aan reserves	0	635	266	-369
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-258	-201	-197	4

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn: € €

Voordelen

* Subsidie uitvoering plattelandseconomie	0	0
---	---	---

Nadelen

* Per saldo overige voor- en nadelen	4	4
Totaal nadeel per saldo	<u>4</u>	<u>4</u>

Programma Omzien naar elkaar

Thema Zelf

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	4	323	3	-321
Lasten	945	205	465	-261
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-941	119	-463	-582
Ontrekkingen aan reserves				0
Toevoegingen aan reserves				0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-941	119	-463	-582

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

€ €

Voordelen

* _____ 0

0

Nadelen

* Kaasstolp* _____ -580

-580

* Per saldo overige voor- en nadelen

-2

Totaal nadeel per saldo

-582

Thema Samen

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	5.815	2.469	3.101	632
Lasten	14.078	12.462	11.842	620
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-8.262	-9.993	-8.741	1.251
Ontrekkingen aan reserves	156	1.223	268	-954
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-8.106	-8.770	-8.473	297

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

€ €

Voordelen

* Kaasstolp* 1.006

* Top Craft 249

* Investeringsbijdragen bijzondere bestaanskosten-duurz gebruiksgoederen _____ 80

1.335

Nadelen

* Stelpost risico inschatting lagere rijksvergoeding 2015 jeugd, dekking algemene reserve _____ -1.000

-1.000

* Per saldo overige voor- en nadelen

-38

Totaal voordeel per saldo

297

Thema Overdragen

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na
Baten	799	814	759	-55
Lasten	11.757	12.884	11.631	1.252
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-10.958	-12.070	-10.872	1.198
Ontrekkingen aan reserves	7	286	286	-0
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-10.951	-11.784	-10.587	1.198

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

€ €

Voordelen

* Kaasstolp*

1.217

1.217

Nadelen

* Per saldo overige voor- en nadelen

0

-19

Totaal voordeel per saldo

1.198

Opmerking m.b.t. eigen bijdragen WMO huishoudelijke hulp

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau.

Programma Burger en bestuur

Thema Samenwerking

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na
Baten	0	500	500	0
Lasten	331	337	342	-5
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-331	163	158	-5
Ontrekkingen aan reserves				0
Toevoegingen aan reserves				0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-331	163	158	-5

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

€ €

Voordelen

*

0

0

Nadelen

*

0

0

* Per saldo overige voor- en nadelen

-5

Totaal voordeel per saldo

-5

Thema Dienstverlening

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	474	467	448	-19
Lasten	4.558	4.404	4.640	-236
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-4.084	-3.937	-4.192	-255
Ontrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves	0	500	500	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-4.084	-4.437	-4.692	-255

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn: € €

Voordelen

* Eindhelling werkkostenregeling	29	29
----------------------------------	----	----

Nadelen

* Wethouderspensioen	-252	
----------------------	------	--

		-252
--	--	------

* Per saldo overige voor- en nadelen		-32
--------------------------------------	--	-----

Totaal voordeel per saldo		<u>-255</u>
----------------------------------	--	-------------

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.
BATEN				
A. Lokale heffingen	6.571	6.535	6.402	-133
B. Algemene uitkeringen	29.835	29.836	30.174	338
C. Dividend	1.223	1.504	1.505	1
D. Saldo financieringsfunctie	2.416	2.416	2.184	-232
E. Overige algemene dekkingsmiddelen	1.005	975	923	-53
F. Onvoorzien	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	41.049	41.267	41.188	-79
LASTEN				
A. Onroerende zaak belasting	0	0	13	13
B. Algemene uitkeringen	0	0	0	0
C. Dividend	93	93	84	-9
D. Saldo financieringsfunctie	431	434	420	-14
E. Overige algemene dekkingsmiddelen	542	507	567	60
F. Onvoorzien	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	1.066	1.034	1.085	51
Saldo van baten en lasten	39.983	40.233	40.103	-130
Mutaties reserves	397	407	449	42
Resultaat van baten en lasten	40.380	40.640	40.552	-88

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

	€	€
<u>Voordelen</u>		
* Hogere Algemene Uitkering		338
* Afwikkeling ILG subsidies		40
* Niet bestede stelpost crisismaatregelen		50
		<u>428</u>
<u>Nadelen</u>		
* Bespaarde rente op reserves & voorzieningen		-131
* Rente langlopende geldleningen		-60
* Lagere baten toeristenbelasting		-114
* Lagere baten OZB		-43
* Lagere voordeel saldi kostenplaats kapitaallasten		-113
* Aanvullend taakstelling Noaberkracht		-56
		<u>-517</u>
* Per saldo overige voor- en nadelen		<u>1</u>
Totaal nadeel per saldo		<u><u>-88</u></u>

5. Bijlagen

5.1 Overzicht van incidentele baten en lasten

Begrotingstechnisch is over 2015 rekening gehouden met een saldo van incidentele baten en lasten van -/- € 915.000. Hierover bent u geïnformeerd van raadsplan 2015 t/m najaarsbericht 2015. In werkelijkheid is er sprake van een saldo van - € 590.000. Er is sprake van een negatief saldo als de incidentele lasten hoger zijn dan de incidentele baten. Structureel gezien is dit een positieve ontwikkeling.

De belangrijkste incidentele baten en lasten betreffen:

- grondexploitatie
- o budgettair neutraal door dekking uit reserve grondbedrijf
- extra inzet incidentele capaciteit weerstandsvermogen ten behoeve van het sociaal domein;
- o budgettair neutraal door dekking uit algemene reserve;
- hogere bijdrage Top Craft/sociale werkvoorziening
- o budgettair neutraal door dekking uit algemene reserve;
- bijdrage Noaberkracht voor instrumenten strategische personeelsplanning
- o budgettair neutraal door dekking uit algemene reserve;
- terugbetaling Noaberkracht inzake voorgeschoten frictie- en desintegratiekosten;
- o budgettair neutraal door storting in algemene reserve;
- budgetoverheveling
- o budgettair neutraal door dekking uit algemene reserve;
- meerjarig onderhoudsplan gebouwen (MOP)
- o budgettair neutraal door dekking uit reserve onderhoud gebouwen;
- meerjarig verdelen van lasten betreffende onderwijshuisvesting
- o budgettair neutraal door dekking uit reserve huisvesting onderwijs;
- majeure projecten
- o budgettair neutraal door dekking uit reserve majeure projecten;
- huishoudelijk afval
- o budgettair neutraal door dekking uit reserve afval;
- Afstoten vastgoed
- o budgettair neutraal, mee- en tegenvallers in opbrengsten worden met elkaar verevend door inzet van de reserve vastgoed;

In de volgende tabel worden de incidentele mee- en tegenvallers over 2015 weergegeven (afgerond op € 1.000).

programma	Begroting / Werkelijk	lasten	baten	toevoeging reserve	beschikking reserve	saldo incidentele lasten en batens
KR KERNEN, WONEN-VASTGOED	Begroting	6.561	7.400	-200	1.039	0
	Werkelijk	5.082	5.235	-167	327	-6
KR KERNEN, MOBILITEIT-BEST	Begroting	4.175	8.333	0	4.789	-632
	Werkelijk	2.341	2.015	0	312	-639
KR KERNEN, MTSCH VOORZIENI	Begroting	11	2.606	-1.342	2.867	1.069
	Werkelijk	96	1.758	-1.235	1.806	1.092
EC KRACHT&WERK, VRIJETIJD	Begroting	0	263	0	263	0
	Werkelijk	0	261	0	261	0
EC KRACHT&WERK, ONDERN-ARB	Begroting	1.133	1.788	0	655	0
	Werkelijk	682	1.021	0	458	-120
EC KRACHT&WERK, PLATTEL EC	Begroting	452	1.087	0	635	0
	Werkelijk	350	616	0	266	0
OMZIEN NAAR ELKAAR, SAMEN	Begroting	0	234	0	1.116	-882
	Werkelijk	0	-197	0	116	-314
OMZIEN NAAR ELKAAR, OVERDR	Begroting	0	136	0	279	-143
	Werkelijk	0	50	0	279	-229
BURGER EN BESTUUR, DIENSTV	Begroting	0	0	-500	0	500
	Werkelijk	0	0	-500	0	500
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Begroting	-189	0	-3.749	4.765	-828
	Werkelijk	-189	0	-3.749	4.813	-875
	Begroting	12.144	21.847	-5.791	16.409	-915
	Werkelijk	8.362	10.758	-5.652	8.638	-590

5.2 Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector in werking getreden (WNT). De WNT bevat vooral een regeling over de hoogte van de bezoldiging en de ontslagvergoeding van topfunctionarissen, en ook over de openbaarmaking van deze gegevens welke voor het eerst zijn opgenomen in de jaarrekening 2013.

De gemeentesecretaris van Tubbergen heeft binnen de gemeente Tubbergen een onbezoldigde functie. Hij bekleedt binnen het Openbaar lichaam Noaberkracht Dinkelland Tubbergen een bezoldigde functie als algemeen directeur en in het kader van de WNT is zijn bezoldiging vermeld in de jaarstukken 2014 van Noaberkracht.

De griffier van de gemeente Tubbergen heeft binnen Tubbergen een bezoldigde functie.

Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Beloning	Belastbare kosten-vergoedingen	Vorzieningen betaalbaar op termijn	Beëindigings-uitkeringen	Jaar beëindiging	Motivering
A. Damer	Secretaris	1 januari t/m 31 december 2015	n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
R. Huitema	Griffier	1 januari t/m 31 december 2015	1 fte	€ 97.408	€ 17	€ 15.422	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

5.3 Single audit Single information (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa - d.d. 1 november 2015 CONCEPT										
Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstanden beleid 2011-2014 Gemeenten			Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
					Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01 € 30.476	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02 € 0	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03 € 88.224	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04 € 0		
OCW	D11	Wet participatiebudget 2014 Wet participatiebudget Gemeenten			Besteding in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling.	Baten in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling.				
					Aard controle R Indicatornummer: D11 / 01 € 0	Aard controle R Indicatornummer: D11 / 02 € 0				
I&M	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai (inclusief bestrijding spoorweglawaai) Subsidieregeling sanering verkeerslawaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)			Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (jaar T-1)	
					Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01 1 LMV2006304695 € 0	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02 € 1.600	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03 € 0	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04 € 0	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05 € 0	
					Kopie beschikkingnummer	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Eindverantwoording Ja/Nee
					Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 06 1 LMV2006304695 € 0	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 07 € 0	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08 € 0	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09 € 0	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10 € 0	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 11 Ja
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de gemeente.			Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;			
					Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01 1 61774 Dinkelland 138,04	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02 4,42	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03 inclusief deel openbaar lichaam			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2015 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.			Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
					Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
					1.1 Participatiewet (PW)	1.1 Participatiewet (PW)	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
					Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01 € 2.276.219	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02 € 26.390	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03 € 430.517	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04 € 53.011	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05 € 16.438	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06 € 287
					Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
					Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
					1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	1.7 Participatiewet (PW)	1.7 Participatiewet (PW)	
					Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07 € 11.364	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08 € 271	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09 € 0	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10 € 17.672	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11 € 0	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12 Ja

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2015	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 58.982	€ 17.600	€ 9.003	€ 151.731	€ 17.574	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			

5.4 Investeren Met Gemeenten (IMG) en Externe Veiligheid

	Beschikkings- nummer provincie	Project afgerond / eindverant- woording Ja- Nee	In de verlenings- beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen 2015 (conform baten/lasten- stelsel)	Besteed t.l.v. gemeentelijke middelen 2015 (conform baten/lasten- stelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen 2015 (conform baten/lasten- stelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen dec 2015 (conform baten/lasten- stelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
Aard controle	D1	D1	R	R	R	R	R	D1	D1
Masterplan Ootmarsum	2010/0167924	Nee	€ 2.876.000	€ 10.637,93	€ 10.638	€ 1.849.856,93	€ 1.940.926	1-1-2016	
Centrum Weerselo	2011/0161443/150777	Nee	€ 110.000	€ -	€ -	€ -	€ -	1-1-2016	
Herinrichting Centrum Weerselo	2011/0325439/165781	Nee	€ 1.127.850	€ 8.086,59	€ 8.087	€ 76.329,80	€ 297.838	1-1-2016	

5.5 Specificatie majeure projecten

Status	Majeure projecten	Toekenning	Saldo 1 jan. 2015	toekenning 2015	werkelijk 2015	saldo 31 dec. 2015
	ILG-nationaal landschap	2.225	169	-1	169	0
	Klooster + tuin - parkeren	1.760	465	0	11	454
	Centrumplein Weerselo	2.322	1.782	250	26	2.006
	Euowerft	690	0	0	0	0
	Fietstunnel Ensink	500	500	0	0	500
	Verbinding Meerij	350	209	0	15	194
	Fietstunnel Oostzijde	500	500	0	0	500
	Nordhornsestraat Denekamp	410	0	0	0	0
	Landbouwroutte Siemertstraat-Abdijweg	540	540	0	0	540
	Dorpsplan Plus Deurningen	1.500	15	-15	0	0
	Leader	436	93	-82	11	0
	Kulturhus Denekamp	394	-710	0	0	-710
	Kwaliteitsgroep Ootmarsum	135	0	0	0	0
	Dorpsplan Plus Lattrop variant B *)	720	-303	0	0	-303
	Dorpsplan Plus Saasveld	267	0	0	0	0
	Revitalisering industrieterreinen	655	655	0	458	197
	Kulturhus Ootmarsum	100	0	0	0	0
	Cofinanciering fiets- en wandelpaden	200	6	-6	0	0
	Herinrichting Vledderstraat-Brinkstraat Denekamp	266	0	0	0	0
	Herinrichting Vledderstraat-Brinkstraat Denekamp (2e fase)	184	173	2	120	55
	Bezoekerscentrum Natura Docet	1.312	16	-16	0	0
	Dusinksweg (afwerking fase 1)	350	0	0	0	0
	Nicolaasplein Denekamp	60	0	0	0	0
	Kerkplein Ootmarsum	50	3	-3	0	0
	Verplaatsing vv DTC '07	500	40	-40	0	0
	Bijdrage 4 kleedkamers DTC en privatisering	197	152	45	0	197
	Gymzaal Tilligte	109	0	109	70	40
	"Zuinig op sport" -kunstgrasvelden	600	100	0	0	100
	"Zuinig op sport" - onderhoud voetbalvelden en tennisbanen	355	0	0	0	0
	Afkoop groot onderhoud sport	1.562	671	0	248	423
	Uitvoering gebiedsvisie Noord-Oost Twente	891	825	-109	348	368
	Uitvoering dorpsplan plus Tilligte	120	20	0	2	18
	Uitvoering dorpsplan plus Agelo	100	100	0	0	100
	Eindtotaal	20.359	6.019	135	1.476	4.677

5.6 BTW nieuwe taken decentralisaties sociaal domein

Voorgesteld format

BTW nieuwe taken decentralisatie sociaal domein	Jaar: 2015
	Naam gemeente: Dinkelland
Omschrijving	Bedrag: nihil
<ul style="list-style-type: none">• BTW op facturen die door samenwerkingsverbanden aan gemeenten worden gestuurd en die betrekking heeft op de decentralisatietaken;• BTW die door de hiervoor bedoelde samenwerkingsverbanden met gebruikmaken van de transparantieregeling aan de deelnemende gemeenten via een brief/opgave kenbaar wordt gemaakt.	(uitsplitsen niet nodig)
Totaal	

6. Overige gegevens

6.1 Controleverklaring (afzonderlijk bijgevoegd)

6.2 Voorstel en besluit

voorstel

Wij stellen u voor de jaarstukken 2015 conform vast te stellen en het positief resultaat van € 1.393.000 als volgt te bestemmen:

- a) toevoeging reserve verplichtingen voorgaand dienstjaar € 156.000;
- b) toevoeging aan de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen € 1.237.000

Denekamp, 7 juni 2016

Burgemeester en Wethouders van Dinkelland,

de secretaris,

de burgemeester,

Besluit

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Dinkelland
in zijn openbare vergadering van 12 juli 2016.

de griffier,

de voorzitter,